

“Z Bogom življenje nikoli ne umre!”

Uvodnik

Jurij Paljk

Drugačen post, drugačna Velika noč

Vsi, ki smo spremljali svetega očeta na Trgu sv. Petra, ko je sam hodil v dežju, da bi še enkrat ponovil zavezo evangeliju in v imenu vseh nas prosil Boga, naj nas odreši pogubne pandemije z virusom covid-19, smo s papežem Frančiškom podoživeli samoto Kristusovega trpljenja med križevim potom in na Golgoti. Prazen Trg sv. Petra, tišina, ki je dobesedno kričala, papeževa molitev in njegov blagoslov mestu in svetu z Najsvetejšim so dogodki, ki nimajo primerjave v zgodovini. Nagovorila nas je papeževa ponižnost, da je sprejel željo jetniškega duhovnika Marca Pozze, ki je v začetku marca po televizijskih zaslonih dobesedno rotli svetega očeta, naj pride na prazen Trg sv. Petra in naj vsemu svetu pokaže, da je Bog živ, naj v imenu vseh nas ponižno prosi za zdravje, naj se ponižno kot Petrov naslednik pokloni Najsvetejšemu in naj moli za vse nas. Sveti oče je to storil in nas dobesedno vrgel v drugačen postni čas, v postni čas, kakršnega še nismo doživeli. Naše cerkve so sicer odprte, duhovniki v njih mašujejo, a zbiranje v njih in prisostvovanje mašam ni dovoljeno zaradi pandemije z virusom covid-19. Papež Frančišek nagovarja s preprosto besedo, vsak dan, ob sedmih zjutraj lahko spremljamo njegovo mašo v Zavodu sv. Marte v Vatikanu, od koder nas stalno opozarja, da moramo moliti, predvsem pa nas nenehno opominja, da moramo biti kristjani. Ne poslušajte tistih, ki oporekajo papežu, češ da je Križanega neprecenljive vrednosti iz cerkve sv. Marcela v Rimu izpostavil dežju na Trgu sv. Petra!

/ str. 2

Senatorka

Prof. Tatjana Rojc je tudi sama v samoizolaciji, a po spletnih povezavah spremlja delo in naše življenje

2

Predsednik ZKB Trst Gorica

Adriano Kovačič o poslovanju banke, izjemnih ukrepih ter pomoči podjetjem in družinam

3

Trgovca

Benedikt Kosič je iskreno spregovoril o posledicah, ki jih je epidemija prinesla v življenje lastnikov manjših trgovskih dejavnosti

3

Predsednik ZSSDI

Prof. Ivan Peterlin o koronavirusu, športnih društvih in ukinjenih dogodkih pri ZSSDI

10

Anesteziologinja

Dr. Marijana Oppelt razlaga, kako poteka delo na intenzivnih oddelkih v prenapolnjenih bolnišnicah

10

Deželni svetnik FJK

Deželni tajnik SSK Igor Gabrovec o okužbi, virusu, izolaciji, a tudi o politični in časnikarski etiki

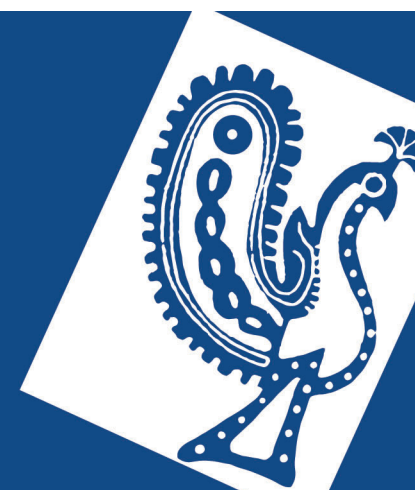
11

Sledi nam na spletu!

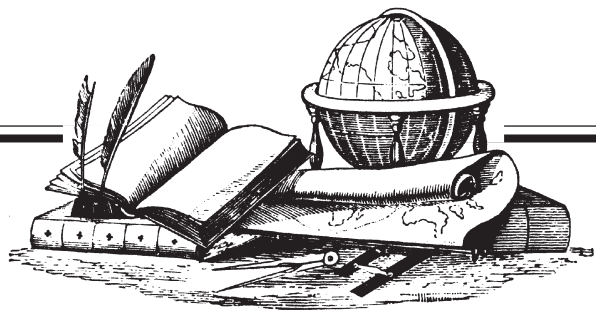
NOVI
GLAS

Zaradi izrednih razmer, ki jih povzroča koronavirus, na našem spletnem portalu www.noviglas.eu ažurno poročamo o aktualnih dogodkih. Hkrati dajemo vsem brezplačno na razpolago digitalno izdajo našega tednika (v formatu pdf).

Senatorka Tatjana Rojc o izrednem stanju zaradi koronavirusa covid-19

Virus in mi

Zedino slovensko senatorko v Rimu, Tatjano Rojc, smo ves čas v stiku. Pred dnevi sva se pogovorila in sem jo naprosil za nekaj misli v teh nelahkih časih prisilne samoizolacije, osame, ko se zdi, da se je vse spremenilo, tudi politika. Senatorka Tatjana Rojc je tudi sama v samoizolaciji, a po spletnih povezavah spremlja delo in naše življenje. Za pričujoči zapis smo ji iskreno hvaležni. /JUP

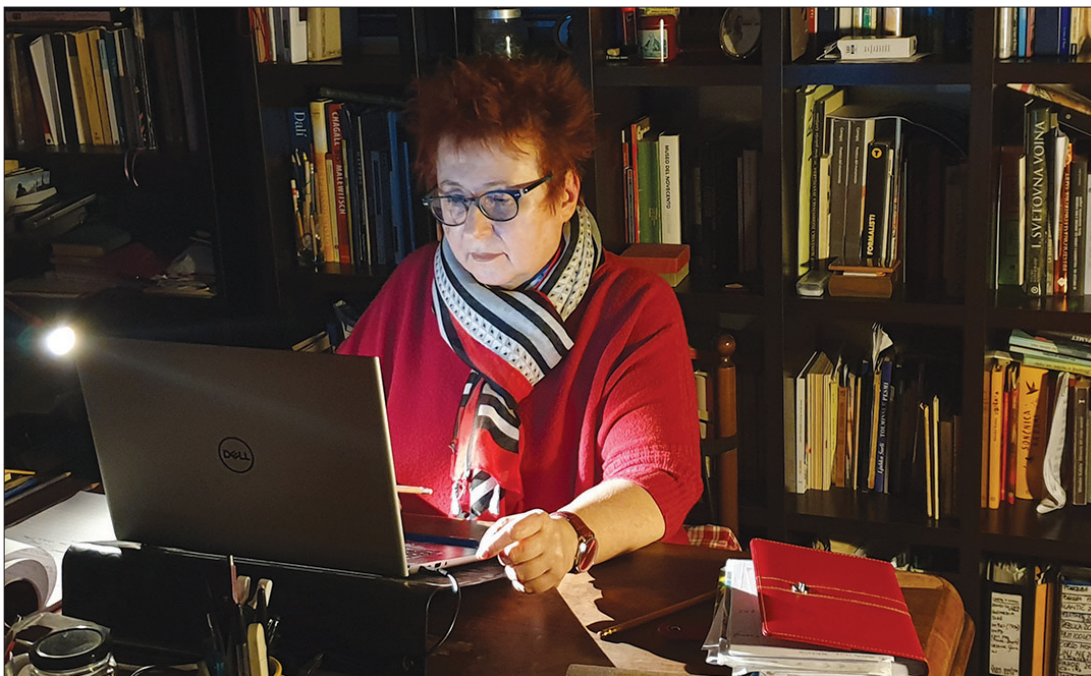
Zgodilo se je zares: udarilo je po nas, po vseh nas. Po nas, ki smo imeli misli naravnane drugam, v svet, ki se nam je zdel vse bolj dostopen, ki smo dojemali t. i. globalizacijo kot del našega civilizacijskega procesa. Ki smo izgubili smisel za na videz samo vsakodnevne, v resnici pa bistvene stvari. Ki na začetku nismo povsem dojeli, kakšna je dimenzija virusne okužbe. In ki morda še danes ne vidimo, kje je srž vsega tega. Kdor veruje, lahko tolmači virusni pojav kot nekakšne vrste nov vesoljni potop. Laiki lahko preizkušnjo dojemajo kot svarilo narave in sveta, ki ga brezobzirno izkoriščamo.

V tem strašljivem zatišju so se v beneške kanale vrnile jate rib, delfini plešejo pod pomoli, kakor da bi človeku ponujali novo obliko dvogovora. Ljudje pa smo vsi na isti barki, neobgljeni in prestrašeni. Zahodni svet je prvič od konca druge svetovne vojne v nenavadnem položaju: skozi desetletja smo namreč izgubili stik z nevarnostjo, z labilnostjo eksistence.

Sprašujem se, kako je bilo našim starim staršem, ko so zapuščali domovino v letih prve vojne, kako je bilo fantom, ki so umirali na frontah. In kako je bilo potem, ko je zagorel Narodni dom in se je nebo stemnilo. Ko ni bilo videti žarka nove zarje. Vse so prenesli. Na eni strani v zavesti, da so, za kar se je dogajalo strašnega, krivci poznani in prepoznavni. Na drugi z upornim glasom, ki je postal neugnana, neuničljiva sila.

Mi o vsem tem nismo več razmišljali; starši so nam želeli prihraniti vsako trpkost, da ne bi ostali, kar so bili oni sami: mladi brez mladosti. Ta virus nas je streljal, ker nas seznanja s težavami, pred katerimi smo odvrčali pogled. Vsak dan dobivam sporočila in prošnje, naj vlada vendar ukrepa v korist kroničnim bolnikom, zapornikom, osebam s posebnimi potrebami, psihičnim bolnikom, podjetnikom, samostojnim delavcem, ostarelim, naj ta emergenca čim prej mine. V tem zgodovinskem trenutku, ko se z ljudmi lahko pogovarjaš samo na daljavo, ko opravljaš svojo vsakodnevno službeno dolžnost na daljavo, ker je promet močno ohromljen in vstop v obe zbornici kontingentiran, ko veš, da je marsikdo v velikih težavah in da nihče nima tolažilnih odgovorov na vsa odprta vprašanja, se zaveš pravzaprav, da si dejansko povsem nemočen pred nevidnim sovražnikom in da v tem trenutku postaja življenje, kljub vsem težavam, še kako dragoceno.

Kdor je šel skozi težke preizkušnje, jemlje protivirusne ukrepe brez nepotrebne nestrpnosti. Zunaj je skoro že pomlad, drevesa nemoteno zelenijo, kakor da je narava brezbrizna do človeka. In vendar ni. Žrtve vsake bolezni niso zgolj številke, ampak ljudje: za vsako tableto, za vsako infuzijo ali injekcijo je v bistvu delo stotin, tisočev znanstvenikov, zdravnikov, raziskovalcev, bolničarjev,

analistov. Za strahotnimi številkami je bolečina nešteti družin, ki se poslavljajo od svojih dragih. So vojaški kamioni, ki v dolgi koloni prevažajo mrtve. Konvoji smrti, o katerih smo slišali pripovedi izpred sedemdesetih let in več in za ka-

tere smo bili prepričani, da se v Evropi narodov ne bodo več ponovili.

Ko se bomo vrnili v svoj vsakdan, v svet in družbo, se bomo, razmišljajo modri, morali prilagoditi novemu toku. In novi zavesti, da je ni gotovosti, ki jo lahko garantiramo. Ni je bilo tudi pred pandemijo, le da o tem nismo razmišljali. Ta nadutost gotovost, da si lahko dovolimo karkoli, da smo lahko nespoštljivi, predvsem pa samozadostni, ne bo izginila, morda pa bo marsikdo med nami pomislil, kaj pravzaprav pomeni sprejemati skupno dobro in skrbeti zanj. Danes (nedelja je,

državnimi sekretarji, ministrom. Vsaka še tako mila nestrpnost omejitve gibanja izgine. In dalje: zaskrbljenost samozaposlenih, ki so ob vsakem služku. Ki ne vedo, kako bodo preživeli. Trgovci, podjetniki, obmejni in čezmejni delavci, avtoprevozniki, študentje, ki se vračajo iz tujine, sanitarni material, ki ga ni dovolj, prazne ulice, ljudje, ki izgubljajo službe.

Ko bo pojenjala zdravstvena, se bo okrepila druga emergenca: v teh dneh nas je pretreslo sporočilo papeža Frančiška, ki nas je z utrujenim korakom, a trdnim glasom, ki je napolnil

bo drugače sama priznala, da je nemočna in torej tudi nepotrebna. Gospodarska slika in projekcije so zelo skrb vzbujajoče. Delo vladne koalicije je naporno, vsak dan se s kolegi soočamo s predlogi, ki jih posredujemo pristojnim ministrstvom. In vsak dan imamo nešteto pogovorov, v katerih nas sogovorniki soočajo s potrebami in težavami posameznikov, družin, posameznih kategorij. Nujna so prizadevanja vseh, da kolikor je le mogoče razbremenimo naše sodržavljane skrbi in strahov. Prihodnost ne bo enostavna, saj se bodo države, med njimi tudi Italija in Slovenija, znašle pred ogromnim izzivom. Prepričana sem, da v našem prostoru ne bo umanjalo prijateljsko slovensko-italijansko sodelovanje tako na deželni kot na državni ravni, da kriza ne bo uničila gospodarskega sodelovanja in vzajemnosti. In pred nami je ne nazadnje še dodatna skrb, na katero nas opozarjajo stota obletnica Rapalske pogodbe in požiga Narodnega doma, devetdeseta obletnica ustrelitve bazoviških junakov, petinsemdesetletnica našega Primorskega dnevnika, ki je nastal kot svobodni klic v za Evropo najbolj strahotnih časih, zaveza, ki jo dolgujemo svojim starim staršem, svojim materam in očetom: skrb nas vseh naj bo, da ne bi vrnitev lastnine Narodnega doma odplavala s posledicami tega virusa, saj bi z njo odplavala tudi priložnost, da bi naša skupnost z novim poglavjem in v času, ki prihaja, kljub vsem neznankam, ohranila zgodovinsko zavezo ter, obenem, iskala možnosti za razmislek o svoji prihodnosti.

Urad vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu Prošnja za pomoč pri spopadanju s pandemijo koronavirusa

Spoštovani Slovenci v zamejstvu in širom sveta! Cel svet zadnjih nekaj tednov pretresa pandemija koronavirusa, ki je do temeljev spremenila naša življenja. Urad Vlade Republike Slovenije za Slovence v zamejstvu in po svetu pozorno spremlja dogajanje v vseh državah, kjer, dragi rojaki, živite. Vsi upamo, da se bodo razmere kmalu umirile in bodo naša življenja zopet v običajnih tirnicah. Ta pretres pa je hkrati priložnost, da se še bolj ozremo na stvari, ki so najpomembnejše – predvsem čas z našimi najbližjimi.

V sodobnem času večkrat tehnologijo vidimo kot nekaj negativnega, te dni pa nam kaže svojo pozitivnejšo plat. Tako v Sloveniji kot v številnih drugih državah se je običajno javno

življenje ustavilo, prav prek tehnologije pa ostajamo povezani in prek nje lahko pošljamo našo prošnjo in poziv vsem vam. Slovenija pandemijo koronavirusa za zdaj dobro obvladuje. Sprejeti so bili vsi potrebni varnostni ukrepi, s katerimi upamo, da se okužba ne bo preveč širila, seveda pa se moramo v skladu z načelom previdnosti pripravljati na različne mogoče scenarije. Lahko se bo situacija tudi še poslabšala in bomo potrebovali dodatne ukrepe, predvsem pa dodatno znanje in dodatno človeško pomoč.

Zato vas vljudno vabimo in prosimo vse, ki imate kakršno koli znanje zdravstvene in drugih strok oz. s področij, na katera bo trenutna situacija vplivala (varovanje javnega zdrav-

ja, ekonomija, sociala itd.), ali če poznate kogarkoli, ki ta znanja ima in bi lahko priskočil Sloveniji na pomoč, četudi samo z nasveti na daljavo in izmenjavo mnenj, da se nam oglasite na naslov urad.slovinci@gov.si.

Če poznate kakršnekoli možnosti, kje in kako bi Slovenija lahko dobila oz. kupila zdravstveno opremo, ki je nujno potrebna za zaščito zdravih in lajšanje zdravljenja tistih, ki so zboleli zaradi koronavirusa, se prav tako priporočamo. Za vsako vašo pomoč se vam že sedaj iskreno zahvaljujemo, predvsem pa želimo vam in vašim domačim vse dobro v teh izjemno zahtevnih časih. Ostanite zdravi.

**dr. Helena Jaklitsch, ministrica
dr. Dejan Valentinčič,
državni sekretar**

enega samega, najmanjšega človeškega življenja! Za življenje gre, za življenje vsakega posameznika! In v tem našem današnjem drugačnem postu skušajmo z molitvijo, premišljevanjem in predvsem z dejanji podoživeti križev pot, kateremu sledi vstajenje!

Na www.noviglas.eu najdete elektronsko verzijo (PDF) Novega glasa in Pastirčka

Povejmo na glas

Veličastna drža zdravnikov in drugih

Izjemno spodbudno dejstvo v obremenjujočem času koronavirusa je brez najmanjše sence dvoma hrabra drža zdravnikov in zdravstvenih delavcev ter še mnogih služb, ki skrbijo za nas v teh težkih razmerah. Če rečemo hrabra drža zdravnikov in njihovih sodelavcev, so besede mnogo preskromne za vse, kar zdravniške službe v tem trenutku delajo za povrnitev zdravja res velikemu številu okuženih in obolelih. Ne nazadnje gre za življenje ali smrt in tragičnemu koncu pandemične bolezni, kot rečeno, ne uidejo niti tisti, ki jo edini lahko premagajo, se pravi niti zdravniki. Na dan zaključevanja tega zapisa jih je umrlo že 51, okuženih skupaj z ostalimi zdravstvenimi delavci pa jih je nad šest tisoč. Pri tem moramo upoštevati dejstvo, da gre za osebe, ki se v mnogo večji meri kot drugi zavedajo nevarnosti, ki so ji uro za uro in dan za dnem izpostavljeni, in vendar se ne umaknejo, brez velikih besed vztrajajo na svojih položajih in opravljajo svojo dolžnost in poslanstvo. Še več, ko je bil zaradi kritičnih razmer v Milanu in Bergamu objavljen tako rekoč obupan klic na pomoč, da primanjkuje vsaj tristo zdravnikov, se jih je javilo skoraj osem tisoč (!), vsi pripravljeni, da prostovoljno in ne zaradi službene obveze stopijo v prvo vrsto in se postavijo proti grozečemu virusu, ki pušča po svetu. Res je nekaj veličastnega in že kar pretresljivega v tej neustrašenosti, v tej etiki in odločenosti biti do kraja zvest osnovnemu smislu zdravniškega poklica, ki je pač v spopadu z

vsakršno še tako hudo boleznijo s ciljem ozdravitve in s tem uresničitve srečne zgodbe vseh obolelih. In ta lepa podoba požrtvovalnosti ni osamljena, saj je tem v času velike preizkušnje na delu tudi ogromno drugih oseb in dejavnosti, ki nam zagotavljajo kolikor toliko normalno življenje in so gotovo dragocene. Dovolj se je spomniti osebja v trgovinah s hrano, ki se velik del dneva nahaja v zaprtih prostorih, v katere dnevno prihajajo množice ljudi. In tu so še uslužbenci v bankah, na pošti, farmacevti, novinarji, ki se podajajo tudi v osrčje epidemije, policisti, ki skrbijo za kar najdoslednejše upoštevanje ukrepov, politiki, upravitelji, volonterstvo z več kot petdeset tisoč prostovoljcev in ne nazadnje duhovniki, med katerimi je nemalo desetih žrtev zaradi njihovega vztrajnega spodbujanja težkih bolnikov. Z eno besedo izjemna stopnja človečnosti ogromnega števila ljudi in poklicev, humanost, ki za marsikoga pomeni veliko in lepo presenečenje, če se spomnimo prevladujočega stanja pred pandemijo. Če se torej spomnimo časa, ko je vse močnejša usmeritev v pridobivanje predvsem materialnih dobrin dobrodu prebrila vrednote oziroma vse tisto, kar je res pomembno in kar nam lahko podeli srečno osmislitev in z njo blažilno medsebojno solidarnost. Solidarnost torej ni mrtva in silovito zasije prav tedaj, kadar odpovejo vsa druga reševanja in se spet vrnemo k sebi, se spet odpremo drug drugemu.

Janez Povše

S 1. strani

Drugačen post ...

Papeč je to storil zavestno, saj je tisti Križani pred stoletji vodil procesijo po Rimu, ko je v mestu zavladala kuga. Papež

ve, kako resnično je, kar je zapisal Miguel de Unamuno, ko je dobesečno zakričal svetu, da še tako veliko umetniško delo ni vredno

POGOVOR Adriano Kovačič, predsednik Zadrugne kraške banke Trst Gorica

“Prepričan sem, da bomo to krizo premostili in da nas bo morda tudi kaj izučila!”

V dne, kakršne doživljamo zdaj, čutimo bolj kot sicer potrebo po varnosti. Zadrugna kraška banka Trst Gorica je bančni zavod skupnosti, iz katere izhaja in kateri iz leta v leto vrača z delom pridobljene sado-ve. Z namenom, da bi spoznali, kako je v tem burnem času ZKB blizu družinam in podjetjem, smo se pogovorili z njenim predsednikom Adrianom Kovačičem.

V kakšni obliki te dni posluje banka? Ali so vse njene poslovalnice odprte?

Vse bančne podružnice razen štandreške te dni obratujejo. Odprte so med 8.20 in 12.

uro za nujne bančne transakcije, ki jih ni mogoče opraviti na daljavo. Tudi štandreška bo od ponedeljka, 30. marca, delovala po istem urniku. Kdor namerava v banko, naj se predhodno najavi po telefonu ali elektronski pošti. Kontakti vseh poslovalnic so na voljo na spletni strani www.zkb.it. it. Marsikatero informacijo nudijo namreč bančni uslužbenci že po telefonu. Kdor mora dvigniti ali polagati gotovino in čeke, se lahko poslužuje bankomatov. Ljudi pozivamo, naj ob nakupih plačujejo z debetnimi in kreditnimi karticami ter naj čim manj posegajo po gotovini. Vabimo jih, naj se poslužujejo storitev e-bankinga tako za pregled stanja na računu kot za izvrševanje nakazil, plačilo položnic, računov in drugih operacij. Če se zgodi, da ljudje, ki te dni pokličejo v banko, ne dobijo takojšnjega odgovora, jim svetujemo, naj malo kasneje spet pokličejo in naj bodo potrpežljivi, saj so telefonske linije zelo zasedene. Nudjenje bančnih storitev prebivalstvu zagotavlja državni odlok. Zaradi izrednih razmer, ki veljajo, je bolje, da ljudje ne hodijo po nepotrebnem v poslovalnice. Le tako bomo učinkovito pripomogli k omejevanju širjenja okužb s koronavirusom.

Ali so obiskovalcem v bančnih poslovalnicah na voljo razkužila?

Seveda so. Dogaja pa se, da je težko ponekod razpolagati z zadostnimi količinami razkužila. Na bančnih okencih so tudi površine prekrte s pleksi steklom itd. Naša banka je že pred tremi tedni sprejela tovrstne preventivne ukrepe zoper širjenje koronavirusa; ti so se potem izkazali za pravilne. Za nami so tudi že trije tedni spremenjenega načina dela, katerega smo se morali izredno hitro prilagoditi. Zdaj dela več kot polovica naših uslužbencev od doma. V vseh centralnih uradih banke poteka delo na daljavo, kar pomeni, da zagotavljamo naši skupnosti vse potrebne storitve. Naj se ob tej priložnosti

zahvalim vsem sodelavkam in sodelavcem banke, ker so se pozitivno odzvali na novonastale spremembe in so se praktično v zelo kratkem času izučili pov-

sem novega načina dela. Če iščem pozitivne stvari v dani negativni situaciji, moram reči, da se znamo prilagoditi.

Banka je torej v tem času blizu podjetjem in družinam?

Banka je v vseh kriznih časih pomagala svojim članom in strankam. Tako je bilo v času dolge globalne gospodarske krize, ki je bila že za nami, in tako je tudi tokrat. Podjetja, člani in vsi komitenti lahko računajo na podporo banke. Banke zadrugnega kredita, pridružene v bančno skupino Cassa Centrale, smo že pred mesecem dni zagotovile konkretno pomoč podjetjem in družinam (odlogi plačevanja obrokov posojil in drugi podporni ukrepi). Kasneje je stopil v veljavo državni odlok, ki primora vse banke v državi, da izvedejo, če kdo seveda zanj zaprosi, odlog plačevanja kredita tako za glavnico kot za obresti do 30. septembra. V vseh podružnicah in komercialnem oddelku ZKB Trst Gorica je bančno osebje na razpolago za nudenje vseh potrebnih informacij oziroma preventivno pokliče stranke, da jim pri tem pomaga. Na nedavni seji upravnega odbora, ki po novem potekajo preko videokonference, smo se domenili za bolj poenostavljene postopke prošenj, ki jih je treba izpolniti za odlog plačevanja obrokov posojil. Tako bodo stranke hitreje prišle do konkretne pomoči. Podjetjem v težavah smo prav tako pripravljeni odobriti tudi namenske kreditne linije.

Evropska centralna banka je namenila veliko denarnih sredstev za financiranje “anti korona” ukrepov ...

ECB je odobrila precejšnjo likvidnost bankam, da lahko ta sredstva ponujajo na tržišču. Likvidnost torej ne predstavlja problema. Obrestne mere so tudi izredno nizke. Bančni sistem je torej pripravljen ta sredstva ponuditi odjemalcem. Upam, da bodo evropske oblasti tudi na novo določile razne parametre, na osnovi katerih ocenjujejo poslovanje bank.

Sicer pa moramo v tem trenut-

ku najprej skrbeti za zdravje in spoštovati vsa navodila, da se pandemija seveda ne širi. Potem bo pa treba pomisliti, kako na najboljši možen način rešiti razne probleme, ki bodo nastali v družbi.

Zaradi strahu se verjetno zdaj ljudje ne spuščajo v osebne naložbe, kajne?

Osebnih naložb trenutno mirujejo, saj so na borzi precejšnja nihanja. Stranke naj nekaj časa potrpijo. Na sestanku upravnega odbora smo se spraševali, kako preko operacij na daljavo priskočiti na pomoč ljudem, ki bodo radi investirali svoje prihranke. Za zdaj so seveda druge prioritete. ZKB TS GO in banke zadrugnega kredita so nasploh zavodi, ki so zelo pozorni do socialnih vprašanj. Zdaj po vsej

državi darujejo znatno pomoč bolnišnicam in civilni zaščiti. Ali je v okviru bančne skupine Cassa Centrale predvidena kaka solidarnostna iniciativa v pomoč zaradi koronavirusa prizadetim območjem?

V sklopu skupine Cassa Centrale smo že izvedli tovrstno pobudo, o kateri nismo še javno spregovorili. Cilj iniciative z naslovom Intenzivne terapije v boju proti virusu - Zadrugne banke so z vami je zbiranje denarnih sredstev za okrepitev oddelkov intenzivne terapije v bolnišnicah. Pobuda za nakup medicinske opreme poteka v sodelovanju z ministrstvom za zdravje. Pri njeni uresničitvi sodelujeta tudi skupina bank zadrugnega kredita Iccrea in južnotirolska Reiffeisen. Odprli smo tekoče račune, na katerih bomo zbirali denarno pomoč posameznih zadrugnih bank, članov, sodelavcev in strank. Kot banka bomo pa izpeljali še dodatne podporne pobude, s katerimi bomo v kratkem seznanili javnost. Tudi v tem primeru bomo potrdili našo bližnjo skupnost, znotraj katere delamo in za razvoj katere si vselej prizadevamo.

Ali imate še kakšno sporočilo, ki bi ga radi posredovali našim bralcem?

Nekaj bi dodal. Iskreno se zahvaljujem vsem vam, tiskanim, spletnim in drugim medijem, ker v tem času odigravate še toliko pomembnejšo vlogo povezovalcev. Kot banka smo konec marca nameravali organizirati področna srečanja, na katerih redno predstavljamo specifične rezultate, ki jih naš zavod dosega, in cilje, ki jih zasledujemo. Ker zaradi znanih razmer teh ne bomo mogli prirediti, bomo medijem v kratkem posredovali te informacije, da lahko po vas pridejo do ljudi.

Izkoristim tudi priložnost, da obvestim, da bomo občni zbor naše banke, potek katerega je bil predviden 10. maja, po vsej verjetnosti preložili na julij.

/str. 15
Matej Caharija

POGOVOR Benedikt Kosič, trgovec

“Sedaj se bojimo postati žrtve virusa, v naslednji fazi bodo žrtve drugačne”

Majhne in srednje velike trgovine se že leta spopadajo s hudo gospodarsko krizo, v času koronavirusa pa se je stanje nedvomno še poslabšalo. Podaljšanje izrednih varnostnih ukrepov in obveznega zaprtja trgovin bo hudo prizadelo ne samo lastnike trgovskih dejavnosti, temveč tudi zaposlene in njihove družine. Trgovci se zavedajo pomembnosti ukrepov na krajevni in državni ravni, vendar bodo gotovo potrebovali pomoč, da bodo njihove dejavnosti lahko preživele in še naprej privabljale kupce v mestno središče. O trenutnem kriznem stanju in posledicah, ki jih je epidemija prinesla v življenje lastnikov manjših trgovskih dejavnosti, smo se pogovorili z Benediktom Kosičem, enim izmed lastnikov goriške zgodovinske trgovine obutve in športnih artiklov.

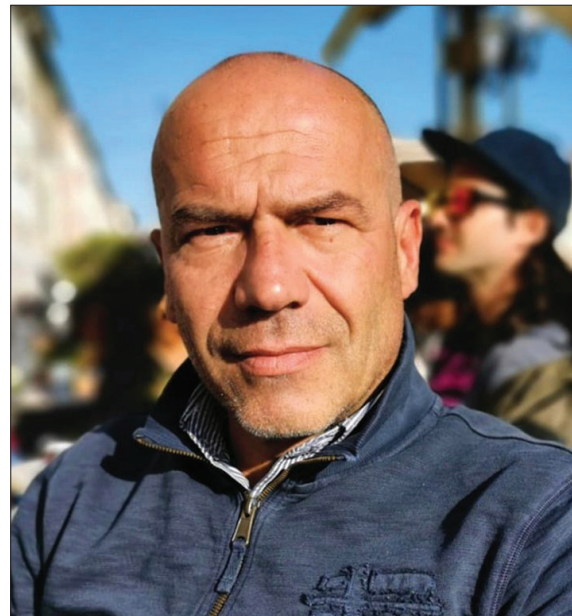
Ali lahko bralcem Novega glasa na splošno predstavite vašo trgovsko dejavnost?

Naša trgovska dejavnost obstaja že več kot sedemdeset let. V Gorici, v Raštelu, se je začela s čevljarstvo delavnico, ki se je kasneje spremenila v trgovino obutve. Trgovina se je v letih vedno bolj širila in imeli smo še druge dejavnosti, pred dvaintridesetimi leti pa smo začeli tudi s prodajo športnih artiklov - trenutno se ukvarjamo izključno s prodajo omenjenih izdelkov, pred kratkim pa smo se odločili tudi za prodajo preko naše spletne strani. V preteklosti smo imeli v mestnem središču do pet trgovin in v določenih obdobjih tudi preko dvajset uslužbencev. Trenutno imamo tri trgovine, ker smo začasno, zaradi ekonomske krize v Gorici, morali zapreti trgovino otroške obutve in dejavnost prenesti v glavno prodajalno v Raštel. Pri vodenju dejavnosti smo soudeleženi vsi bratje (dve sestrini in dva brata) - vsak od nas ima svojo vlogo, ustanovitelj trgovske dejavnosti pa sta bila naš ded Benedikt in naš oče Andrej Kosič, ki še vedno vsakodnevno prihaja do nas in se osebno zanima za delovanje podjetja.

Posledice širitve koronavirusa za manjše trgovine so nedvomno zelo hude. Kako v vaši trgovini občutite krizo, ki jo je povzročila širitev pandemije?

Pri tem moramo upoštevati več dejavnikov. V našem sektorju se, tako kot v mnogih drugih, že skoraj dve desetletji spopadamo s hudo ekonomsko krizo. Še težje obdobje se je za majhne trgovine začelo v letu 2008, z nastopom vsesplošne gospodarske krize in posledično znižanjem kupne moči posameznikov. Že pred nastopom pandemije so se vsa manjša in srednje velika podjetja, podobna našemu, borila za obstoj. Za premostitev finančnih težav so lastniki velikokrat uporabljali lastna finančna sredstva,

ki so zdaj izčrpana. Danes smo v še hujši situaciji, saj velika večina majhnih in srednjih trgovinskih obratov v zadnjih desetletjih ni uspela ustvariti zadostne fi-

nančne likvidnosti, da bi lahko bila kos taki krizi. V tem trenutku so trgovine zaprte, prodaje so se izničile, država in bančne ustanove žal odločajo o življenju in smrti manjših podjetij in, če nam ne bodo priskočile na pomoč, bo situacija dramatična.

Koliko časa je že zaprta vaša dejavnost?

Zaprli smo pred nekaj tedni, ko je stopila v veljavo zakonska odredba, v kateri je bilo na državni ravni določeno zaprtje trgovskih dejavnosti za omejitev širitve koronavirusa.

Kaj predvideva zadnji vladni odlok glede pomoči trgovcem?

Zadnji vladni odlok med drugim določa zamrzitve nekaterih posojil in določena podjetja bodo imela pravico do prispevka 600 evrov “una tantum” za mesec marec. Drugih oblik finančne pomoči ne predvideva, razen socialnih blažilcev za naše uslužbence, ki pa se jih v naši kategoriji ne moremo še posluževati. Odlok prepušča v tem smislu veliko avtonomije tudi posameznim deželam. Upoštevajoč dejstvo, da so trgovine zaprte že nekaj tednov, se mi vsekar zdi, da ni dovolj jase, pomembni ukrepi pa niso še izvedljivi.

Kaj menite vi o tem?

Rešitve, ki jih predvideva zadnja uredba italijanske vlade, t. i. “Decreto cura Italia”, trenutno gotovo ne zadostujejo potrebam trgovskih dejavnosti, ki delujejo v našem sektorju. Gre za pomemben ekonomski poseg, ki pa ne bo kos finančni izgubi, ki jo je povzročilo zaprtje trgovin. Lastniki bomo davke in določene pristojbine vsekakor morali plačati in mislim, da bi jih morala država za eno leto ukiniti in ne samo začasno zamrzniti. Občutek imam, da smo prepuščeni sami sebi, izključno z lastnimi močmi pa bo veliko majhnih in srednje velikih trgovskih dejavnosti težko preživel.

Koliko zaposlenih imate v vaši trgovini? So vsi doma? Ste vzeli v poštev socialne blažilce?

Pri delu smo soudeleženi vsi bratje, zaposlenih pa imamo osem uslužbencev. Trenutno smo vsi doma, uslužbenci koristijo svoje dneve dopusta, čaka- mo pa na možnost posluževanja socialnih blažilcev. Dan za dnem spremljamo dogajanje, vladne ukrepe in odločbe, upoštevamo navodila naših svetovalcev za delo in sindikalnih organizacij ter združenja trgovcev. Kako doživljajo to situacijo vaši uslužbenci?

Naši uslužbenci so že veliko let pri nas. Zelo so potrpežljivi in razumevajoči, stalno smo v stiku z njimi. Srčno upam, da se bodo lahko čim prej poslužili socialnih blažilcev.

Ali lahko kvantificirate škodo, ki jo je utrpela vaša dejavnost?

V tem trenutku bi zelo težko kvantificiral finančno škodo, ki jo je naša, družinska dejavnost utrpela do zdaj in ki jo bo še v prihodnosti. Težave imamo tudi zaradi nakupov blaga, saj v našem sektorju delamo “sezonsko” in blago preko pogodb z dobavitelji kupujemo tudi pet, šest mesecev pred začetkom sezone, za poravnavo pa se poslužujemo raznih plačilnih metod. V naših trgovinah imamo trenutno že veliko novega, visoko kvalitetnega blaga, ki leži in čaka na prodajo. Govorimo o več sto tisočih evrih vrednosti, ki jih bomo morali dobaviteljem izplačati.

Kaj pa menijo ostali goriški trgovci?

Veliko se pogovarjam z ostalimi trgovci, ki vodijo svojo dejavnost v mestu. Večina jih meni, da doživljamo pravo tragedijo. Vsak se bori za lasten obstoj, pri tem pa se čuti osamljenega - nemagni gledamo, kako se v nekaj tednih izničuje ves trud, ki smo ga v zadnjih desetletjih vlagali v premostitev ekonomske krize. Vsi smo mnenja, da, če ne bo država konkretno posegla z dodatnimi manevri, podobnimi tistim, ki jih je udejanjila za reševanje bank, bo v letu 2020 v Gorici izginilo do 80% majhnih in srednjih trgovskih objektov, ki delujejo v raznih kategorijah.

Ne moremo si predstavljati, da se bodo ljudje, po epidemioološki krizi, v kratkem času spet vrnili k starim navadam in se prosto premikali po mestu kot prej. Tisti, ki v tem času niso imeli zagotovljenih finančnih prihodkov, plače, se ne bodo vrnili v trgovine in kupovali. Kupna moč se bo še bolj znižala, saj ljudje, ki so za preživetje načeli svoje prihranke, si bodo po tako hudi krizi težko lahko privoščili kupiti kaj novega.

Ali mislite, da bodo banke prisločile na pomoč trgovcem in vsem tistim, katerih dejavnost se je zaradi koronavirusa povsem ustavila?

/str. 6
Katja Ferletič

POGOVOR Renato Nucera, ravnatelj škofijske Karitas v Gorici

Vedno skušamo ohranjanje pozornost do zadnjih

Renato Nucera je mož, oče in diakon v goriški nadškofiji. Poleg tega je direktor škofijske Karitas, ki ima tudi v času okužbe s koronavirusom polne roke dela.

Kako doživljate letošnji postni čas?

Kot ravnatelj Karitas nisem niti za trenutek prenehal delati. Ne moremo pozabljati na osebe, ki so v potrebi, na osebe, ki nimajo doma, na tiste, ki nimajo kam iti jest. Vedno skušam ohranjanje pozornost do zadnjih, v tem času, seveda, v spoštovanju izrednih ukrepov. Drugače sem stalno dejaven, za delo moram tudi večkrat ven.

Karitas v tem času utegne primerno opravljati svojo vlogo ali jo izredne razmere pri tem omejujejo?

Karitas mora seveda spoštovati

zakonska določila. Tisti, ki moremo, skušamo delati od doma, temu se pravi smart working; dejavnosti skušamo usklajevati po kriterijih, ki jih narekujejo zakoni. V emporij solidarnosti npr. vstopa po ena oseba, torbe s hrano delimo pri vratih, uporabljamo zaščitne maske, rokavice, razkužila sredstva itd. Spoštujemo torej navodila oblasti, pri tem pa ne pozabljamo na naše poslanstvo.

Dormitorij Faidutti na Placuti sprejema goste, ki nimajo kje spati?

Posebne razmere veljajo tudi za goste dormitorija; če so tam do pred kratkim samo spali in prebivali med 19.30 in 8. uro zjutraj, pa sedaj v stavbi živijo cel dan. Ko zjutraj vstanejo, namesto da bi zapustili hišo, se samo premaknejo v večjo sobano v

isti stavbi, kjer ostajajo ves čas. Tako jim ni treba tavati po mestnih ulicah. V stavbi jedo in ostajajo zaprti, kot se v tem trenutku dogaja vsem Italijanom.

Koliko je teh gostov?

Približno štirideset. Toliko jih je in toliko jih tudi ostane, novih - zaradi varnosti - niti ne moremo sprejemati. Ti, ki so, so stalno zaprti, tako ne morejo prinašati okužbe. Kot družine. Ta je sicer precej številna ...

Sedež Karitas v stavbi inštituta Contavalle redno deluje?

Da. Kar se tiče t. i. centra za poslušanje, imamo smart working. Za najnujnejše primere in potrebe je na razpolago oseba na telefonu. Naša uprava nadaljuje svoje delo. Jaz sem tam prisoten ob različnih urah. Tako skušamo iti naprej.

Kaj še utegne delati Karitas v tem trenutku?

Emporij in dormitorij sta za nas že pomemben zalogaj. Dejstvo, da moramo za goste na Placuti skrbeti tudi za kosila in večerje, zahteva od nas kar velike napo-

ci še osebe, ki nimajo doma?

Kar je meni znano, v tem trenutku v mestu ni oseb, ki bi ne imele stalnega bivališča ali strehe nad glavo. Zaradi zakonskih določil bi mi ne mogli sprejemati drugih; toda prepričan

sem, da bi javne oblasti, ko bi se kdo pojavil, poskrbele za primerno rešitev.

Morda še sklepni poziv: kaj lahko posamezniki, župnijske ali druge skupnosti naredimo za potrebne v tem času?

Kar se tiče razdeljevanja oblačil, smo to dejavnost prekinili, trenutno do 3. aprila, saj bi bila v bistvu neizvedljiva, če se moramo izogibati medosebnim stikom. V tem času je zelo dobrodošel kakšen dar, saj imamo več stroškov kot ponavadi, ne nazadnje zaradi obrokov v dormitoriju, pa tudi za razkužila sredstva, zaščitne maske itd. Naši emporiji so prejeli hrano tudi od marketov, a zdaj ni več niti tega. Zato moramo kupovati marsikaj, česar nam do pred kratkim ni bilo treba, najosnovnejše stvari za reveže in potrebne. Krajevne Karitas je za različne potrebe nedavno podprla tudi Italijanska škofijska konferenca, toda sredstev ni nikdar dovolj in zdi se, da sedanja kriza ne bo hitro mimo. Kateri koli dar bo zato vedno koristen in dobrodošel!

Danijel Devetak

Misel na cvetno nedeljo

Na poti za Gospodom

Vstopamo v veliki teden Gospodovega trpljenja, ki ga bomo letos obhajali precej drugače, verniki po svojih domovih, duhovniki pa sami po cerkvah, a smo vendarle poklicani k temu, da se poglobimo in premišljujemo odrešilno Gospodovo trpljenje. Preberimo si morda poročila vseh štirih

vzpostavimo neki red in disciplino tudi ali zlasti na duhovnem področju, ki ga nato vzdržujemo tudi po končanem "štiridesetdnevem" obdobju, saj tudi "karantena" izhaja iz te številke. Vsak kristjan mora moliti osebno vsaj 15 minut, vsaj prav toliko pa naj bi bilo potem še skupne molitve. Oče je

evangelistov, saj nam vsak na drugačen način poroča o trpljenju in križu, mi bomo dali nekaj smernic. To vse je priprava na Pasho, ki pomeni prehod, ker pa je velikonočno jagnje sam Kristus, postane ta prehod naša smrt, če le umremo v Kristusu, zato je ključnega pomena čim bolj živeti v pravičnosti, kakor nam Sveto pismo poroča o številnih osebah, kar pomeni, da poglobimo in vzdržujemo ljubezniv odnos z našim Gospodom, njegovimi angeli in svetniki, najbolj seveda z njegovo Materjo, ki nam jo je na križu dal tudi nam za Mater. Kristus je vnaprej vedel, kaj ga čaka, kakor vidimo iz njegovih besed, mi pa ne vemo, prav zato pa smo skozi ves evangelij pozvani k budnosti in čuječnosti. Ne smemo se bati, saj je Gospod z nami vseskozi, kakor nam pove na koncu evangelija, zelo dobro pa je, da si

župnik domače cerkve, ki je družina, če pa naša skupnost še ni posvečena z zakramentom svetega zakona, potem oče seveda te službe ne more opravljati. Sklenimo, da to čim prej popravimo, da bo tudi naša ljubezen podobna Kristusovi in ne bo samo v nekih čustvih in "fiziki" ter "kemiji", ampak bo tudi duhovna, kjer se bomo drug za drugega žrtvovali, da bi ga posvečevali, s tem pa tudi sebe, da bi se lahko nekoč vsi skupaj znašli v nebeškem kraljestvu, že zdaj pa prejemali milosti in blagoslove z neba. Kakor Kristus smo tudi mi bili pri krstu in birmi maziljeni, namesto na nogah na srcu, da bi bili maziljeni vsi naši koraki in bi hodili v Kristusovi luči. Širimo prijetni Kristusov vonj povsod, kjer smo, začeni doma, zato je bila maziljena naša glava. Podobno kakor Juda Iskarijot

v Janezovem pasijonu so se tu učenci jezili nad potratu, a mi se zavedajmo, da potrošena in žrtvovana ljubezen nikdar ne gre v nič, če je le namenjena Bogu in bližnjemu. Vzemimo si čas za Gospoda in za naše domače, v tem pa nadaljujmo tudi potem. Gospod nas opozarja, da nam nikdar ne bo zmanjkalo priložnosti, da bi mu služili v ljubezni do bližnjih, vendar resnično opozarjamo, kako pomembna je tu hierarhija ljubezni, saj bi bili premnogi zelo radi kakor zdravnik v Bratih Karamazovih F. M. Dostojevskega in bi se dali teoretično tudi križati za človeštvo, v resnici pa nismo pripravljeni kaj dosti potrpeti in se žrtvovati za bližnjega, da ne govorimo celo o določeni mrznosti, ki smo ji priča te dni. Kakor naš Gospod ni hotel bežati od križa, ki ga je čakal, zato so ga namreč apostoli vprašali, kje hoče, da bi jedel velikonočno jagnje. Tudi mi smo poklicani, da se ne bi bali "kot hudič križa", temveč da svoje križe sprejememo, vanje povabimo Kristusa, skupaj z njim pa spremenimo križe v milost in blagoslov - za nas in za vse naše. Konec koncev moramo tudi mi "preliti svojo kri" za svoje, kar pomeni darovanje svojega življenja, vendar, kakor nas uči apostol Janez, notranjega življenja, ker je precej bolj enostavno dati v fizičnem ali biološkem smislu, precej težje pa v notranjem, duhovnem smislu, ki pomeni darovanje svoje volje Bogu in bližnjemu. Kako težko se je odpovedati svoji volji in storiti kakor Kristus, da se zgodi Božja volja in volja žene, otrok itd., seveda v potrebnih stvareh, ne nekih kapricah. Tu se pravzaprav vse skupaj že zgodi in potem fizična izvršitev le še potrdi in zapečati tisto, kar je že. Prav zato je tako pomembna zlasti priprava na zakramente. Če bomo ta čas izkoristili, da poglobimo svojo vero in odnos do Kristusa v zakramentih, potem bomo, ko bo vsega konec, te prejeli tako, kakor jih še nikdar nismo.

Andrej Vončina

Ob cvetni nedelji

Tudi brez oljčnih vejic pomislimo na potrebne!

Konec tedna praznujemo kristjani cvetno ali oljčno nedeljo, prihod Kristusa v Jeruzalem. Duhovniki vernikom ob tej priložnosti blagoslovijo šope, butare, povezano pomladansko zelenje, pri nas pa predvsem oljčne vejice. To je za naše ljudi pomemben dan in trenutek, ko lahko blagoslovljene vejice nesejo domov, na pokopališča in svojim dragim. Zaradi letošnjega izrednega stanja, ki ga prinaša koronavirus, ne bo tradicionalnih delavnic šopkov vejic in družjenja, ki so tako pri srcu vernikom. Več ustanov bo v stiski, saj so darovi za oljčne vejice glavni prihodek za dobrodelne

organizacije. Med temi je tudi Vincencijeva konferenca, ki v posameznih župnijskih konferencah (v Barkovljah, Rojanu, pri Sv. Ivanu in Sv. Antonu) že desetletja skrbi za pripravo in ponudbo oljčnih vejic v cerkvah. Nabrani darovi so zanje glavni in skoraj edini vir prihodka, tega pa uporabljajo izključno za pomoč družinam v stiski. Zato bi bilo lepo in plemenito, da bi se verniki, kljub temu da bo letos pristrčna tradicija odpadla, spomnili na manj srečne in pokazali dobrosrčnost z darom. Prispevek lahko nakažete na bančni račun Slovenske Vincencijeve konference, ob tem pa lahko tudi zapišete, kateri župniji je namenjen.

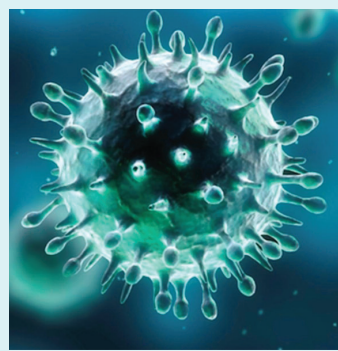
IBAN: IT81 K089 2802 2010 1000 0012 725

KAJ NAM HOČE POVEDATI KORONAVIRUS? (2) PRIMOŽ KREČIČ

V medijih in na družbenih omrežjih vabijo, da se v času epidemije ljudje osamijo v svojih domovih in zapolnijo ta čas z gledanjem filmov, poslušanjem glasbe, branjem knjig, peko, urejanjem arhivov. Redko kdo omeni molitev in poglobitev duhovnega življenja. Tudi nekateri kristjani ne vedo, kaj početi s tem praznim časom, in ne vidijo povabila, da bi okrepili vero in molili.

V osami se odvijajo grenkoba, skrb negotovosti, izgubljenost pred prihodnostjo. Vse se zdi v zraku in se nagiba k strahu. Toda, kdor zaupa Gospodu, posluša njegovo Besedo in se ne prepusti strahu ter dvomu, odkrije obljubo in povabilo: to so dnevi velike Božje bližine in

Zgodovina pozna različne valove pandemij: 1300, 1600, 1918. Marsikaj so okužbe razširili trgovci, včasih tudi romarji. Kuga je marsikje pobrala 1/3 prebivalstva. Ob taki epidemiji so se v Benetkah obrnili k Mariji in njihove molitve so bile uslišane. Zaobljubili so se Mariji. V ta spomin je nastal praznik Matere Božje od zdravja, beneški senat je dal postaviti mogočno baziliko nasproti sv. Marka. Češčenje Matere Božje od zdravja se je ob epidemijah preneslo tudi v naše kraje. Močna epidemija je bila španska mrzlica, ki je v času prve svetovne vojne zahtevala več smrtnih žrtev kot vojna. Šele antibiotiki so ustavili te epidemije, tako se je sredi druge svetovne vojne leta 1943 človeštvo

oddahnilo od te nevarnosti. Od tedaj so bile redke epidemije: črne koze, sars, aids, ebola, prašičja in ptičja gripa.

Zanimivo je, da prihajajo v zadnjih časih pandemije iz Azije in s Himalaje, od tam so prišle na Kitajsko. Tam je tudi nastal koronavirus. Ne smemo prezreti dejstva, da je Kitajska država, ki predstavlja največji upor Bogu in zanikanje dostojanstva ljudi ter preganjanje Cerkve. Mislili so zgraditi raj na zemlji, družbo brez Cerkve in zlasti sovražno do katoliške Cerkve in človekove svobode. Ta virus, ki je iz živali prešel na ljudi, je pokazal, da tehnika ni vse in da je življenje veliko širše od nje, da je tudi življenje vzdržnosti, duha in ljubezni, ki more zdržati v najbolj težkih okoliščinah.

Bolj kot ljudje mislijo, da zmorejo vse z modrostjo in tehniko, tem bolj so ubogi in nesrečni. Narava se po sebi ne postavlja proti človeku, vendar pridejo nesreče in epidemije, ki se usmerijo proti ljudem. Tudi narava mora biti odrešena, poudarja sveti Pavel. Nekateri ljudje so žrtve naravnih in drugih nesreč. Narava more biti tudi mati, kolikor je v Kristusovem Duhu odprta za življenje ter vsakega človeškega sina in hčer. Zemlja kliče k stremženju in ponižnosti, kot pravi prevod latinske besede: humus.

G. Primož Krečič: križev pot

Križ je prehod v življenje, je most, ki povezuje

V postu molimo tudi ob križevem potu, ki obuja Kristosovo trpljenje vse do smrti na križu na Golgoti. Objavljamo križev pot, ki sta ga pripravila dr. Primož Krečič, stolni župnik v Kopru in naš cenjeni sodelavec, ter slikarka Mira Ličen, ki jo tudi poznamo. Oba vsako leto sodelujeta pri upodobitvah križevega pota po raznih cerkvah v Piranu, ki pa letos zaradi pandemije s koronavirusom covid-19 odpadejo.

Ko je ranjena ljubezen, je le križ prehod v življenje. Ljudje, ki ga ne sprejmejo in ne nosijo z Gospodom, ostajajo zaprti vase in so brez upanja. Križ je most, ki povezuje različne stvarnosti in ljudi. Je kot bomba, ki jo vržemo v žrelo morskemu psu hudobije. Fantu, ki je vprašal Jezusa, kaj naj naredi, da bo dosegel večno življenje, evangelij odgovarja: pojdi po križevem potu. Tudi ko bo doživel temo ali se bo zaplezal, mu bo v križu posijal žarek rešitve.

Gospod, daj mi moč, da bom s tabo hodil skozi preizkušnje, da bom ob tvoji pomoči ponovno vstal in ostal odprt za dar vstajenske ljubezni.

Prva postaja: Jezusa obsodijo na smrt

Pilat spozna, da je Jezus nedolžen. Verski voditelji se bojijo izgubiti privilegije in zaupanje ljudstva, zato nahujskajo množico, da kriči: »Križaj ga!« Ker se Pilat obotavlja, mu začnejo celo groziti, da ga bodo šli tožiti k cesarju. Na koncu popusti laži in krivici. Nekateri ljudje na vodilnih mestih, ki imajo moč za rešitev krivic, se izmaknejo, ker bi si s tem nakopali težave. Veliko lažje je uporabiti moč v prid močnejših. Toda le resnica osvobaja.

Gospod, ne dopusti, da bi šel po poti Pilata, da bi si umil roke pred krivico in bi tebe in tvoje brate pustil v smrt zaradi strahu ali komodnosti. Prebudi v Cerkvi in med kristjani preroškega duha, da ne bi pristali na kompromise in se ne izpostavili ob krivicah.

Druga postaja: Jezusu naložijo križ

Jezus stoji pred vojaki, ki ga pretepajo in se norčujejo iz njega. Potem mu naložijo križ, da ga bo nesel na kraj svoje smrti. Napuh hudobnega duha si vedno želi stopiti na mesto Boga in odločati o ljudeh. Vsemogočni sodobniki želijo izključiti Boga iz vseh por življenja in živeti drugačen ritem na temelju razuma, moči in užitka. Jezus pa sprejema križ, na katerem so vse rane človeškosti, upori, bolečine, smrti. En križ prinesejo drugi, drugi pride sam, tretjega si naredijo ljudje sami sebi.

Gospod, ti se poistovetiš z vsemi trpini in sprejmeš križ kot orodje, na katerem boš rešil najbolj temna človeška stanja. S tvojo pomočjo morem sprejeti resničnost življenja in ne bežati od naporov.

Tretja postaja: Jezus pade prvič Jezus ne sprejme le križa ampak se spusti tudi v padce, ki jih doživlja človeštvo. Pred oči prihaja Izaijev Trpeči Služabnik, ki bo s svojim trpljenjem prinesel odrešenje mnogim. Bog se v Jezusu ne maščuje pred ranami, sprejme vse posledice človeške hudobije. Še posebno je blizu

ljudem, ki so pohojeni, izrinjeni, zaznamovani. Vsem pomaga čim prej vstati. Gospod, daj mi dovolj jasen namig, da si blizu v mojih padcih, okrepi pogum duha in voljo, da se čim prej dvignem. Naj se v prahu moje nemoči razodene čudež tvojega usmiljenja, da ne bom krivil drugih in kahal zamer, ampak priznal svoj padec in se pognal iz njega.

Četrta postaja: Jezus sreča mater

Simeon je Mariji napovedal, da bo meč prebodel njeno srce. Vse življenje je duhovno hodila za svojim Sinom in bila njegova prva učenka. Tako se je zgodilo tudi v trpljenju. Srečala ga je v sprevedu in gneči, ko so ga gnali na križanje. Ljudje se nočejo premakniti in sprejeti resnice. Namesto da bi se spreobrnili, ubijajo in uničujejo življenje. Marija vidi bolečino svojega otroka. Iz skupnega trpljenja se rojeva nova družina.

Prosim te za družine, da bi znali skupaj prenašati bolečine in biti blizu tistim, ki trpijo. Tako bodo postale prostori miru, ljubezni, sproščenosti in odpuščanja. Merilo tvoje ljubezni je, da drug drugemu nosimo bremena in smo sočutni.

Peta postaja: Simon pomaga Jezusu nositi križ

Ko drugim pomagamo nositi križ in smo jim blizu, se trpljenje spremeni v pot odrešenja. Trpljenje sprejememo, kakor ga je sprejel Jezus in kot Simon iz Cirene, ki mu je v stiski pomagal nositi križ. To pomeni skupaj nositi bolezen v družini, ko je človek priklenjen na posteljo, voziček in štiri stene, na to ali ono bolezen, demenco, samoto, izključevanje.

Gospod, tvoj učenec nosi križ z upanjem, da boš ti Simon iz Cirene, ki boš pomagal nositi križ. Vsak trpeči je priča tvoje občutljive ljubezni. Zato se ob naklonjenosti in bližini vzpostavi nov odnos ljubezni. Hvalen sem za vsakega Simona, ki mi ga pošiljaš v krizah in nemoči.

Šesta postaja: Veronika obriše Jezusov obraz

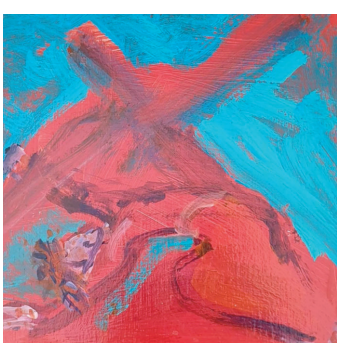
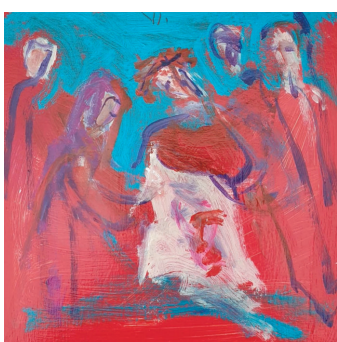
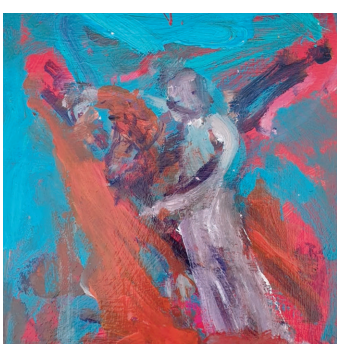
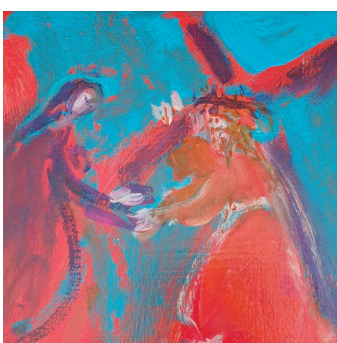
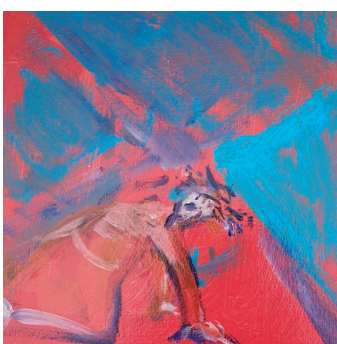
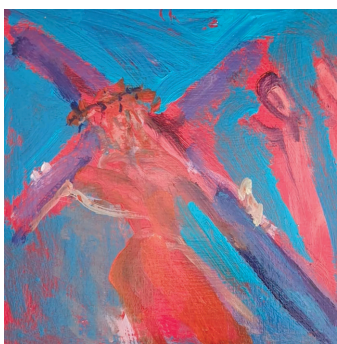
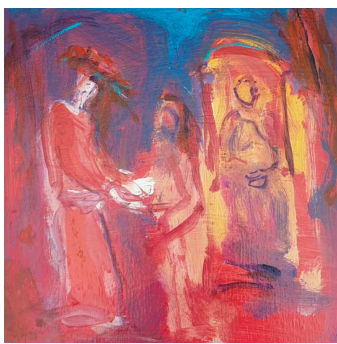
V stanju ogroženosti so pomembne geste bližine in podpore. Skrivna učenka se Jezusu približa in mu želi ublažiti bolečino tako, da mu s prtom nežno obriše obraz. Kaj vse se je nabralo na njem: pljunki, kri, pesek, prah, voda, in morje hudobije, ki ga je bil deležen. V Jezusovem obrazu prihajajo drugi trpeči obrazi: zapuščeni, ranjeni, potrti, hinavci, nasilni, brezčutni. Prihajajo in govorijo. Vsak obraz govori. Nekateri z žarom in spokojnostjo, drugi s hudobijo in nasiljem. Obraz iz Manoppella v Italiji, ki ga pripisujejo Jezusu, govori z milino in dobrohotnostjo o izkušenem trpljenju.

Gospod, učiš me, da v vsakem trpečem in zapuščenem človeku srečam tebe in tvoj obraz. Ko pomagam tem ljudem, mi podarja sijaj svojega usmiljenega obraza. Daj, da se bom zavedal, da noben človek, tudi najbolj zaničevan, ne izgubi veljave in dostojanstva. Še bolj je znamenje tvoje navzočnosti v svetu.

Sedma postaja: Jezus pade drugič

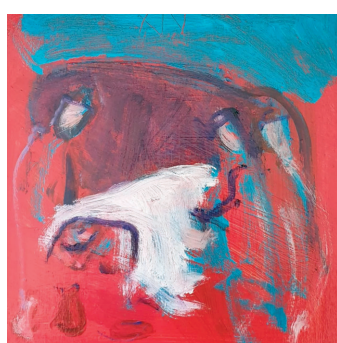
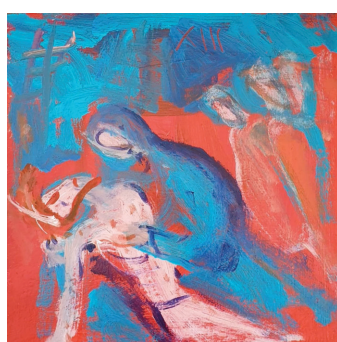
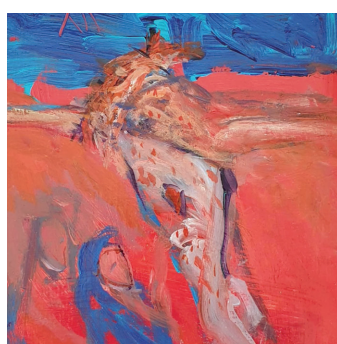
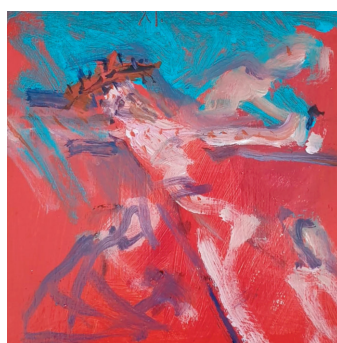
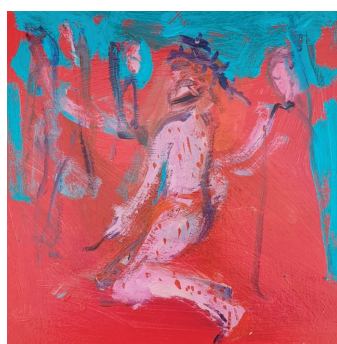
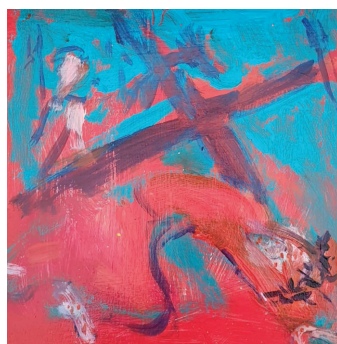
Breme krivice in nasilja je preveliko, ne zmore več in pade.

Udarec je težji, ker mu moči pojenjujejo. Zakaj se je odločil, da bo izstopil iz dokajšnje varnosti v Galileji in šel v Jeruzalem, zakaj se je postavil proti judovski religiozni in politični eliti, da ga je zmlela? Toda Oče ga

spremlja na tej poti in mu daje svojega Duha, da se dvigne in gre majavo naprej. Volja ljubezni nikdar ne obupa.

Gospod, prosim te, okrepi mi voljo, da bo ostala pokorna ljubezni in tudi po padcih šla na

prej. V še tako globoko temo posije sonce tvojega usmiljenja. Daj da bom usmiljen do vseh, ki pogosto padajo, zlasti do tistih, ki nimajo več volje. Da bi jim pomagal, da bi vstali in se borili naprej.

Osma postaja: Jezus se smili Jeruzalemskim ženskam

Ženskam iz Jeruzalema se Jezus smili, kaj delajo vojaki s tem človekom, kako ga trpinčijo, saj ne bo prišel do morišča. Ženske so že po naravi bolj sočutne. Toda za tem trpljenjem so krivice in hudobije, so ljudje, ki to počenja in prizadenejo moške in ženske v njihovem najglobljem dostojanstvu. Zato jih Jezus pokara.

Tvoje usmiljenje, Gospod, ni ceneno sočutje, ampak trpljenje z drugimi, da jih čutiš, jim pomagaš in predvsem, da si z njimi. To sočutje ni daleč in poceni, ne greš mimo rane, ampak se približaš skrivnosti življenja in jo obdaš s svojo ljubeznijo, da ozdravi.

Deveta postaja: Jezus pade tretjič

Jezus izgublja zadnje moči, opoteka se, vse se mu vrti in pade. Skušaja se pobrati, za nobeno ceno ne sme podleči skušnjavi, da ne bi dal vse od sebe. Od začetka nosi na sebi križ človeškosti, njegove krhkosti, ranjenosti, pa tudi hudobije. S tem želi ljudem pokazati, da je zmaga možna in hudobija ni vse-mogočna.

Gospod, zapustil si mi Cerkev, da boš po njej reševal človeške padce v hudobijo in razpuščenost. Z njo želiš narediti prostor, v katerem se uresničuje tvoja osvoboditev, da morem po ponavljanju padcev ponovno vstati. Samo po križu in kesanju more tvoja zmaga stopiti v človeške padce in odpreti pot vstajenja.

Deseta postaja: Jezusa slečejo

Jezus je oblekel človeškost, da bi po njej pripravil dostop do presežnega Očeta. Slekli so mu obleko, da bi ga osramotili in razčlovečili. Če vzamejo človeku dostojanstvo, mu s tem oropajo njegove veličine in skrivnosti. Naredijo ga za stvar in se norčujejo z njim. Ljudje si v napuhu mislijo, da se lahko rešijo sami. Toda znajdejo se goli, brez moči in dostojanstva.

Gospod, dopustil si, da so te slekli in razgalili, toda ohranil si svoje dostojanstvo in nisi pristal na raven živalskosti in nasilja. S tem si mi pripravil moč in pogum, da se morem po ponižanjih obleči v novega človeka in ohraniti svoje dostojanstvo.

Enajsta postaja: Jezusa pribijejo na križ

Udarci kladiva padajo na dolge rjave žeblice. Nič ne more več, vse ima zvezano: roke, noge, oči, jezik. Popolnoma je pritisnjen na grobi križ in visi nad zemljo. Toda nihče ne more zvezati njegovega srca. Še vedno ljubi in spreminja zlo v dar za življenje. V breznu hudobije odpira izvir usmiljenja, ki ne bo nehal teči v ranjeno človeštvo. Križani Gospod, iz tvoje bolečine prihaja blagovest odrešenja. Prosim te, osvobodi sužnje užikov, drog, zaslepljenosti, napuha, nasilja, daj, da bi v tvoji žrtvi odkrili zametek resnične svobode in sreče. Vse človeštvo tako stopa v tvojo izročitev: »Oče, v tvoje roke izročam svojega duha!«

Dvanajsta postaja: Jezus umre na križu

Ko se rodimo, zakričimo, s krikom se tudi poslovimo s sveta. To je zadnje, kar je človeško in je blizu vsem. S svojim zadnjim krikom se Jezus bliža krikom ubogih, nemočnih, nerojenih. Pribit je na drevo življenja, ker se iz njegovega umiranja rojeva novo življenje. Njegova žrtev premaga zlo. Jezus svoje človeško življenje izroči Očetu, da se do kraja zgodi njegova volja. Gospod, tudi ob najbolj kritičnih trenutkih, se morem umiriti v Očetovih rokah in mu izročiti vse, kar sem, svoje življenje in umiranje. Nauči me, kako naj se v teh okoliščinah obračam k nebeškemu Očetu. Izročam ti tudi vse krike ljudi, ki jih ubijajo, mučijo, pozablajo. Tvoja smrt je namreč krik pred pozabo in prehod v življenje. Odpri srca ljudi, da bi spoznali to resnico in se zavzeli za kulturo življenja ter ljubezni.

Trinajsta postaja: Jezusa snamejo s križa

Kdor ljubi, ostane živ tudi v smrti. Jezus stopa iz križa med mrtve, da bi človeštvo popeljal k življenju. Ob njem je Mati, ki tudi v tem najbolj temnem trenutku veruje vanj in izpolnitev Očetove volje. Ne pusti se ujeti v misel, da je zlo zmagovalo nad največjo ljubeznijo. Potrebno je okrepiti vero, ko se vse podira in so ljudje brez smisla, ko se zdi, da ne bo mogoče zaježiti terorizma, nasilja, korupcije in drugega zla.

Gospod, mrtev si ležal v rokah svoje matere, ona te je darovala za novo življenje. Pomagaj, da bo kri nedolžnih žrtev postala zagotovilo novega krščanskega življenja. Ob tolikih krivicah ohrani v srcih ljudi vero v zmago tvoje ljubezni.

Štirinajsta postaja: Jezusa položijo v grob

Jezus se pusti pokopati v grob sredi vrta. Telo Božjega Sina postane mrtvo truplo, približa se vsem umrlim, ki so v podzemlju in čakajo na odrešenje. V pogledu ljudi je odvisan, pozabljen, judovski voditelji so zadovoljni, da bo za tem zavladal mir. Jezus sprejme krutost človeške smrti in minljivosti, z ločitvijo duha od telesa. Postane kot zrno, ki je položeno v zemljo, da bo iz nje vstalo novo, poveljano življenje. Kar se podari in izgori v ljubezni, zaživi v novo življenje.

Gospod, prosim te, okrepi mojo vero, da bi zares veroval, da tudi kot človek živiš pri Očetu. Pomagaj tudi vsem, ki jim je ugasnilo upanje v presežno moč ljubezni in ne vidijo smisla v darovanju. Hvala, ker je s tvojim grobom posvečen vsak grob in v smrti sije upanje.

Sklep

Gospod Jezus, s svojo smrtjo si presekal zlo, ki je stalo nad človeštvom in posamezniki. Stopil si v vse temne trenutke in odprl pot iz potrtosti in skrivanja. Vedno bo posijal žarek rešitve, ker si umrl in vstal v novo, poveljano življenje.

Zahvaljujem se za tvojo mater Marijo, ki bo spremljala tudi mene in moje brate na poti preizkušnje in osvoboditve. Hvala za to, da nisem nikoli sam in brez tvoje pomoči. Pokazal si mi, da je ljubezen vedno zmagovita in ne bo nikoli zašla. Amen!

Barcelonski vsakdanjik v očeh goriške Slovenke

Števerjanka, ki živi v Barceloni, o času koronavirusa v Španiji

Emanuelo Klanjšček, ki že od 16. oktobra 1989 živi in dela v Barceloni v Španiji, sem pred dnevi povprašal, ali mi pove, kako sama s svojimi tremi sinovi doživlja to mračno obdobje, ki ga označuje koronavirus covid-19. V Španiji so razmere slabe. Medtem ko smo ta zapis poslali v tisk (torek, 31. marca), je v Španiji okuženih nad 85 tisoč ljudi, 7.300 mrtvih imajo že, ozdravelih pa 16.780.

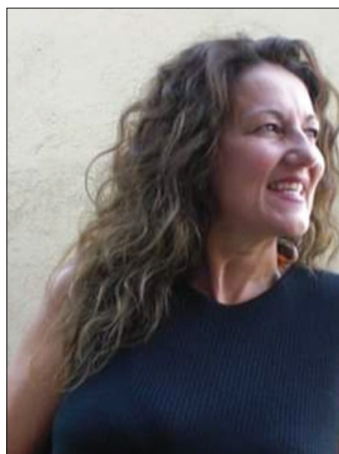
Emanuela je Števerjanka in je ve-sele narave, a mi takoj pove, da so zadeve resne, saj pravi, da se Katalonci držijo samoizolacije, medtem ko v Madridu drugače, saj tam ljudje še vedno hodijo v restavracije, bare, veliko okuženih hodi okrog, med njimi so tudi ministri..., tudi zaradi tega imajo Katalonci vsega dovolj.

Dogovoriva se za pogovor, a potem mi sama predlaga, da bo raje kar napisala dnevnik, kako sama živi karanteno.

Pisala je minulo nedeljo, 22., in v ponedeljek, 23. marca, zato so podatki danes, v sredo, 25. marca, ko objavljamo na spletu, seveda drugačni!

Hvala Emanueli, ki sicer živi v Barceloni, a ima srce še vedno v rod-nih Brdih!

Jurij Paljak

Stvar je resna. "Domingo atípico" pravi general zraven predsednika, ki mu visijo raznovrstne medalje na jopiču (in potem pravijo, da je moje božično drevesce nako-pičeno z balončki; bi morali videti ta jopič!). Domingo atípico in ne samo domingo. Vse je atipično.

"Ob nedeljah v Barceloni je 10. ura še zelo zgodaj zjutraj. Barcelončani vstajamo kasneje, da tudi s tem poudarjamo pomen prazničnega dne, ker nam ni treba iti v mesto, na delo. Tu pri nas v Španiji je ob nedeljah vse bolj živahno. Mi živimo pred parkom Park Guell in turisti se ob prazničnih dneh pomnožijo kot gobe v gozdu ob jesenskem dežju. Takšni švigajo gor in dol, v parku se sliši otroški smeh, na cesti pa se prepletajo večjezične govorice, povsod živčav, šum in naglica, popevke po radiu, pralni stroji ... Mesto pač. Sem na balkonu. Zalivam rožice. Zrak je še kar mrzel za ta čas, saj smo že padli v naročje pomladi; je pa čist, skoraj gorski, svež zrak. Mesto molči. Na cesti ni nikogar. Sosedova okna so zaprta. Tišina. V parku žvrgolijo ptički. Zdaj so oni naša družba. Nenehno tekanje smo zamenjali za počitek. Virus nas je ustavil. Kako more tako majhna, mikroskopska celica ustaviti naše ogromno mesto? Kaj pravim mesto: državo! Kaj pravim državo: svet! David proti Goliatu? Predsednik Sanchez je pravkar z resnim obrazom opozoril po televiziji, da moramo "biti pridni" še 15 dni. Drugih 15 dni, ki se bodo priključili tistim 15 dnom, odkar smo že "pridno" zaprti v stanovanjih.

okuženih oseb, med njimi je več kot desetina oseb iz zdravstvenih krogov, zdravnikov, bolničarjev, mrtvih je že nad 7.300 in te številke naraščajo. Pandemija ne pozna statusa: znani, neznani, beli, rumeni in črni, katalonsko, angleško ali špansko govoreči ... Balkon mi je v pripomoček, da se razvedrim in nadiham svežega zraku. Postal je moje središče, "public center". Od tu vidim sosedo ob oknih, ko ob 20. uri ploskamo v zahvalo našim zdravstvenim delavcem, ko tolčemo s kuhalnico po loncih (caçerolada), ko protestiramo proti vladi ali če kaj zapojemo, čeprav tega je bolj malo (hvala Bogu, ker naši sosedje niso prav nadarjeni za petje). Ta moj "public center" pomaga, da je stanje doma še pozitivno in uravnovešeno. Pomaga, da nas ni strah pred katastrofalnimi novicami, ki se dan za dnem pojavljajo na spletu, pomaga, da se še marsikdaj smejem pri kakšnem stavku in vicu. Facebook, ki sem ga večkrat odpravljala in zapravljala, je zdaj moj največji spremljevalec. Iščem sicer simpatične situacije, da mi pozitivnost in dobro vzdušje pomagata pri dnevnih opravkih. Pozitivnost je božja mana, smeh ni ma cene. Tudi potrpežljivost je zanimiva "žival". Biti doma zaprti je težka

stvar za odrasle, kaj šele za naše otroke ... Vsakdanji "tran-tran", ven in noter iz hiše, odbojka, nogometni treningi, lepo vreme, ki nas vabi na sprehod in nas vleče na plažo, vse to je postalo lep spomin. Šole so zaprte in zaradi tega so moji fantje še kar (zelo) veseli. Pa povejte mi odkritosrčno, ali imate doma kakšnega otroka žalostnega za to ... ker ne more v šolo! V spomin mi prihaja potres iz leta 1976, ko smo izpite 5. razreda osnovne šole opravili pod lopo (nadstreškom) poleg osnovne šole v ulici Randaccio, ker je šolska stavba zaradi potresa imela polno razpok. Ah, kako je bilo lušno, zanimivo in živahno ... Zdaj so otroci prav tako veseli, da so doma, kot mi takrat. Otroško veselje je pač vedno veselje, pred 40 leti in danes. Ta novi "status quo" nam da možnost, da lahko "povlečemo" jutranje spanje, naenkrat so profesorji postali prijazni in prijeteljski, naloge so zanimive in lahke. V tem nam pomaga "gospod" internet, ki je postal ogromna pomoč med temi štirimi stenami. Skoraj bi rekla, da so postali moji fantje kot polži, ko pada dež: pokukajo iz sobe samo, če rabijo pomoč pri nalogah ali če so lačni. Gospod internet je bolj zanimiv kot mama ... Kar se tiče hrane, smo se morali tudi pri nas prilagoditi navodilom. Edine odprte trgovine v tej pandemiji so jestvine in lekarne. Kitajci so skrivnostno "pobegnili" kakšen dan pred izbruhom virusa. Ta vsemogočni narod je kar naenkrat zaprl trgovine in restavracije in izginil na dopust. Atipično! Dnevne zadeve, kot je bila "špeža", so postale nekoliko bolj zahtevne: navodila so jasna: naj gremo čim manj v trgovino, z masko in rokavicami in moramo biti kakšen meter daleč drug od drugega. Prav zaradi tega sem se naenkrat navadila pisati seznam tega, kar rabim, kot je po starem pisala naša nona, ki je žive-la kakih 8 km proč od trgovine in ni imela avta. Vse pride prav, tudi stare navade. Pridno kupim, čakam daleč v vrsti in zbežim domov, kot da bi me zasledoval vrag. Pa čeprav so ulice prazne. Meni je raznovrsten: mešam malo po špansko (paella), malo po italijansko (lasagne), malo po slovensko (krofi), sadje in zelenjava sta prisotna povsod, pa čeprav je "lep zelen klorofil" v krožniku zame "lep prijateljstvo", za moje fante pa ni prav tako. In tukaj bi "padel" na mizo ta znani stavek naših dedov: bi moral vedeti, kaj je lakota v času vojne! Upajmo, da ne bo postal "lema" tudi v tej pandemiji ... In čas gre naprej: "eppur si muove"; rekla bi, da kljub temu gremo (in moramo) naprej. Brez dvoma nam bo to atipično stanje prineslo kup dobrih in pozitivnih sprememb. Pravijo, da se zdaj vidijo ribice v beneških kanalih, pravijo, da se je znižala kontaminacija na Kitajskem, ne vem, ampak ptičje žvrgolenje tukaj na mojem balkonu v Barceloni prav "paše" in sveži zrak tudi. Gotovo bomo zlezli iz te "korone" brez nje.

Uživajte tudi vi na svojem domu kot mi, da bo ta "domingo atípico" del naših zgodb, čez nekaj let. Saludos z mojega "public center" balkona. "

S 3. STRANI Pogovor: Benedikt Kosič, trgovec

"Sedaj se bojimo postati žrtve virusa ..."

Lastniki trgovskih dejavnosti polagamo naša upanja v razumevanje upraviteljev bančnih ustanov. Pričakujemo nove sisteme pomoči podjetjem, ki so v težavah zaradi prejšnje gospodarske krize in zaradi finančne škode, ki jo je povzročila pandemija. Banke so trenutno vezane na odločitve italijanske vlade in, če bodo tudi v prihodnosti odvisne le od teh, bo to nedvomno premalo za premostitev gospodarske krize. Zelo žalostno, za mala podjetja tragično, bi bilo, če bi naše bančne ustanove izkoristile ta trenutek za opravljanje neke vrste "čistke suhih vej". Vsekakor mi bankam še vedno zaupamo in obenem upamo, da bo tudi država z resnimi ukrepi in večjo, konkretno pomočjo spremljala tudi našo kategorijo.

Če le za trenutek pogledamo v prihodnost, kakšno pomoč pričakujete od dežel-nih in državnih institucij, ko se bo stanje normaliziralo?

Čakamo in upamo v primerne finančne manevre. Vse kategorije doživljamo podobne težave: že pred epidemijo nas je sistem državnih dajatev tlačil, če pa se tudi po njej situacija ne bo izboljšala, če ne bomo imeli olajšav, ne vidim rožnate prihodnosti za italijanski gospodarski sistem. V tem trenutku lahko govorimo o pravem "vojnem stanju" in upamo v čim lažji začetek "povojnega" življenja. Pred virusom smo s prihodki od svoje trgovske dejavnosti lahko dan za dnem krili plačila, s popolnim prtljem trgovin pa prihodkov ni-mamo. Osebo pričakujem tudi pomoč Evropske unije, saj so sedaj v velikih težavah tudi države, ki so začetno podcenjevale nevarnost širitve koronavirusa. EU bo morala nujno razbremeniti finančnih obveznosti posamezne države, da bodo te lahko kos težavam. Čas nam bo pokazal, kakšna je resnična vloga EU - pandemija bo v tem smislu po mojem mnenju prinesla velike spremembe. Posamezniki moramo ostati živi in zdravi, a nujno bomo morali imeti zagotovljene možnosti, da bomo ohranili pri življenju tudi naše dejavnosti.

Gospodarsko stanje manjših trgovin je bilo tudi pred koronavirusom že šibko. Veliko trgovin v Gorici je zaprlo, novejših, a tudi takih, ki so dolgo let bogatile mestno življenje. Bodo po vašem mnenju posledice epidemije na goriško gospodarstvo zelo hude?

Mnenja sem, da bo prostora premikanje po mestu precej omejeno za vsaj šest mesecev, in glede na to sem prepričan, da bo brez primerne pomoči po koronavirusu naše mesto še bolj prazno in obubožano, kot je bilo prej. Sprašujem se, koliko trgovcev bo imelo zadostno ekonomsko moč, da bo lahko spet odprlo svojo dejavnost: Nekateri dobavitelji bodo lahko počakali, drugi pa ne. V tem trenutku se bojimo okužbe, bojimo se za naše zdravje, bojimo se postati žrtve virusa, v naslednji fazi pa bodo žrtve drugačne.

Koliko časa menite, da bo potrebnega, da se bo italijansko oz. goriško gospodarstvo spet pobralo in doseglo vsaj stopnjo, na kateri je bilo pred viru-

som?

Mislim, da bo potrebnih nekaj let, da bomo dosegli stopnjo gospodarske rasti, ki smo jo imeli pred pandemijo. Da si bomo lahko konkretno opomogli od vse-plošne gospodarske krize, pa bo po mojem mnenju potrebnih več desetletij - na noge moramo postaviti ekonomijo, ki je že pred virusom bila v slabem stanju - situacija je še hujša, kot je bila v po-vojnem času. Srčno upam, da bo ta huda preizkušnja privedla do tega, da bodo ljudje spremenili

vidika, glede na to, da nimamo na desetine ljudi v istem času prisotnih v istem prostoru, kot se dogaja v nakupovalnih središčih. Pri nas smo že v prvih trenutkih krize poskrbeli za razkužitev prostorov in za spoštovanje primerne, varne razdalje med ljudmi.

Kako pa vi osebno doživljate epidemiološko krizo?

Vsak od nas drugače doživlja krizo. Osebo sem zelo zaskrbljen, slabo spim, v trgovino zahajam z bratom Simonom samo za izpolnjevanje spletnih naročil, torej

svoj način nakupovanja, da se bodo spet približali manjšim trgovinam in se zavedeli, da nakupovanje v lastnem mestu, med lastnimi ljudmi, je edini način za izboljšanje krajevnega gospodarstva in ponovnega cvetenja mestnih središč. S širjenjem nakupovanja v velikih trgovskih centrih mestna središča dobesedno ugašajo, denar kupcev pa gre izven mesta, celo izven dežele - velike verige trgovin so vezane na multinacionalke, tako da gre denar celo izven naše države. Upam, da se bodo v prihodnosti potrošniki zavedali, da z nakupovanjem v manjših trgovinah v mestnih središčih pripomorejo ne samo k preživetju trgovcev, ampak tudi k ustvarjanju novih delovnih mest.

Kako si predstavljate ponovno odprtje vaših trgovin po epidemiološki krizi?

Težko si predstavljam, kako bo potekalo in kakšni bodo v prihodnosti varnostni ukrepi, ki jih bomo morali spoštovati. Komaj čakam dan ponovnega odprtja, saj imamo veliko novega, kvalitetnega blaga, ki čaka na kupce. Prepričan sem, da v naših prodajalnah ne bo težav z varnostnega

zbiranje artiklov, pripravljanje in pošiljanje paketov, sestra Aleksandra pa skrbi za urejevanje vsakodnev-nih zadev v uradu. V zadnjih letih smo vsekakor imeli zadovoljivo obratovanje, stisnili smo zobe, trudili smo se za plačevanje dobaviteljev in pravočasno kritje vseh obrokov. Za prihodnost upam, da bomo lahko še naprej kos vsem svojim obveznostim, še posebno do uslužbencev in njihovih družin, tako, kot smo vedno bili. Upam, da nam bodo naši kupci ostali zvesti in da bomo pridobili nove. Upam, da se bosta v ljudeh ponovno prebudila potreba po bližini in direktnih človeških odnosih, občutek enotnosti in odgovornosti ter medsebojne pomoči v mestni skupnosti.

Katera je prva stvar, ki jo boste naredili, ko se bomo vsi lahko spet svobodno premikali? Med drugim vas zelo veseli fotografija ...

Šel bom v naravo. Fotografija me zelo veseli, name učinkuje antistresno, zato se bom s svojim fotografskim aparatom sprehodil v naravi, zelo verjetno po Soški dolini.

Zahvaljujem se Vam za iskren pogovor.

Kratke

Goriška Karitas sporoča

Center za poslušanje goriške Karitas je aktiven po telefonu (št. +39 327 3132745) ob ponedeljkih, torkih, četrtek in petkih med 10. in 12. uro, ob sredah od 15. do 17. na razpolago je tudi mail cda@caritasgorizia.it. Menza za reveže pri kapucinih v Gorici je 22. marca prekinila delovanje. Namesto nje nudi Karitas revežem vsak dan 30 obrokov. Več informacij na: tel. št. 0481 531847 oz. po mailu direkcija@caritasgorizia.it.

Nova Gorica / Topli obrok in prenočišče za t. i. ranljive skupine

Od 25. marca so brezdomci in uporabniki prepovedanih drog v Novi Gorici deležni dnevnega toplega obroka, od 26. marca dalje pa tudi prenočišča. V novogoriški mestni občini so namreč dodatno poskrbeli za ranljive skupine, mednje sodijo tudi brezdomci in uporabniki prepovedanih drog. Na območju mesta se jih zadržuje nekaj čez 20, piše v tiskovnem sporočilu. Nekateri že prenočujejo v zavetišču za brezdomce na Bidovčevi ulici, ne pa vsi. V sodelovanju s Štabom CZ mestne občine in ŠENT-om so zanje organizirali pomoč. Prejšnji teden so v bližini dnevnega centra za brezdomce in uporabnike prepovedanih drog postavili dva bivalnika, kjer lahko prenočujejo. Obenem so v sodelovanju z osebjem ŠENT-a poskrbeli, da bodo imeli dostop do sanitarij in tuša. Vsak dan jim nudijo tudi topli obrok. Osebe ŠENT-a je v stalni komunikaciji s pomoči potrebnimi in sproti rešuje morebitne težave.

SZSO Kako v času omejevanja socialnih stikov ohraniti skupnost

Skavtizem na daljavo?

“Ok, zdaj je prišel še G.! Manjkajo samo še T., M. in J. “Ne, T. je že z nami. T. si tu?” “Bodite tiho, vi, ne slišim”. “Škrškr...” “Ou, zaprite mikrofone! Vsi tisti, ki ne govorite, zaprite!” “Ja, sem tukaj!” “J. piše, da ji ne lovi telefon”. “Tudi M. pravi, da nima omrežja!” “Pokličem jaz J. po telefonu, jo dam 'in vivavoce'”. “Jaz te slišim!” “Kdo je bil ta?” “Je P., njegov glas pride kasneje, je odprl usta nekaj sekund od tega!” “Aaahh”. Neki dan v karanteni. Kateri, se ne spominim, ker stalno izgubljam občutek glede dni. Sestanek klana, 11 ljudi in trije voditelji preko aplikacije Google Meet. Ubogi profesorji, ki jih imajo po 30! Ura je 21.10, zmenjeni smo bili za 20.45, 25 minut je bilo potrebnih, da nam je uspelo se povezati vsi. Čeprav nekaterih ne vidimo, nekatere slišimo kasneje in ena je povezana telefonsko. Začnemo!

Ko so prvi teden odpadli sestanki, sem si rekla, ne, ne bomo jih takoj začeli mučiti z “nalogami”, skavtizem ni “nalogi”. Kmalu je postajalo jasno, da bo karantena stanje, v katerem bomo živeli kar nekaj časa. Na whatsappu so se mi v skavtskih skupinah iz tabornih šol nabirala sporočila voditeljev z vse Italije. Začeli smo debato tudi v Skupnosti voditeljev goriškega stega in na ravni SZSO. Vsi smo se spraševali isto: kako v času omejevanja socialnih stikov ohraniti skupnost, kako živeti skavtsko skupnost, ki je osnovna celica vseh starostnih vej, na daljavo? Kako otrokom pokazati, da smo z njimi, da smo blizu, kako jim pomagati, da bodo in bomo v dani situaciji osebnostno rasti? Mene je, kot voditeljico najstarejše veje, skrbelo tudi, kako vzdrževati motivacijo na daljavo, motivacijo mladih oseb, ki iščejo same sebe, ki jih večkrat zanese na stranpota in jih moraš še skrbneje spremljati. Nekaj moramo, smo si rekli! Skavtizem je osnovan na dejavnostih: najprej gremo v akcijo,

gremo ven, gremo med ljudi, gremo v naravo. Najprej se igramo, poskusimo postaviti hiško na drevesu, najprej se spotimo, si nalovimo mraza, se zmočimo, se skregamo, si strgamo hlače med igro, nablatimo čevlje, zmoremo ali ne zmoremo. Pa če smo volkuljice ali volčiči, se pravi otroci med 8. in 10. letom, vodnice ali izvidniki med 11. in 16. ali roverji ali popotnice (16-21). Kako torej skavtizem, ki je narejen iz

ga, medtem ko pišem, snema nadaljevanje Movglijeve pravljice, ki jo otroci poslušajo med letom. Kot “nalogi” bodo vsak na svojem domu postavljali hiške iz rjuh, stolov, najlepša igra! V marsikaterem krdelu volčiči v teh tednih nadaljujejo lov plenov, zasledujejo cilje, ki so si jih sami zastavili, se česa novega naučili, rasli. Celo T. je Akeli poslal svoj posnetek in pokazal knjigo - “šuper fumetto” na temo

dejanj, iz materije, iz fizičnosti, prestaviti v 'online mode'? Nihče od nas nima recepta. Vzeli smo spisek naših običajnih sestavin in jih začeli prilagajati.

1. Poskusimo vzpostaviti in ohranjati stik. Mi, vodstvo RP, smo se, recimo, odločili, da se bomo enkrat tedensko javljali/pokazali v prispevku, kjer obravnavamo božjo besedo tiste nedelje, predlagamo kako dejavnost, kaj v poslušanje, kaj v branje. Izvidniki tedensko prejemajo izzive, tematsko povezane z Baden Powellovimi štirimi “točkami”: fizično močjo, ročnimi spretnostmi, pomočjo bližnjemu in krepitvijo značaja. Tudi krdelu se vodstvo javlja z video posnetki.

2. Poskusimo nadaljevati že začeto delo, vsaj tematsko, vsaj približno, kolikor se da. Seveda ne bo prenočevanj, ne bo izletov, ne bo služenja v domu za ostarele, razmišljajmo drugače. Moja sestra, Akela kraškega ste-

džungle! Tudi izvidniki marsikje izkoriščajo čas za osebno specializacijo. (Kje bo moj brat med karanteno postavil bivak za specializacijo iz preživetja v naravi, sicer še ne vemo, bo pa nedvomno teoretično obvladal najrazličnejše tipe izolacije tal.) Goriški klan mora končati “poglavje”, to lahko počno na svojih računalnikih, le koordinacija je treba. Ogled filma, prebiranje zgodb, vodeno razmišljanje in meditacija. Srečamo se po Meetu, po Skypu, da delimo občutke, misli, da zaokrožimo temo in lahko potem nadaljujemo. Čeprav vsakič en voditelj predaja besedo in “spraševanje” izpade res šolsko, prav tako vemo, da debata ne bo zaživelja, bo pa vseeno nekaj. Vsi bomo šli in rekli svojo. Po klicu ostanejo misli in občutki, pomeni, da nekako deluje.

3. Kaj pa načrtovanje za naprej? Načrtujemo? Skušamo sprejeti negotovost in se ji prepustiti. Saj smo tega vajeni, ne? Tudi

na potovalnih taborih se stalno prepuščamo poti. Ja, gremo na pot z načrtom, boljši je, lažje bo. A ni rečeno, da bo bolje! Nepredvideni dogodki, spremembe poti, nevarnosti, vse to je tisto, kar najbolj ostane v spominu. Zakaj? Ker smo takrat šibki, ker smo negotovi, ker si in Mu moramo zaupati, da zmoremo, da bomo našli prenočišče, da bomo prišli pred temo. Mogoče “načrtujemo” ni najboljša beseda. Prilagodimo se, pripravimo se. Izkopljimo jarke okoli šotora, da bo voda prej odtekla. Potem pa v šotor in pojmo! Če ne bo vmes hujšega, počakamo, dokler ne mine, sicer gremo držat pagodo. Noviciat se lahko vseeno zdaj loti podviga: kaj potrebujemo zdaj? Premislite, zastavite si cilje in si domislite nečesa, kar nam bo v dani situaciji pomagalo. Za razvedrilo, za smeh, za karkoli. Poletni tabori? Plan A, B, C.

V vsaki stvari je tudi nekaj dobrega, je rekel Baden Powell. Tudi v tej situaciji je. To že opažam pri svojih mladih skavtinjah in skavtih. Nekdo, ki ga nismo videli že lep čas, se je odzval, pridružil se je tudi na Meetu. “Smem tudi jaz”? Ma, seveda! Saj smo te čakali. Nekdo se je, ne da bi naročili, snemal z ruto, celo voditelji smo takrat pozabili! Nekdo je sklenil, da bo vsak dan naredil kaj dobrega za bližnje. Nekateri razmišljajo o pomoči Civilni zaščiti. Spet druga je povedala, da vsak večer moli, tudi za Zagreb, prosim, dajte tudi vi. “Po tej karanteni gotovo ne bom več ista”, je reklo drugo dekle, ker, kot so pritrdili tudi ostali, spoznavamo dragocenost odnosov, dragocenost svojih družin, dragocenost svobode, dragocenost zdravja, dragocenost vseh, ki te dni delajo, dragocenost soseda kmeta, ki mi prinese zelenjavo, dragocenost ekonomije, ki nam zagotavlja plin za kuhanje in elektriko za telefone, in še bi lahko naštevali. Kaj vse smo v teh dneh občutili, doživeli, kar bo v nas pustilo sled! Aha, kot pri skavtih navsezadnje: najprej doživim. Nekdo se je zahvalil. Za skrb, za sporočilo, zato, da v tej nevihti veslamo skupaj. Torej deluje, ta skavtizem, tudi na daljavo!

Energični galeb

Darovi

Ob 16. obletnici smrti **Alfreda**

RADIO SPAZIO
vrata proti vzhodu

(od 3. aprila 2020 do 9. aprila 2020)

Radijska postaja iz Vidma oddaja na ultrakratkem valu s frekvencami za Goriško 97.5, 91.9 Mhz; za Furlanijo 103.7, 103.9 Mhz; za Kanalsko dolino 95.7, 99.5 Mhz; za spodnjo dolino Bele 98.2 Mhz; za Karnijo 97.4, 91, 103.6 Mhz; na internetu www.radiospazio103.it. Slovenske oddaje so na sporedu vsak dan od 20.00 do 21.00. Spored:

Petek, 3. aprila (v studiu Niko Klanjšček): Zvočni zapis: posnetki z naših kulturnih prireditev - Glasba iz studia 2.
Sobota, 4. aprila (vodi Ezio

Jermana iz Ločnika daruje hčerka Marina 50 evrov za Novi glas.

Gosgnach): Okno v Benečijo: oddaja v benečanskem, terskem, rezijanskem in zilijskem narečju.

Nedelja, 5. aprila, ponovitev oddaje Okno v Benečijo.

Ponedeljek, 6. aprila (v studiu Katja Volpi): Človek skozi tisočletja.

Torek, 7. aprila (v studiu Matjaž Pintar): Utrinki v našem prostoru - Glasbena oddaja z Matjažem.

Sreda, 8. aprila (v studiu Danilo Čotar): Samotni pastir: Človek in smrt. - Izbor melodij.

Četrtek, 9. aprila (v studiu Andrej Bavcon): Četrtek večer z glasbo - Zanimivosti, obvestila in humor.

Štmaver / Odšla je Anica Figelj Prinčič

V spominu bo zapisan njen prijazni nasmeh

Ko se je začela bujno razcvetati narava v letošnji pomladi, na katero pada temna senca koronavirusa, se je od nas poslovila gospa Anica Figelj Prinčič. Dočkala je častitljivih 97 let in je bila najstarejša vaščanka v Pevmi. Bila je pristna domačinka, saj se je rodila 20. julija l. 1922 v Koštaboni, kjer je živela vse življenje, dokler je ni prejšnji teden slabost prisilila v tržiško bolnišnico, kjer ji žal niso mogli več pomagati. Do zadnjega so bili ljubeče ob dragi mami in noni vnukinja Katja, hčerki Daria in Loredana, ki jo vsi dobro poznamo kot izvrstno fotografinjo, sin Dario in preostali vnuki. Gospa Anica, ki je bila zmeraj zelo dinamična, avto je npr. še vozila, ko je imela krepko čez devetdeset let, je bila zelo navezana na svoj domači kraj, rojstno hišo, kjer je, dokler so ji življenjske moči dopuščale, tako rada skrbela za vrt. Gospe Anici, katere starši so bili Milka Šfiligoj in Jožef Figelj, v življenju ni bilo z rožicami postlano. V njenem otrostvu je vladal trdi fašistični škorenj. Zaradi splošne krize je oče odšel v Argentino, a se je kmalu vrnil domov, saj je bilo tudi v tujini hudo. V tistih

časih je bil v Pevmi za župnika Josip Abram, po katerem nosi ime tamkajšnja osnovna šola. On je otroke učil slovenskega jezika, ki ga je hotel fašizem izbrisati iz naših krajev. Ko je Anica odrasla, se je zaposlila kot šivilja v krojačnici, v kateri so šivali za vojaštvo. Ni ji bilo lahko niti, ko so na Goriškem vladali Nemci. S partizani pa so bili Koštabonci zmeraj v prijateljskih odnosih. Domačini so jim namreč veliko pomagali. Iz vseh teh bolj ali manj burnih časov je gospa Anica ohranjala živ spomin in je znala povedati marsikatero zgodbo in anekdoti. Po vojni se je zaposlila v predilnici v Podgori. Leta 1950 je stopila v zakon z Darkom Prinčičem. Rodili so se jima štirje otroci, prej omenjeni trojčki, Daria, Dario in Loredana, ter najstarejša hčerka Neva, ki je zaradi zahrbtne bolezni mnogo prezgodaj zapustila ta svet. Tudi mož Darko jo je iz istega vzroka po le trinajstih letih zakona pustil samo z majhnimi otroki. Po moževi smrti se je zaposlila kot postrežnica na slovenskih višjih šolah, ki so bile tedaj v ul. Croce. Tu je ostala do upokojitve. Prav iz teh let ohranjamo nekdanji dijaki, ki smo “trgali hlače in krila” na tedanjem učiteljskišču in klasičnem liceju, najlepše spomine nanjo. Nikdar je ne bomo pozabili. Trajno nam bo ostal v spominu njen topli, dobrohotni nasmeh, s katerim nas je sprejemala, ko smo se zatekali k njej, ker nas je bolela glava ali nas je kaj črvičilo, morda le iz strahu pred izpraševanjem ali težko šolsko nalogo. Njena prijazna beseda in prisrčen objem sta na nas vplivala bolj blagodejno kot še tako učinkovito zdravilo. Res je bila izjemna, krasna! Vsi smo čutili, kako nas iskreno ima rada in kako vselej sočustvuje z nami. Bog naj ji v nebesih povrne za vso materinsko skrb, ki nam jo je velikodušno namenjala. Njenim domačim pa naj gre naše najiskrenejše sožalje. Počivajte v miru, draga gospa Anica, in prisrčna hvala za vse!

Rossana Paliaga

IK

POGOVOR Violinist Aleš Lavrenčič

Eden od absolutnih zmagovalcev v ZDA

Lepa novica je prejšnji teden odmevala v nadpovprečno veselem tonu, saj so zmage na glasbenih tekmovanjih zadnje čase pravzaprav spomini na čas pred ukinitvijo vseh kulturnih prireditev. Prišla je namreč z določenim zamikom, iz ZDA, potem ko je strokovna žirija ocenila nastope tekmovalcev, ki so februarja nastopili v znameniti newyorški koncertni dvorani Carnegie Hall.

Doberdobski violinist Aleš Lavrenčič spada v ožji krog absolutnih zmagovalcev velike nagrade mednarodnega glasbenega tekmovanja Crescendo. Dosežek spremljajo laskave pohvale članice žirije, ki piše, da je njegovo igranje “nadpovprečno bogato v dinamičnem razponu, prožnosti fraziranja, obvladanju agogike”. V oceni piše tudi, da je Lavrenčič “pravi umetnik” in da je igral v

odličnem sozvočju s pianistom, glasbenikom z znamenite šole za glasbo in ostale umetniške smeri Juilliard School. Za Lavrenčiča je dosežek na mednarodnem tekmovanju (bil je edini evropski glasbenik v velikem finalu!) vrhunec v plodnih mesecih, ko je njegov glasbeni talent ubral poklicno pot.

“Od septembra lani igram v orkestru opernega gledališča Verdi, kjer sem zaposlen za določen čas”, nam je povedal Lavrenčič, ki je tudi naštel glavne etape intenzivne delovne izkušnje: “Začeli smo s simfonično sezono, nato sem pobliže spoznal svet opere s sodelovanjem pri raznih uprizoritvah, gostoval sem z orkestrom na Japonskem, kjer smo imeli 14 ponovitev opere Traviata in dva koncerta. Ko smo se vrnili, sem igral ob odprtju sezone; takrat smo imeli

dvojno premiero, Turandot in Aido. Sledili so še balet, božični in novoletni koncert, januarja še operi Lucrezia Borgia in Boris Godunov. V programu je bilo še veliko dogodkov, ki so seveda preklicali. Svoje začasno sodelovanje naj bi končal aprila”.

Razen tekmovanja v New Yorku ni bilo verjetno veliko časa za izvedenjske dejavnosti...

Težko bi lahko delal karkoli drugega v tem obdobju, saj smo imeli veliko vaj in nastopov. Moram pa povedati, da sem v zadnjih mesecih nadaljeval tudi študij. Julija lani so me namreč sprejeli na glasbeno akademijo v Münchnu, kjer naj bi jeseni začel obiskovati lekcije koncertnega mojstra bavarske opere Markusa Wolfa. Sočasno pa sem začel delati v Trstu, zato sem prenesel študij v drugi semester, ki naj bi se začel pred kratkim. Glede na zdajšnje razmere pa se vse spreminja.

Je prisotnost glasbenika v družini vplivala na vaše izbire, od študija glasbe do poklica?

Zagotovo je močno vplivala. Ko sem začel študirati. Ko imaš očeta, ki se poklicno ukvarja z

umetnostjo, si lahko predstavljaš, da lahko postane tudi tvoj poklic. Zato tudi drugače občutiš glasbo, se ji posvečaš odgovorno, resno. Za nadaljevanje pa so spodbudne besede mentorjev in sami rezultati utrdili prepričanje, da hočem v pravo smer. Prav gotovo pa je velika prednost, da se tudi doma lahko s kom pogovarjaš o glasbi in igraš.

Opera je verjetno vaša najnovejša ljubezen.

V tej sezoni sem se prvič soočil z opero in priznam, da mi je zelo všeč. To je svet, ki ga nisem poznal oz. ga nisem do zdaj upošteval, saj sem najraje poslušal simfonično glasbo. Opera me je presenetila. Je popolnejša oblika glasbene umetnosti, ki se ne ustavi pri glasbi, ampak zaobjame veliko umetniških izrazov.

Publika doživlja glasbo na bolj

Na pobudo Državnega sveta poklicne zbornice psihologov Psihološki priročnik v zvezi s koronavirusom tudi v slovenščini

Zakaj se strah lahko prelevi v paniko in kako naj se zaščitimo z učinkovitim ravnanjem, pravilnim razmišljanjem in ustreznimi čustvi. Ta podnaslov nosi Psihološki priročnik za državljane v zvezi s koronavirusom, ki ga je tudi v slovenskem jeziku izdal Državni svet poklicne zbornice psihologov.

Zgibanke, ki je zaradi obravnavane vsebine koristna, je v digitalni obliki na voljo na spletni strani Deželne poklicne zbornice psihologov (<https://www.ordinapsicologifvg.it>). V papirnatih oblikah je na razpolago obiskovalcem lekarn. Pripoveduje o čim boljšem usmerjanju misli, čustev in ravnanju - osebnem in skupinskem - v odnosu do smrtonosnega COVIDA-19.

Zgibanke se uvodoma zaustavlja pri opisu občutkov strahu, ki nas zdaj upravičeno spremljajo. V nadaljevanju nudi bralcu navete proti paniki. Psihologi postavljajo, da je tako podcenjevanje kot precejevanje problema vselej neučinkovito, saj oba pristopa vodita k neustreznemu ravnanju: "Ljudem v resnično pomoč je le pravilno ocenjevanje nevarnosti, saj to krepi naš kvocient vzdržljivosti".

Avtorji zgibanke poudarjajo pomembnost upoštevanja dejstev in opozarjajo na nevarnost širjenja panike. Če postanemo žrtev kolektivnega širjenja le-te, "spregledamo objektivne po-

datke in se naša razsodnost ošibi".

Ljudje, pri katerih je razširjena tesnoba, so večkrat pripravljeni storiti vse, da bi jo zmanjšali. V stresu pogosto ravna ne pačno, kar pomeni, da spregledajo enostavna, a učinkovita zaščitna dejanja, kot so nasveti zdravstvenih oblasti. "Naval čustev preprečuje trezno razmišljanje in zavira sposobnost opazovanja stvari s pravega in širšega zornega kota, iz katerega bi lahko ocenjevali dogodke v primernem časovnem in prostorskem razmahu". V analizi čustev, ki nas v teh dneh prevečajo, psihologi pravijo, da je zaskrbljenost nad ranljivostjo nas in naših dragih, ki jih skušamo obvarovati, pravzaprav navarna. "Obsedeno iskanje neranljivosti pa je škodljivo, saj nas vodi v pretiran strah in nesposobnost soočanja s prihodnostjo, ker smo preveč zaprti vase", poudarjajo.

Kaj v danih razmerah storiti? Kako kljubovati paniki, ki je, denimo, v tem času zavladala na družbenih omrežjih? Psihologi svetujejo zmanjšanje izpostavljenosti informacijam medijev in družbenih omrežij. Dovolj je pridobiti temeljne in-

formacije in nato po zanesljivih virih preverjati novosti, pravijo. Če razpolagamo z vsemi potrebnimi informacijami, se lažje zaščitimo "pred neprekinjenim pretokom novic, ki povzročajo samo preplah in tesnobo". Priročnik predlaga preverjanje no-

pač pa kolektivni pojav. Zaradi tega se moramo pred njim zaščititi kot "odgovorna skupnost: če se sistematično držimo nekaj osnovnih navodil za osebno zaščito, ki jih navaja Višji zdravstveni svet, bomo močno zmanjšali možnosti okužbe zase, za naše bližnje in celotno skupnost", piše v zgibanki. Ta omenja tudi, kako ravnati z otroki, in obvešča, naj zaprosijo za strokovno pomoč ljudje, katerim strah in tesnoba ustvarjata pretirano nelagodje: "Psihologom so ti problemi dobro znani in lahko vsakomur s svojo strokovno pripravljenostjo pomagajo".

Sklepni del zgibanke poudarja, da je pomembno v tem času delovati "kolektivno in odgovorno". Kdor pravilno tolmači pojav, naj pomaga tudi drugim tako, da jim na čim preprostejši način ("potrpežljivo in spoštljivo, brez preziranja ali zaničevanja tistih, ki ne znajo ali nečejo o tem razmišljati") objasni v priročniku in na spletni strani Višjega zdravstvenega sveta objavljena navodila. "Če vsi delujemo ozaveščeno in odgovorno ter si medsebojno pomagamo, bomo okrepili sposobnost zaščite skupnosti in vsakega izmed nas", pravilno ocenjujejo psihologi.

Mch

Pri založbi Mladika v kratkem izid novega dela Marija Čuka Črni obroč, roman o požigu Narodnega doma

Koronavirus je močno načel kulturno in umetniško življenje pri nas, vendar ustvarjalni duh ne počiva. Založba Mladika je te dni poslala v tisk nov roman Marija Čuka Črni obroč. Gre za posebno delo, ki dobiva dodatno učinkovitost in pomen prav v tem času skoraj popolne osamitve in ostrih omejevalnih ukrepov. Vse misli so namreč usmerjene v zajezev pandemije. V ozadje je s tem stopila tudi priprava na velike obletnice, ki nas čakajo v tem letu, v prvi vrsti na spomin požiga Narodnega doma v Trstu, ko naj bi prišlo tudi do srečanja med slovenskim predsednikom Pahorjem in italijanskim Mattarellom. Črni obroč pripoveduje prav o požigu Narodnega doma in je prvo delo daljše pripovedne narave v zgodovini slovenskega slovstva. Požig 13. julija 1920 je sicer opisal Boris Pahor v Grmadi v pristanu, vendar gre v tem primeru za novelistično pripoved. Čuk pa se je lotil romaneskne obdelave, v katero je vnesel zgodovinske elemente in skiciral fresko časa, ki Slovincem ni bil naklonjen. Roman z napetim stopnjevanjem dogodkov pripelje bralca do tragičnega epiloga, ko so plameni pomenili začetek preganjanja slovenskega

naroda in vzpon fašizma. Z natančnim odmerjanjem romanesknih elementov je Črni obroč presenetljivo delo, napisano v hitrem in pronicljivem slogu, kot da bi šlo za kriminalko, ki bralca ne spusti iz svojega primeža od prve do zadnje strani. Marij Čuk je v svoje zadnje delo umestil številne zgodovinske like in opisal tudi zgodbo edine smrtno žrtve, katere življenje so prekinili zublji Narodnega doma. Ob tem pa se vijejo številne vzporedne pripovedi, od spletkarjenja fašističnega veljaka Francesca Giunte do glavnih protagonistov, dunajskega para, ki se mudi v Trstu na ljubezski avanturi, medenost pa se sprevrže v moro in neizbrisen pečat, ki jima zaznamuje življenjsko usodo.

Roman Črni obroč bo v dneh, ko se človek lahko globlje posveča branju, brez dvoma enkratna prilagoditev, da se pogledimo v lastno zgodovino in eksistenco. Delo je z očitno poetično močjo tudi klic k ponovnemu ovrednotenju človečnosti in opomin, da se grozote v nobeni obliki ne smejo ponoviti, še manj preganjanje zaradi etnične razliknosti. Roman Marija Čuka, za katerega vlada upravičeno pričakovanje, bo predvidoma izšel prihodnji teden.

DROBCI DOMAČE ZGODOVINE (41)

Dimitri Tabaj

Dr. Marko Anton pl. Plenčič in drugi (1)

Trg okrog župnijske cerkve sv. Štefana v Solkanu je poimenovan po velikem Slovencu in slavnem zdravniku, profesorju dunajske univerze in plemiču Marku Antonu Plenčiču. Gre za osebo, ki v svetovnem merilu velja za enega glavnih utemeljiteljev oz. predhodnikov mikrobiologije in kemoterapije, ki je torej še posebej vreden spomina ob zdajšnjem izbruhu bolezni COVID-19, ki jo povzroča novi koronavirus. Na bližnji hiši najdemo tudi spominsko ploščo, ki je bila po zaslugi domačinov in Goriškega muzeja odkrita leta 1967 na mestu, kjer naj bi nekoč stala Plenčičeva rojstna hiša. Bil je sin Boštjana Plenčiča in Ane, roj. Krivic. Precej podatkov najdemo v Slovenskem biografskem leksikonu (avtor: dr. Ivan Pintar, zdravnik in zgodovinar medicine, Ljubljana, 1888 - 1963, nečak slavne slikarke Ivane Kobilce), a verjetno najstarejši življenjepis v našem jeziku o tem izredno zaslužnem rojaku, ki je globoko in neizbrisno zaznamoval razvoj in zgodovino medicine, najdemo v Ljubljanskem zvonu, ki je v letih 1895-1896 objavil delo častnika in književnika Frdolina Kavčiča (Sevnica, 1860 - Maribor, 1922) z naslovom Znameniti Slovenci: "Dr. Marko plemeniti Plenčič porojen 28. mal. travna l. 1705. v Solkanu pri Gorici, se je šolal v Gorici; odtod je šel na dunajsko vseučilišče, kjer se je baval z modroslovjem in zdravilstvom. Z Dunaja je šel v Padovo in se posvetil zdravilstvu. V Paduvi mu je bil učitelj slavni laški zdravnik Morgagni, ki mu je bil jako naklonjen".

Zdravnik, anatom in patolog, a tudi zgodovinar, arheolog, agronom, latinist, književnik in pesnik Giovanni Battista Morgagni (Forlì, 1682 - Padova, 1771), znan kot utemeljitelj sodobne patološke anatomije, je bil profesor Solkanca Marka Antona Plenčiča na univerzi v Padovi. Po Morgagniju je poimenovano veliko anatomskih struktur človeškega telesa ali tudi bolezni, kot na primer Gerbec-Morgagni-Adams-Stokesov sindrom, srčna napaka, ki nosi tudi ime slavnega slovenskega zdravnika Marka Gerbeca (Šentvid pri Stični, 1658 - Ljubljana, 1718). Marko Gerbec alias Marcus Gerbezus (v latinski obliki, ki je bila zelo razširjena med renesančnimi humanisti) je bil soustanovitelj

Academie operosorum Labacensium, prve ljubljanske znanstvene akademije. Drugi zelo znan profesor Plenčiča na univerzi v Padovi je bil Carlo Francesco Cogrossi (Crema, 1682-1769), vrhunski zdravnik in preučevalec tako imenovanega "živega kužila" (contagium vivum), ki je nedvomno vplival na kasnejša Plenčičeva opažanja in odkritja. Cogrossija poznamo tudi kot prevajalca in preučevalca opusa koprškega zdravnika in očeta sodobne fiziologije Sanktorija (Koper, 1561 - Benetke, 1636), čigar latinsko ime je bilo Sanctorius Sanctorius, izvirno ime pa po mnenju že omenjenega uglednega zgodovinarja medicine dr. Ivana Pintarja po vsej verjetnosti slovensko - Svetina, saj je rod prihajal iz Beneške Slovenije (raziskovalec zgodovine slovenske znanosti in tehnike Sandi Sitar je mnenja, da je Svetina/Sanctorius/Sanktorij uporabljal latinsko ime po navadi renesančnih humanistov, kot mnogi drugi zdravniki, znanstveniki in umetniki iz cele Evrope, na primer Poljak Kopernik/Copernicus, Šved Linne/Linnaeus, Slovenec Petelin/Gallus, že omenjeni Gerbec itd.). Ravno Cogrossi je razglasil Sanktorija za utemeljitelja iatromehanike. Tega slavnega Koprčana poznamo tudi kot prvega zdravnika, ki je uporabljal toplomer za merjenje telesne temperature, izumil pa je tudi tako imenovani "pulsilogium", ki po mnenju nekaterih velja za prvo napravo za precizno merjenje (v tem primeru srčnega utripa) v medicini, poleg cele vrste drugih merilnih in kirurških naprav, ki so bile epohalnega pomena za razvoj medicine in kirurgije.

Trg okrog župnijske cerkve sv. Štefana v Solkanu je poimenovan po velikem Slovencu in slavnem zdravniku, profesorju dunajske univerze in plemiču Marku Antonu Plenčiču. Gre za osebo, ki v svetovnem merilu velja za enega od glavnih utemeljiteljev oz. predhodnikov mikrobiologije in kemoterapije. Na bližnji hiši najdemo tudi spominsko ploščo, ki je bila po zaslugi domačinov in Goriškega muzeja odkrita leta 1967 na mestu, kjer naj bi nekoč stala Plenčičeva rojstna hiša.

Več virov potrjuje, da ne obstaja noben znan portret Marka Antona pl. Plenčiča. Kljub temu smo neko sliko našli na spletni strani belgijskega mikrobiološkega društva. Kontaktirali smo pisca spletnega članka, častnega profesorja Univerze v Ghentu (Belgija) Ericka J. Vandammeja, a na žalost nam ni uspelo izvedeti, kdo je avtor slike in kje se ta nahaja.

Zdravnik, anatom in patolog, ampak tudi zgodovinar, arheolog, agronom, latinist, književnik in pesnik Giovanni Battista Morgagni (Forlì, 1682 - Padova, 1771), znan kot utemeljitelj sodobne patološke anatomije, je bil profesor Solkanca Marka Antona Plenčiča na univerzi v Padovi.

Kip zdravnika Marka Gerbeca (Šentvid pri Stični, 1658 - Ljubljana, 1718) na Sritarjevi (nekdanji Špitalski ulici) v Ljubljani. Napis pravi, da je "deloval tudi v mestnem špitalu na tem mestu". Na tej ulici - na mestu sedanje Kresije - je res stal pred potresom leta 1895 "špital", tj. ubožnica, ki je dokumentirana že leta 1326 in ki naj bi jo po legendi ustanovila ogrska kraljica Elizabeta, hči poljskega kralja Vladislava. Gerbec je bil tudi ustanovitelj Academie operosorum Labacensium, prve ljubljanske znanstvene akademije. Po njem je poimenovan Gerbec-Morgagni-Adams-Stokesov sindrom, srčna napaka, ki nosi tudi ime Plenčičevega učitelja na univerzi v Padovi Morgagnija.

"Sanctorius Sanctorius lustinopolitanus" (Sanktorij Koprčan, pravi priimek verjetno Svetina). Tega slavnega Koprčana, prijatelja in sodelavca Galileja Galileija, poznamo tudi kot prvega zdravnika, ki je uporabljal toplomer za merjenje telesne temperature, in kot velikega izumitelja. Plenčičev učitelj Cogrossi je znan tudi kot prevajalec in preučevalec Sanktorijevega opusa.

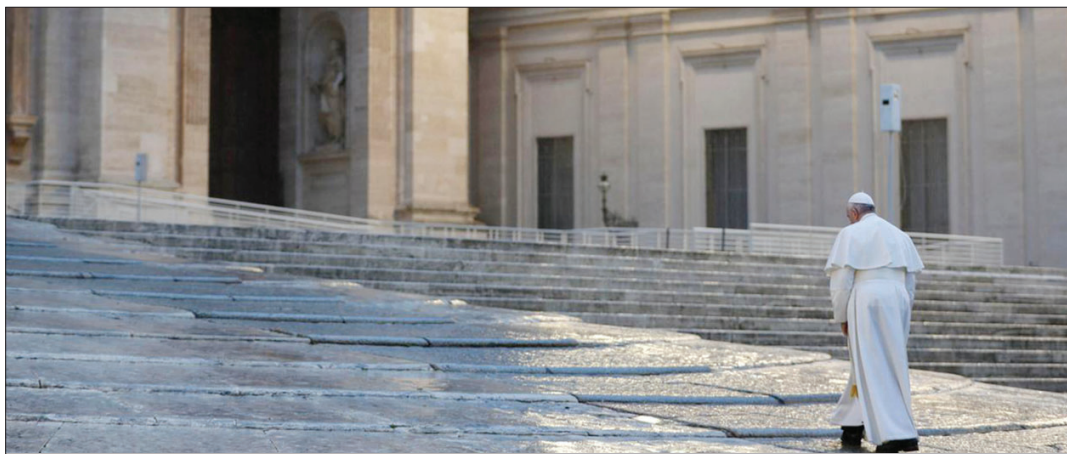
Molitev papeža Frančiška na praznem Trgu sv. Petra

“Gospod, ne pusti nas na milost in nemilost viharju!”

Tistemu, ki je v petek, 27. marca, proti večeru po televiziji ali internetu videl to, kar se je dogajalo na praznem Trgu sv. Petra, je bilo gotovo jasno, da se piše prav posebno stran zgodovine. Papež Frančišek je s težkimi koraki pod dežjem - brez dežnika - prišel pred baziliko in po pre-

bu in verjeti, da potrebuje Boga. “Dvigni svoj glas, svojo molitev, prosi Boga, naj pride na pomoč”, je g. Marco rotli papeža. Sedanja preizkušnja odpira mnoga srca Boga. Čas je, da se Cerkev in svet ustavita, da bi vsi ljudje spet obrnili oči k Bogu. Na praznem trgu, ki je odražal stanje po svetu, je Frančišek v

ostali zdravi v bolnem svetu. Ko pa smo zdaj na razburkanem morju, te moledujemo: “Prebudi se, Gospod!”. Ta čas preizkušnje naj bo čas izbire, “čas, da izberemo, kaj je res vredno in kaj mine, da ločimo to, kar je potrebno, od tega, kar ni. Čas je, da odkrijemo tudi nove načine solidarnosti ... Gospod nas na-

branem evangeliju o viharju na morju iz Markovega evangelija (Mr 4,35) v veliki zbranosti nagovoril vernike in vse ljudi dobre volje. Razmišljal je o viharju sedanjega časa, ki ga je povzročila okužba s koronavirusom, in o tem, kako nas Gospod sredi tega viharja vabi, naj prebudimo in poživimo solidarnost in upanje. Nato pa je Rimu in vsemu svetu - Urbi et Orbi - izjemoma podelil blagoslov, ki ga lahko da le on. To je blagoslov, ki ga papež lahko podeli ob izvolitvi, Božiču in Veliki noči. Zanimivo je, da je papežu dal to posebno zamisel Marco Pozza, mlajši duhovnik, kaplan v ječi Due Palazzi v Padovi. Papeža, ki je pontifex, graditelj mostov, “most med zemljo in nebom”, je sredi marca zelo ponižno, kot “zadnji duhovnik na tem svetu”, pozval, naj izbere dan in uro, ko bi se “svet ustavil” in ko bi bili žarometi medijev vsega sveta usmerjeni vanj, v Kristusovega namestnika na zemlji. Ko je ves svet kot ena sama puščava in so ljudje v strahu pred okužbo zaprti v svojih domovih, naj papež prosi Boga, naj reši svet tega zla. Ta “bolna zemlja” mora dvigniti oči k ne-

oglušujoči tišini spregovoril o gosti temi, ki je zagospodovala nad našim življenjem. Kot učenec v evangelijskem odlomku je tudi nas presenetil nepričakovan in divji vihar. Vsi smo na istem čolnu, preplašeni, krhki in izgubljeni, a hkrati vsi pomembni in potrebni, poklicani, da veslamo skupaj, je poudaril. Jezus je na čolnu kljub premetavanju zaradi viharja mirno spal. Zaupal je Očetu, je dejal papež. Ko so ga zbudili in je umiril veter, se je obrnil na učence in jim očital, češ da so strahopetni in še nimajo vere. “Vihar razkrinka našo ranljivost in pusti odprte tiste lažne in odvečne gotovosti, s katerimi smo si zgradili svoje agende, svoje načrte, svoje navade in svoje prioritete”. Gospodova beseda nas pretresa. V svetu “smo napredovali z vso hitrostjo in se čutili močne in sposobne vsega. Hlatali smo po zaslužku, pustili smo se posrkati stvarjem in zmešti naglici. Nismo se ustavili pred tvojim klicanjem, nismo se ustavili vpričo vojn in planetarnih krivic, nismo prisluhnili klicu revežev in našega hudo bolnega planeta. Neustrašeno smo šli dalje, misleč, da bomo vedno

govarja in nas sredi našega viharja vabi, da prebudimo in poživimo solidarnost in upanje, ki sta sposobna dati trdnost, podporo in pomen tem uram, v katerih se zdi, da se vse potaplja”. “Prebudi se, Gospod! ... Ne pusti nas na milost in nemilost viharju”, je še dejal. Molil je za človeštvo, za bolnike in umirajoče, ki čutijo težo osamljenosti, zdravnike in zdravstvene delavce, za politike, ki nosijo breme odločanja. “Povabimo Jezusa v čolne svojega življenja. Izročimo mu svoje strahove, da jih premaga. Kakor učenci bomo izkusili, da z njim na krovu ni brodoloma. Kajti to je Božja moč: obrniti v dobro vse, kar nas doleti, tudi hude stvari. On prinaša vedrino v naše viharje, ker z Bogom življenje nikoli ne umre”. Objeti njegov križ pomeni najti pogum, da objame-mo vse nepravilne sedanjega časa in za hip opustimo svoj videz vsemogočnosti in posesti, da bi dali prostor ustvarjalnosti, ki jo je edino Duh sposoben prebuditi. Zato objemimo Gospoda, da bi objeli upanje: “to je moč vere, ki osvobaja od strahu in daje upanje”.

Danijel D.

Obisk in ogled v času krize

Nekaj slovenskih galerij in muzejev na spletu

Kot je mogoče prebrati na spletni strani Narodne galerije, spletna predstavitev stalne zbirke umetnosti na Slovenskem temelji na izboru umetnin, ki so bile vključene v prenovljeno stalno zbirko januarja 2016. Umetnine na razstavi Zeleni rez v Galeriji Eqrna so ustvarili Nina Slejko Blom in Conny Blom, Beti Bricelj, Nina Čelhar, Vuk Čosić, Gustav Gnamuš, Josip Gorinšek, Tomaž Gregorič, Herman Gvardjančič, Zmago Jeraj, Anja Jerčič, Aleksij Kopal, Metka Krašovec, Tugo Šušnik, Zavetišče za zavržene rastline, Mojca Zlokar-nik, Zdenka Žido in Uroš Weinberger.

Prva naloga razstave je, kot piše na spletni strani galerije, preveriti, kako se zelena znajde v sodobni

umetniški podobi, denimo, kakšna je njena pot “nazaj” k naravi. To je še vedno največje mimetično področje, kjer kraljuje zelena. Druga naloga zadeva njeno samostojnost: kako se zelena izraža v abstraktnem prostoru, kateri odtenki so danes v prednosti. Zelena se kaže kot tudi družbena in družabna barva: kakšne površine, predmete, figure pokriva in kako se uveljavlja v medijskem okolju. In navsezadnje: zelena je barva ekologije. V Galeriji Jakopič je bilo v torek virtualno odprtje razstave Videnje 20/20: Skupnost - Sodobna indonezijska družbeno zavzeta fotografija, ki ga je bilo mogoče spremljati na Facebook in Instagram strani galerije. Na spletni strani pa so zapisali, da po letu entuziazma, trdega dela in medna-

rodnega sodelovanja s ponosom sporočajo, da je razstava postavljena in nared, da jo pokažemo obiskovalcem. Do nadaljnjega so sicer vsi javni dogodki v Sloveniji odpovedani, takoj ko bo mogoče, pa bodo z veseljem sprejeli obiskovalce in pripravili dogodke z indonezijskimi fotografi, ki so trenutno načrtovani za konec maja. Poleg tega so razstavo že podaljšali do julija 2020. V Moderni galeriji bodo tedensko pripravili poseben izbor iz zbirk Moderne galerije v seriji Artemija ter povezave na vodene video ogleda aktualnih razstav, stalne zbirke in druge video dokumente iz preteklih dogodkov Moderne galerije; Slovenski etnografski muzej pa vabi k ogledu digitalnih zbirk in spletnih razstav na svoji spletni strani.

Slovenka iz Italije v mednarodnem okolju (4)

Pandemija, ki nas uči solidarnosti

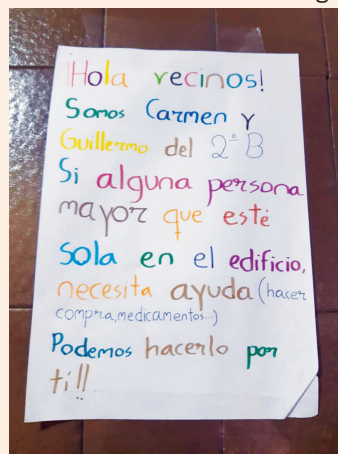
V tem času smo že vsi spoznali, da je (in bo) svetovna pandemija koronavirusa radikalno spremenila naš svet, začenši z našim načinom mišljenja, z našimi medsebojnimi odnosi. Marsikdo je izrazil upanje, da bomo iz te globalne krize izstopili močnejši, predvsem pa bolj empatični, prijaznejši drug do drugega. V tokratnem zapisu bi rada to upanje podkrepila z nekaj primeri človeškosti, ki sem jih v tem težkem obdobju doživela na lastni koži.

Začela bi s fenomenom pouka na daljavo. Z učenjem preko spletnih platform so se morali soočiti prav vsi, dijaki, študentje in profesorji, tako v tujini kot doma. Selitev vseh študijskih procesov v spletno okolje predstavlja težek izziv za vse soudeležene. Jaz sem med tistimi, ki se, če bi imela izbiro, nikoli ne bi odločila za obiskovanje spletnih tečajev; veliko raje imam osebni stik s sočlovekom. A čeprav zveni nekoliko protislovno, imam občutek, da sem s profesorji in sošolci zdaj, ko se ne moremo srečevati v živo, vzpostavila pristnejši odnos.

Treba je povedati, da je na španskih univerzah odnos med študenti in profesorji že v osnovi precej bolj sproščen kot v Italiji ali Sloveniji: tukajšnji študentje profesorje kličejo po imenu, v predavalnicah se skupaj pošaljijo, na hodnikih se včasih pozdravljajo z objemi in poljubi. Zdaj, ko so nas izredne zdravstvene razmere zaprle po domovih, pa imam občutek, da se je ta sicer prijateljski, a vendar površinski odnos poglobil: ko smo skozi računalniške kamere pokukali v njihova stanovanja, videli v ozadju družinske slike, morda zaslišali pasji laje ali otroško kričanje, smo spoznali drugo, ranljivejšo plat svojih profesorjev.

Nekateri so sicer nadaljevali predavanja, kot da se ne bi dogajalo nič posebnega, a večina profesorjev je pokazala veliko mero razumevanja: profesor literature vsako spletno uro uvede z branjem lahkotne, optimistične poezije s seznama, ki smo ga začeli sestavljati skupaj. Profesor slovnice je skrajšal dolžino predavanj s priporočilom, naj se v tem času posvetimo skrbi za svoje zdravje in za grajenje odnosov z bližnjimi. Skoraj vsi profesorji svoja predavanja začnejo z iskrenim vprašanjem, kako se počutimo – in prav vsak od njih ga konča z željo, da ostanemo zdravi in da se ob katerikoli težavi obrnemo nanje.

Tudi v bloku, v katerem zdaj stanujem, je prišlo do pozitivnih sprememb: ko sem ob razglasitvi karantene stopila v vežo, mi je srce ogrel napis, ki sta ga obesila mlada stanovalca iz 2. nadstropja. Na njem piše, da se lahko ostareli in vsi tisti, ki iz kakršnihkoli razlogov raje ne bi hodili na cesto, obrnejo nanju, da jim nakupita vse, kar potrebujejo. Slišala sem, da je postalo v Italiji nakupovanje precej moreča izkušnja, saj se čakanje v vrsti pred trgovino lahko zavleče do tudi več ur, v vsem tem času pa se ljudje sploh ne menijo drug za drugega. Čisto možno je, da se v večjih španskih supermarketih dogaja enako – tega ne vem. Lahko pa jamčim, da

prodajalci v trgovini pod mojim blokom, kjer se nikoli ne tre ljudi in zato ni čakalnih vrst, delujejo prijazneje kot v navadnih pogojih. Nerodnim kupcem, kot sem jaz, so pripravljeni priskočiti na pomoč, in čeprav zaradi zaščitnih mask ne moreš videti nasmehov na njihovih obrazih, jih lahko slišiš v njihovem glasu.

Da lahko z majhnimi gestami ljudem, ki nas obdajajo, izkažemo sočutje, sem se naučila tudi od svojega stanovalca. Prejšnji teden se je ob prihodu iz trgovine opravičil tretji sestanovalki, češ da ji ni prinesel

piškotov, za katere ga je prosila. Povedal ji je, da se je pred vhom v trgovino zapletel v pogovor z brezdomko, ki mu je povedala, da je prav pred izbruhom epidemije prišla v Granado z upanjem, da bo tu končno dobila službo – zasmilila se mu je, zato ji je podaril pravkar kupljene piškote.

Na socialnih omrežjih lahko vidimo, da se je marsikdo v času karantene lotil kuhanja in pečenja: v našem stanovanju se to ni zgodilo, ker smo vsi trije prenerodni in preleni, da bi se lotili kuharskih eksperimentov. Zato si kdaj pa kdaj privoščimo tudi dostavo na dom. Dostavljavec – vedno dobro zaščiteno z masko in rokavicami – se od nas vsakič odpravi s hvaležnim nasmehom: sočuten do vrstnika, ki mora delati v takih razmerah, mu moj sstanovalec vedno pokloni mastno napitnino.

Vse našete malenkosti me v času karantene spravijo v boljšo voljo. Iz njih sem se naučila, da lahko čisto vsak od nas prispeva k boljšemu počutju sočloveka, in to brez velikega truda ali odrekovanja. Pandemija nas je naučila skrbeti drug za drugega.

Mojca Petarosa

Vladka Tucovič Sturman

JEZIKOVNICA

82

Poezija, pesništvo, pesem

Spomladi, ko 21. marca obeležujemo ne le prvi pomladni dan, pač pa tudi svetovni dan poezije, se spodobi, da tudi v Jezikovnici zapišem kaj o poeziji, še zlasti, ker je to že dolgo moj namen. Beseda bo tekla o razmerju med samostalniko poezija, pesništvo in pesem. Da sta poezija in pesništvo sopomenki, ni dvoma, poezija je prevzeta beseda, pesništvo pa domača ustreznica. V rabi je pogostejša poezija, pesništvo je bolj literarnozgodovinski termin, še zlasti v besedni zvezi ljudsko ali epsko pesništvo. Sopomenka pesnika je poet, ki pa se rabi bolj ekspresionistično, običajno pa ne, še manj je v rabi izraz poetesa, ki je za slovenski knjižni jezik tudi precej zaznamovan, zato pa toliko pogostejše pesnica.

Poglejmo, kaj o besedi poezija piše v Slovarju slovenskega knjižnega jezika. Poezija je “literarno ustvarjanje, katerega izrazna oblika je pesem”, pa tudi “pesniška dela, pesmi”. Primeri rabe za prvi pomen so: “brati, pisati poezijo; zgodovina poezije; poezija in proza”, za podpomen pa: “za poezijo značilni izrazi; pripraviti izbor poezije sodobnih pesnikov/avantgardna, ljubezenska poezija; izvirna in prevodna poezija/poezija med obema vojnoma/ponatis Prešernovih Poezij”. Preletimo še enkrat primere rabe, bodimo pozorni na slovnično število, v katerem nastopa poezija (pisati poezijo, zgodovina poezije, poezija in proza). Vidimo, da je poezija postavljena zgolj v ednino, izključno pri navedbi naslova Prešernove pesniške zbirke je množina (ponatis Prešernovih Poezij). Na kaj lahko sklepamo po takih primerih rabe? Da se danes samostalni ženskega spola poezija rabi izključno v ednini, čeprav se je v Prešernovih časih rabil tudi v množini. Ali drugače: danes pesniki ne pišejo poezij, temveč poezijo ali pesmi, v sodobni slovenščini torej ne bomo rabili: “beremo poezije”, temveč “beremo poezijo”, zato tudi obeležujemo svetovni dan poezije, ne pa svetovni dan poezij. Zakaj je dandanes tako? Samostalni poezija sodi k t. i. neštevnim samostalnikom, torej takim, ki jih rabimo izključno v ednini in jih ne postavljamo v dvojino ali množino. Beseda poezija ni

osamljen primer. Kako bi npr. tvorili množino samostalnika kri? Težko ali celo nemogoče, ker sodi tudi kri k neštevnim edninskim samostalnikom. Kaj pa mladina ali svoboda? Tudi za samostalnika mleko in vino je nekoč veljalo, da ju rabimo izključno v ednini, vendar se je v zadnjem času uveljavila tudi množina (vina, mleka), kadar mislimo na različne vrste obeh tekočin, zato zasledimo napis “prodaja vin” ali “različna mleka: kravje, kozje, mandljevo, ovseno ...”. Pri poeziji pa v knjižnem jeziku osrednje Slovenije ne bomo našli množino, to je zgolj jezikovna posebnost Slovencev v Italiji, najbrž pod vplivom italijanščine (“leggiamo le poesie”).

Zato pa lahko samostalni pesem po mili volji postavljamo v dvojino in množino, še celo prvi primer iz ilustrativnega gradiva v Slovarju slovenskega knjižnega jezika pri geslu pesem je v množini: “brati, deklamirati pesmi”, v nadaljevanju pa še: “prevesti, uglasbiti pesem; romantično, satirično, tendenčna pesem; ljubezenska pesem; ljudska pesem”.

V 19. stoletju, ko sta ustvarjala Prešeren in Gregorčič, je samostalni poezija v nekaterih primerih še zamenjeval samostalni pesem, kar je tudi še danes v italijanščini, zato je naslov njunih pesniških zbirk Poezije. Kette ima leta 1900 prav tako Poezije, Aškerc pa istega leta Nove poezije, medtem ko Murnova poezija leta 1903 izide že z naslovom Pesmi in romance. Dejansko je tudi Prešeren že ločil med poezijami in pesmimi. S prvo besedo je označeval bolj umetelne pesniške oblike, z drugo pa manj zapletene, zato je v svojo zbirko Poezije uvrstil tudi razdelek, ki ga je poimenoval Pesmi, kamor pa ne sodijo npr. soneti in gazele, pač pa med drugim pesmi Pod oknom in Soldaška.

Doc. dr. Vladka Tucovič Sturman na Oddelku za slovenistiko Fakultete za humanistične študije Univerze na Primorskem (Koper) izvaja pravopisne in lektorske vaje. Jezikovna vprašanja, o katerih bi radi brali v Jezikovnici, ji lahko pošljete na e-naslov: vladka.tucovic@fhs.upr.si ali na uredništvo Novega glasu.

POGOVOR Prof. Ivan Peterlin

Težko bo ponovno zaživeti s polno paro

Koronavirus je za veliko časa zamrznil skoraj vse dejavnosti na vseh področjih. To se je zgodilo tudi v športu, profesionalnem, amaterskem in mladinskem, ki je veliko bogastvo tudi naše slovenske narodne skupnosti. O športu, športni dejavnosti in Združenju slovenskih športnih društev v Italiji v izrednih časih smo se pogovorili s predsednikom ZSSDI prof. Ivanom Peterlinom.

Kako je ZSSDI reagiralo na izredno stanje in ukrepe proti širjenju koronavirusa?

Naj takoj povem, da je tudi nas, kot vsa druga področja družbenega življenja v Italiji, koronavirus povsem presenetil in sploh nismo pričakovali, da bo ta novi, zahrbtni sovražnik človekovega organizma mogel do temeljev zamajati naše življenje in življenjske navade nasploh, da bo celotno družbo v državi spravil dobesedno na kolena.

Popolnoma pravilno je državno politično vodstvo odreagiralo s celovito vrsto tudi ostrih ukrepov, ki naj predvsem skušajo obvarovati človeška življenja. Zato smo tudi vsi mi z velikim razumevanjem sprejeli vse ukrepe, čeprav nam je bilo takoj jasno, da bodo le-ti močno usekali po vseh dejavnostih družbe, od šolstva do gospodarstva, do popolne prepovedi vseh srečevanj tako kulturnih kot vseh drugih, na katerih se zbirajo ljudje. Tako je tudi na športnem področju prišlo do popolnega mrka, saj so vse dejavnosti zamrle. In prav je, da je do tega prišlo! Če je res, da se koronavirus prenaša od človeka na človeka, je prav, da okužbe skušamo omejiti z vsemi sredstvi, ki jih ima država na razpolago. Teh pa, žal, ni veliko! Seveda je žalostno, če pomislimo, da so ukrepi morali udariti prav na področje človeške telesne komunikacije, kar zelo težko prenašamo, a zdi se, da drugih orožij v tem trenutku zdravstvo nima.

Društva oz. članice so se obračali na združenje za razne informacije; ali so bili vsi dobro seznanjeni z ukrepi?

Naj poudarim, da so bila vsa naša športna društva zelo na tekočem o vsem dogajanju in so se znala disciplinirano podrediti vsem ukrepom, ki jih je predpisalo predsedstvo vlade. Poudariti moram tudi, da so tako pokrajinske kot deželne športne organizacije, od olimpijskega odbora do panožnih športnih zvez, temeljito obveščala društva o brezizhodni situaciji, tako da društva niso potrebovala nobenih naših dodatnih navodil. Vsi so se zelo disciplinirano držali določil, vsi so prekinili delovanje, in to na vseh ravneh, tako da se o naših društvih lahko samo pohvalno izrazim.

Športne sezone je dejansko konec. Kako se bo stvar resnično končala, pa bo vsaka deželna panožna zveza odločala avtonomno in po svoji lastni presoji, takoj ko bo alarmno stanje mimo. V tem trenutku vsi lahko le potrpežljivo čakamo, v upanju, da bo kmalu nastopil svetlejši dan.

Ste z odborniki v stalnem stiku? Uslužbenci so na delu?

Glede na stroge ukrepe smo morali oba naša urada – v Trstu in Gorici – zapreti. Zaprta bosta, dokler se situacija ne bo umirila in bomo spet lahko začeli vsakdanje delo. Uslužbenci tekoče zadeve opravljajo, kot druge ustanove, od doma.

A lagal bi, če bi tajil, da se nam v teh časih v glavah pletejo načrti za sestavo različnih strateških prijemov, ki so usmerjeni v obdobje "potem"! Radi bi namreč čim prej spet zlezli na zeleno vejo. A težko bo, zelo težko! Tega se dobro zavedamo, zato pa se tudi že zdaj skušamo pripraviti na to, kar nas čaka, ko bo koronavirus mimo. Ob teh razmišljanjih pa se tudi dobro zavedamo, da na tem svetu ni samo šport, da so tu tudi druge pomembne dejavnosti in da bo pri vseh ponovni vzpon zelo težak in od vseh nas, od naše dobre volje in sposobnosti usklajevanja stališč bo odvisno, koliko časa bomo potrebovali, da bomo lahko spet zadihali s polnimi pljuči!

Kateri dogodki so odpadli in kdaj jih boste nadoknadili? Ste imeli težave zaradi projektov, ki so že potekali?

Žal so odpadli vsi dogodki, ki jih je ZSSDI načrtovalo za ta čas. Tako nam je bilo že sporočeno, da je Europeada, na katero smo se že dalj časa intenzivno pripravljali, prenesena na junij prihodnjega leta. Škoda!

Opadla sta tudi oba načrtovana izobraževalna seminarja, tako za mlade odbornike kot za starejše. Zamrlo je vse naše delo na šolah. Na kasnejši datum smo morali preložiti finale jezikovnega poligona, prav tako deželni finale za osnovnošolce v igri med dvema ognjema.

Pod vprašajem je tudi naš letni redni občni zbor, ki ga bomo morali iz aprila prenesti na kasnejši datum. Zaskrbljeni smo tudi, ali nam bo sploh uspelo prirediti naš junjski Zlati let, prav tako je pod vprašajem letošnje Srečanje slovenskih športnikov iz obmejnih dežel, ki bi moralo biti v Kidričevem. Zaskrbljeni pa smo tudi nad usodo Iger prijateljstva, ki bi jih letos morali prirediti mi v Trstu. Škoda, ki nam jo povzroča koronavirus, je res ogromna. Težko, res težko bo ponovno zaživeti s polno paro in pri društvi spet spraviti delo v pogon.

Pri vsem tem me skrbi tudi ekonomska plat naše celotne športne dejavnosti. Ta v glavnem sloni na nenadomestljivi podpori staršev in na temeljni podpori naših večjih in manjših gospodarskih krogov, ki naše športno gibanje podpirajo, ki naše športno gibanje podpirajo, v mlade verjamejo tudi zato, ker je morda prav to področje eno tistih, ki res lahko nudi poudarjeno vidljivost, kar je tudi končni cilj vsa-

kega pokroviteljstva. A koronavirus je dobesedno spravil na kolena tudi gospodarstvo in tudi za to področje bo potrebnih kar nekaj časa in naporov, da se bo spet postavilo na noge. Zato sem zaskrbljen, saj dvomim, da bo lahko naše gospodarstvo spet tako velikušno kot v preteklosti podprlo naš šport, pa ne samo njega, saj gospodarstvo stoji ob boku tudi naši kulturi in drugim dejavnostim, s katerimi se ukvarja naša narodnostna skupnost v Italiji.

Virus je hud udarec za šport in športnike, ki težko mirujejo. Ironija je tudi ta, da bi bila športna dejavnost v takih situacijah primerna za vsakogar, a večina ljudi nima primerne prostora za to.

Tako kot svetujejo strokovnjaki po spletu in televizijskih ekranih, lahko vsakdo kreativno skrbi za dobro telesno počutje tudi doma in res ni potrebno, da gre na ceste in s tem ogroža druge ljudi.

Ko govorimo o virusu in športu na državni ravni, pride bolj do spopada med interesi, denarjem, televizijskimi pravicami itd. Mi pa pogrešamo športno dejavnost kot trenutek tekmovalnosti, sprostitev, druženja oz. tistih pravih vrednot, ki bi morale označevati šport... Kaj menite? Drži?

Res je! Vrhunski šport je svet velikanskih ekonomskih interesov, je pač svet biznisa!

Naš šport pa je za zdaj, na srečo, le nekaj drugega. Naš šport je trenutek druženja, ustvarjanje prijateljstva, je trenutek zdrave vzgoje in, ne nazadnje, je to trenutek utrjevanja narodne zavesti in utrjevanja slovenskega jezika.

Kaj bi še radi dodali?

Morda to, da me pri vseh radijskih, televizijskih in drugih poročilih, ki poročajo o hitri širitvi koronavirusa v Italiji in drugod po svetu, izredno moti stalno poudarjanje, da tej zahrbtni bolezni usodno položajo predvsem starejši ljudje, da so to vsekakor ljudje, ki so že itak imeli kako drugo patologijo, s katero so se že dalj časa spopadali, in jim je docela ohromila imunski sistem in jih telesno zelo ošibila. To stalno poudarjanje mi je srce napolnilo z malodušjem, žalostjo in grenkobo. Iz teh poročil namreč izžveneva sporočilo, da so sedemdesetletniki in starejši že itak na koncu življenjske poti in jim torej ni usojeno, da bi še dolgo taval po tem svetu. Priznam, da se ob poslušanju takih poročil smilim samemu sebi in smilijo se mi vsi noreti in none.

S televizijskih ekranov in iz radijskih sprejemnikov odmevajo sicer upravičeni spoti oblasti, ki nagovarjajo ljudi nekako takole: "Bodimo strnjeni, a samo na razdaljo! Nobenega stiska rok, nobenega objema, kaj šele poljuba! Pazimo na vsaj metrsko razdaljo drug od drugega"! Težko, res težko je zatajiti v nas samih srčno željo, da bi stalno stali ob strani tistim, ki jih imamo radi! Morda pa je prav to največja in najhujša kazen, ki nam jo nalaga koronavirus!

Matevž Čotar

POGOVOR Anesteziologinja dr. Marijana Oppelt

"Premalo se poudarja, da je virus covid-19 izredno nalezljiv!"

Zdravnicu dr. Marijano Oppelt sva se dolgo iskala za pogovor, predvsem zaradi njenih delovnih obveznosti.

Zdaj je zaposlena v tržaškem Sanatoriju, dvajset let pa je delala v tržaški bolnišnici na Katinari. Je anesteziologinja, anesteziistka, kot rečemo v pogovornem jeziku. To je tisti zdravnik, ki skrbi za "prekinitev čutne zaznavnosti", se pravi, da zdravnik anesteziolog prekine zaznavo bolečine.

Ko jo povprašam, kako gre, je odkrita in mi takoj pove, da je stanje tako, kot pač je, in je jasna: "Ostati moramo doma, da ne širimo okužbe s koronavirusom covid-19!"

In doda: "Veš, to stanje, ki ga posredno doživljamo tudi mi, ki spremljamo dogajanje v Italiji, spada v medicino katastrof".

Povprašam jo, kako poteka njihovo delo, delo zdravnika specialista anesteziologa, in mi odgovori: "Mi smo vajeni delati iz minute v minuto in vedno smo pripravljeni na najslabše. Tako smo usposobljeni. In tudi danes delamo tako, razlika je le v številkah, ki so ogromne. Govorim seveda o prenapolnjenih bolnišnicah, ki danes pokajo po šivih, predvsem v Lombardiji, Milanu, Bergamu, kjer je okuženih ljudi ogromno in primanjkuje tako zdravnikov kot tudi ustreznih postelj, naprav".

Vprašam jo, zakaj je do tega prišlo, in dr. Marijana Oppelt mi pove: "Prideš enostavno do stopnje, ko ne zmoreš več. Na intenzivnem oddelku namreč ne moreš kar podeliti številca postelj in tudi ne gre za to, da bi samo primanjkovalo "respiratorjev", dihalnih naprav, manjkajo tudi druge aparature, od črpalk do drugega, predvsem pa manjkajo usposobljeni ljudje, tako zdravniki kot medicinske osebe. Gre za timsko delo in rezi na področju zdravstva, ki so se začeli pred leti, se poznajo danes. Ne moreš kar čez noč dobiti anesteziologov in ne medicinskega osebja, ki bi bilo usposobljeno za zahtevno delo na intenzivnih oddelkih".

Povem ji, da sem te dni bral, kako so se finančni rezi začeli z Montijevo vlado in da so v Lombardiji povedali, da primanjkuje vsaj 3.500 zdravnikov anesteziologov ..., če odmisliš še usposobljene medicinske sestre. "Ja, ponavljam, na intenzivnem oddelku morajo delati usposobljeni ljudje in teh ne dobiš čez noč in ne gre samo za "respiratorje", tu so še posebne črpalke in tako naprej".

Dr. Marijana Oppelt mi govori po telefonu umirjeno. Ko jo vprašam, naj mi pove kaj več o okužbi z virusom covid-19, mi reče: "Veš, pozabljamo, da gre pri okužbi dihal s tem virusom za kompleksno zadevo, ne pešajo namreč samo pljuča, pešajo ledvica, jetra, gre za hudo

obolenje. In na intenzivnem oddelku, kjer so taki bolniki, moraš imeti natrenirane anesteziologe in natrenirano, izjemno usklajeno, strokovno usposobljeno osebo. Tu je največji problem".

Povprašam jo, kako gre na delu. "Tudi pri nas smo v stanju pripravljenosti, že od začetka pandemije ne delamo nujnih operacij, ampak samo nujne onkološke posege in pa seveda terapije bolečine, se pravi najbolj nujno, vse ostalo je odpovedano".

Kako pa kaj zaščita pri vas, v medijih spremljamo, da imajo na najbolj okuženih področjih tudi zdravniki slabo zaščito.

"Ne, pri nas smo dobro zaščiteni, imamo maske, posebne kirurške maske, vse je v redu, kot zahteva protokol"! je jasna dr. Marijana Oppelt.

Kje se je zataknilo torej pri teh okužbah z virusom covid-19, sem radoveden.

"Glej, premalo se poudarja, da je virus covid-19 izredno nalezljiv, mi za nalezljivost uporabljamo koeficient RO, in ta je za covid-19 izjemno visok. Preprosto ti povem, da en človek, ki je okužen z virusom covid-19, lahko okuži štiri, pet ljudi, kar je seveda ogromno. (RO je 1,5 do 4). Glede Lombardije pa ti lahko povem, da se je virus najbrž že širil prej, in tam je tudi izjemno visoka naseljenost ljudi", mi pove dr. Marijana Oppelt, ki pa dodaja, da "gre za veliko relativnost vseh števil, ki jih slišimo preveč. Šele po pandemiji bomo razumeli, ko bomo imeli vse podatke".

Še enkrat mi ponovi, kar smo že velikokrat slišali: "Starejši ljudje so veliko bolj ranljivi, ogroženi, to je jasno. In upam, da se ne bo našel danes nihče več, ki bo govoril, da gre za prehlad, kot so do nedavnega govorili! Virus covid-19 povzroča zelo hudo vnetje pljuč! Nastopi zelo huda pljučnica! In nimamo zdravih za to! Vsa zdravila so šele eksperimentalna, tu je velika težava. In zato kot zdravnik lahko samo pomagaš. Oboleli morajo najprej zaužiti čim več vode, zapleteno zdravljenje je potem, v bolnišnici pa jim jasno pomagamo z respiratorji. Pri tem pozabljamo, da morajo biti zraven pneumologi, specialisti za pljučna obolenja, ki zares veliko poma-

gajo. Če poenostavim: respiratorji pridejo na koncu, ko je stanje že zelo hudo. Mimogrede povem, da je treba paciente tudi obračati v postelji, da ostanejo pljuča aktivna. Jasno, da poenostavljam, a ti pravim, da morajo pljuča ostati prožna, elastična, ostati morajo aktivna".

Oba pomolčiva pri telefonu.

Nato dr. Marijana Oppelt doda: "Zato ponavljam in ti napiši vsem, naj ostanejo doma. Edina preventiva je samoizolacija, osamitev, da se prepreči širjenje okužbe in posredno naval na bolnišnice. Če smo lahko zelo jasna: ni dovolj postelj, ni dovolj zdravnikov, če pride do velikanske okužbe, zato je treba ostati doma, skrbeti za higieno, da ne pride do množične okužbe! Znano je, da je resničnih okužb od pet do desetkrat več, to neka predvidevamo. In samoizolacija pomeni, da moraš znižati osebne stike za vsaj 75 odstotkov! Ker samo tako znižaš smrtnost z okužbami in prenašanje bolezni".

To bo pa trajalo, zavzdihnem v telefon in dr. Marijana Oppelt mi odgovori: "Ja, seveda bo, pa saj sam vidiš, da bodo šole ostale zaprte, še bo trajalo, ja, sledilo bo počasno odpiranje, počasi se bomo vrnili v normalno življenje, a do konca aprila bo po moje vse zaprto".

Povprašam jo, kako kaj njeni otroci doma prenašajo samoizolacijo.

"Saj veš, imajo pouk na daljavo, sicer so pa otroci najbolj prilagodljivi, bolj kot mi".

In rečem ji, da so ženske gotovo bolj kot mi moški. Odvrne mi, da smo moški morda najbolj prizadeti.

Povprašam jo, kako bo šlo naprej, sam sem te dni veliko bral o kugi, raznih epidemijah in ji zato rečem, da imamo danes enako samoizolacijo in karanteno, kakršno so v 15. stoletju uvedli beneški doži v času pogubne kuge ...

"Glej, tudi krivulje okužbe z virusom covid-19 so zelo podobne okužbam s kugo ... Leta 1630 je imela kuga enak graf, kot ga ima danes okužba, ki jo povzroča covid-19, leta 1918 je bila španska gripa, podoben graf ... Edina je torej samoizolacija, karantena"! je jasna dr. Marijana Oppelt.

In potem?

"Veš, počasi se bomo vsi "imunizirali", postali bomo imuni, približno leto dni bo trajalo, vmes bodo še nižji vrhunci", mi pove dr. Marijana Oppelt in še doda: "Veš, sreča v nesreči je, da se je najhujša okužba z virusom covid-19 zgodila v Lombardiji, kjer imajo najboljše bolnišnice in največ intenzivnih sob. O zasebnem zdravstvu se pri nas govori slabo, a to ni prav, ti povem, da je slovita milanska zasebna bolnišnica San Raffaele v nekaj dneh podvojila število intenzivnih sob, opremljenih po sodobnih standardih. Drugje to ne bi bilo mogoče!"

Ko se ji zahvalim za pogovor, jo povprašam, kako prenaša samoizolacijo, in ustreli: "Podobno kot vsi, tudi očetu ne bom mogla za rojstni dan jutri voščiti, si bomo samo po telefonu, a nekaj ti povem, če ne bi imela telovadbe na daljavo, bi znorela!"

Jurij Paljk

Pogovor / Igor Gabrovec - Osebna izkušnja bolezn koronavirusa

Izkoristimo čas prisilnega mirovanja, da se zazremo sami vase in da opravimo obračun svojega življenja

Pozdravljen, Igor, in dobrodošel spet doma. Pri Novem glasu smo s skrbjo spremljali tvoje zdravstveno stanje in smo vsi veseli, da si premagal to bolezen, ki lahko v nekaterih primerih krepko napade osebo in pusti hude posledice. To se je zgodilo tudi tebi, čeprav si še mlad in si bil drugače zdrav... Kaj bi povedal tistim, ki še podcenjujejo ta virus ter se ne ravna po navodilih...

Hvala za dobrodošlico, vrnitev domov, potem ko sem bil skoraj cele tri tedne popolnoma izoliran v bolnišnici, je res predstavljala trenutek preropenja. Virus covid-19 je zahrbtna pojava. Širi se zelo hitro in preko preprostih vsakdanjih človeških navad. V velikem delu okuženih sploh ne daje bolezenskih znakov in ravno po teh se najlažje širi. Spet v drugi kategoriji ljudi povzroči le blage simptome, kot so, denimo, povečana telesna temperatura ali navadni gripi sorodne znake. V tretjo kategorijo ljudi pa lahko udari z vso silo in navadno povzroči bolj ali manj hude oblike pljučnice, ki jih zdravimo le v bolnišnici s pomočjo namenskih zdravil in z umetnim dovajanjem kisika. Zaradi povedanega so zelo izpostavljeni starejši ljudje in sploh tisti, ki se že zdravijo zaradi drugih bolezni in je njihov organizem tako ali drugače ošibljjen. Virus pa je udaril, včasih tudi do smrti, tudi mlade in zelo mlade ljudi, zdrave in športno aktivne. Tako da lahko rečemo, da virus ne gleda na osebno izkaznico. Udari in pika. Včasih se nam lahko posreči, da je blag, včasih ne. Zato je pomembno, da v pričakovanju na cepivo, za katero bo potrebno kar nekaj časa, in na učinkovita zdravila, ki jih za zaupanjem pričakujemo v kratkem, da se zdaj skušamo za vsako ceno izogniti okužbi. Zaradi tega večkratni poziv, da se držimo navodil zdravstvenih in upravnih oblasti. Med temi najbolj preprosto in najbolj pomembno: ostani doma, čim več. In ko smo v stiku z zunanostjo, bodimo zelo previdni: zaščitimo si usta in dihala ter si stalno skrbno umivamo ali drugače razkužujemo roke. Nazadnje pa ključno sporočilo: virus je res zahrbtn in agresiven, vendar, hvala Bogu, razpolagamo tudi z učinkovitim zdravstvenim sistemom, ki nam stoji ob strani in nas spremlja do dokončne ozdravitve.

V dneh v bolnišnici si imel prav gotovo veliko skrbi, a tudi časa za razmišljanje... V teh časih si ne predstavlja, kako je biti odrezani od sveta, še dobro, da obstaja tehnologija... Ali se motim? Verjetno ti je bila tehnologija za nekatere stvari v pomoč, za druge malo manj...

Točno tako. Telefon in razne komunikacijske aplikacije so mi edine omogočale, da sem zapuščal bolniško samico. Prejemal sem sporočila sorodnikov in prijateljev, včasih sem se

z videoklicem povezoval s svojo družino. Zaradi telefona pa je bil včasih pritisk zunanosti skoraj neznosen. Bil sem med redkimi okuženimi z imenom in priimkom, ostalim je bila v glavnem zagotovljena zasebnost. Zato sem zlasti v prvih dneh hospitalizacije prejemal številne prošnje časnikarjev, tako iz Italije kot Slovenije, da bi posredoval svoje pričevanje o tem, kako izgledata okužba in zdravljenje. Bil sem v postelji z visoko vročino, tako da sem le redkim na hitro odgovoril, večji del kolegov je ostal brez odziva in upam, da so razumeli, da situacija ni bila najboljša

niti zame...

Kako gledaš na politično in časnikarsko etiko po tej osebni izkušnji? Hitro so te napadli in pisali o tebi, ne da bi imeli vseh podatkov o tem, kako si se ravnal... Če ne bi toliko vztrajal za bris, bi lahko šlo slabše... Je sprejemljivo, da te nekateri obtožujejo neodgovornosti samo zato, ker si v politiki njihov nasprotnik?

Z velikim razumevanjem, saj smo prav vsi že dalj časa pod velikim pritiskom, negotovi in zaradi tega tudi dejansko prestrašeni. Sam sem bil okužen v času, ki je skoraj neprimerljiv z današnjim, pa čeprav je minil le slab mesec dni. V začetku marca so bile sicer že zaprte šole in prekinjene športne in kulturne pobude. Vendar smo se še vedno neposredno sestajali, podjetja in pisarne so normalno obratovali, skoraj nihče ni uporabljal zaščitnih mask ali rokavic. Na severu Italije je bilo nekaj t. i. rdečih con. Le nekaj dni po mojem vstopu v bolnišnico se je stanje obrnilo na glavo: vsa Italija je bila proglašena za veliko rdečo cono. Virus se je skoraj nemoteno širil februarja in z vso silo butnil na dan marca. Ukinjena je bila vsaka oblika neposrednega srečevanja tudi manjših skupin ljudi. Seje, tudi institucionalne, kakršne so deželne, so začele potekati le v obliki videokonference. Postopno so bile dan za dnem uvedene vse strožje omejitve v premikanju ljudi. Celotno to je prišlo, da je prepovedano, da gremo sami na sprehod v park ali gozd. Vse to se je zgodilo v pičlih nekaj dneh. Ko se je meni pojavila

la vročina, sem več dni vztrajal, da so mi opravili bris. Nisem spadal v takratni protokol testiranja, ker nisem kazal zadostnih virusnih znakov. Nisem obiskal takratnih redkih rdečih con, nisem kašljal, niti drugih dihalnih težav nisem imel. Isti dan, ko sem po dolgem vztrajanju imel zdravniški pregled, me je infektolog ponovno pomiril, da me v najslabšem primeru tare neka oblika navadne gripe. Bris so mi opravili zaradi mojega vztrajanja in da me pomirijo. Danes testirajo po dolg in po čez in ob vsakem minimalnem bolezenskem znaku. V tujini je

marsikje zelo podobno. Tako se je svet spremenil v štirih tednih.

V palačo deželnega sveta sem stopil prepričan, da je virus prisoten kvečjemu v moji fantaziji. Kljub temu sem si skrbno razkužil roke še ob vstopu. Imel sem namen zagovarjati neko aktualno svetniško vprašanje, vzeti svoje stvari in se pobrati domov v pričakovanju, da bo gripa že dan kasneje mimo in da bom sodeloval v naslednjih dveh dneh pri zasedanjih. Končalo se je tako, da sem poslušal konec Riccardijevega poročila o ukrepih proti virusu in ugotovil, da bodo preostale točke na dnevnem redu zelo kasno prišle na vrsto. Tako sem vzel svojo dokumentacijo o zakonu, ki naj bi ga obravnavali v naslednjih dneh, in zavil domov. Zvečer je prišla hladna prha, ko me je zdravnik poklical, da je bris "devetdesetodstotno pozitiven" in naj pridem že isti večer, če mi je slabo, drugače dan kasneje. Ni mi bilo slabo, vendar sem v torbo na hitro stlačil nekaj oblek in prenosni računalnik ter se sam odpravil v bolnišnico. Parkiral sem avto in tam je ostal skoraj tri tedne. Vest o moji okužbi je privedla do preklica seje deželnega sveta v naslednjih dveh dneh in testiranja nekaterih kolegov, ki so sedeli okoli mene v tistih nekaj minutah, kar sem jih prebil v avli. Od takrat se organi deželnega sveta sestajajo v obliki videokonference. Isto se dogaja tudi z drugimi sorodnimi organi v Italiji in Evropi. Sreča v nesreči: vest o moji okužbi je vse zdramila, saj bi se drugače v naslednjih dveh

dneh v Trstu zbiralo nekaj sto ljudi – deželni svetniki, sodelavci, funkcionarji, časnikarji – z vseh koncev dežele, še vedno brez individualne zaščitne opreme, skupaj bi obedovali, pili kavo, si stiskali roke, se objemali, uporabljali ista stanišča. Šele danes vemo, da se je ravno v tistem obdobju virus potihoma širil, da je nato dobesedno eksplodiral v naslednjih dneh in tednih. Seveda bi se z današnjim znanjem in zavestjo tistega dne skrbno izognil vsakemu stiku s komerkoli, še domov bi se ne odpravil. Zato sem se kolegom, takoj ko sem bil teden kasneje v stanju, da komuniciram, opravičil za nevspečnosti in jih prosil za razumevanje, saj tistega dne nisem imel možnosti, da bi pravilno ocenil resnost svojega zdravstvenega stanja.

Ti je sploh kdo med kolegi izrazil solidarnost?

Veliko jih je bilo in različnih političnih opcij. Pa tudi veliko preprostih ljudi, kar me je precej potolažilo.

Kaj bi povedal o zdravstvu in odnosu, ki si ga imel z zdravniki? Si mogoče opazil razlike v ravnanju zdravnikov in osebja med prvimi dnevi, ko se je vse začelo, in pozneje ko je bilo okužb veliko?

Odnos z zdravniki in vsem osebjem je bil odličen, nimam kaj se pritoževati in pravzaprav sem ponosen na deželni zdravstveni sistem in na naše javno zdravstvo. Njima gresta moja neizmerna zahvala in priznanje. Tudi sami so se iz dneva v dan znašli pred čisto novim sovražnikom, ki ga vsi premalo poznajo. Vendar pristop je morda danes bolj odločen in pogumen. Na osnovi izkušenj na Kitajskem in drugod po svetu uvajajo terapije in zdravila, ki so se izkazala za učinkovita. Terapije so seveda prilagojene posameznemu bolniku, njegovemu zdravstvenemu stanju in temu, kako se organizem posameznika odziva na različna zdravila in pristope. Največja in najbolj opazna razlika je bila morda v zaščitni opremi zdravstvenega osebja, ki se je iz dneva v dan bolj utrjevala in jih vse bolj ščitila pred možnostjo okužbe. Ravno zdravstveno osebje je najbolj izpostavljeno tveganju. Če pa zbolijo zdravniki, potem se stvari zelo zakomplicirajo tudi za sedanje in prihodnje bolnike...

Kakšni so bili občutki, ko si prišel končno domov?

Bil je kot dan osvoboditve. Močno sem stisnil k sebi svojo družino. Za večerjo sem si privoščil cvrtega piščanca in pražen krompir. Na dolgo sem se prhal pod vročo vodo. Nato sem zlezal v svojo posteljo. Skoraj nisem mogel verjeti, da sem spet doma.

Bi si kdaj mislil, da nas bo tak virus spravil na kolena?

Vsi so in smo podcenjevali virus, ki nas vsestransko spravlja na kolena. Epidemija bo prej ali slej za nami. Potem bo treba spraviti na noge gospodarstvo, ki je prav tako na kolenih. Primerljivo bo s povojnim stanjem.

Ti poznaš zelo dobro bodisi

realnost v mestu kot na podeželju, katere so dobre in slabe strani enega ali drugega v tem trenutku?

Danes so gotovo na boljšem tisti, ki živijo na podeželju, pa čeprav s slabšim internetom. Tega gre vsekakor izboljšati, saj ni normalno, da je ponekod tudi normalen telefonski signal slab, kaj šele prenos podatkov. Na podeželju pa bistveno lažje prenašamo ukaz, da ostajamo doma. Ko imaš prostorno hišo, dvorišče, vrt, njivo, potem je hišni pripor bolj znosen. Pa tudi dela ti ne zmanjka, zlasti ne spomladi. Konfinacija v majhnem stanovanju sredi mesta je bistveno težja. Upajmo, da se bo širitev okužbe zaustavila in da se bodo ublažile omejitve na področju premikanja ljudi in obratovanja raznih podjetij. Tako stanje ne more trajati dolgo, ljudje bodo znoreli.

Kako misliš, da bo to, kar zdaj doživljamo, spremenilo politično in vsakdanje življenje?

Mislim, da si post virusnega časa sploh ne moremo zamisljati. Tako kot si nismo predstavljali zdajšnjega časa. Ta izkušnja bo še najprej močno vplivala na gospodarska razmerja. Pa tudi s psihološkega in etičnega vidika nas ta izkušnja že zdaj spreminja. Zanimivo bo videti, kako bo vse to vplivalo na odnose med državami in na prihodnjo vlogo Evropske unije, ki se za zdaj ni najbolje izkazala.

Gotovo pa je, da bo "popotresni" čas zahteval vse naše najboljše energije, znanje in pozitiven pristop. Izkoristimo čas prisilnega mirovanja, da se zazremo sami vase in da opravimo obračun svojega življenja, za kar nam je v vrtoglavi vsakdanu prevečkrat zmanjkalo časa. Predvsem pa izkoristimo ta čudni čas, da načrtujemo, da si zamislimo svojo prihodnost, da določimo ali potrdimo svoje prioritete in vlogo, ki jo imamo v ožji in širši družbi. In da nakopičimo vse potrebne energije za naslednjo dobo, ki bo seveda prepolna težav – vendar tudi nemajhnih izzivov.

Matevž Čotar

Osebni spomin Osvoboditelj Trsta istrski begunec

Ko sem delal kot družinski zdravnik v Trstu, sem imel ambulanto v središču mesta. Med mojimi bolniki je bilo veliko Italijanov, med njimi so bili tudi nekateri istrski begunci. Nekega dne me je eden od njih, ki me je slišal odgovarjati na telefon po slovensko, nagovoril v hrvaščini. Začudil sem se, ker mu je bilo ime Antonio Corazza. Tako mi je nekega dne, ko sem imel nekoliko več časa, povedal svojo zgodbo. Doma je bil iz istrskih Buj. Ko je bil goden za vojaški nabor, so ga klicali in dodelili v posebni bataljon, kamor je italijanska vojska dodelila vse politično sumljive nabornike, tudi iz Julijske krajine. Tako se je znašel neke v južni Italiji in so ga ujeli zahodni zavezniki. Ko so med italijanskimi ujetniki jugoslovanski partizani iskali bor-

ce, ki bi bili pripravljeni se jim pridružiti, se je Corazza javil in tako prišel v prekomorsko brigado. Tako se je kot partizan prebijal skozi vso Jugoslavijo proti severu in končno z jugoslovansko četrto armado 1. maja 1945 bil soudeležen pri osvoboditvi Trsta. Ko so se, kot znano, jugoslovanske čete junija 1945 morale umakniti iz Trsta, je seveda iz Trsta odšel tudi Corazza. Bil je demobiliziran in se je vrnil v domačo istrsko vas Buje. Ob podpisu Londonskega memoranduma so imeli Istrani možnost, da optirajo za Italijo, če so se priglasili k italijanski narodni skupnosti. Z italijanskim priimkom mu to seveda ni bilo težko. Tako je istrski begunec pristal v Trstu. "Če hočete doktore, bila je velika mizerija", je zaključil svojo zgodbo.

Rafko Dolhar

Švab izrazil solidarnost Zagrebu

Spoštovana generalna konzulka

Nevenka Grdinić

Izražam solidarnost in bližino mestu Zagreb, ki ga je minuli teden prizadel močan potres. Z mislijo in srcem sem blizu tistim, ki so bili v potresu ranjeni, in tistim, ki so doživeli hudo materialno škodo.

V teh težkih časih, ko se Italija, Hrvaška in druge evropske države borijo proti novemu virusu, ki nas je že hudo prizadel, solidarnost in bližina lahko samo dodatno okrepiata zgodovinsko prijateljstvo med našima državama.

Igor Švab

Podpredsednik občinskega sveta

Našemu cenjenemu sodelavcu
in prijatelju

MIRU OPPELTU

ob visokem življenjskem jubileju
iskreno voščimo še na mnoga leta

VSI PRI NOVI GLASU

DM+ / Predavanje na spletu mag. Irene Deželak

“Treba je vedno gledati skozi pozitivno prizmo, preden stopimo v konflikt!”

Koronavirus ni ustavil plodnega delovanja pred kratkim nastalega Društva mladih Slovencev v Italiji. Mladi se pač znajo dobro organizirati tudi v takih hudih časih, ko se ni možno srečati osebno, saj so danes povezani po spletu, socialnih omrežjih in videoklicih. To dobro vedo tudi odborniki DM+, ki so v petek, 28. marca, priredili vrhunsko predavanje z mag. Ireno Deželak in ga predvajali v živo na spletni strani Youtube. Predavanje je doživelo velik uspeh, saj si ga je ogledalo in poslušalo v živo 60 udeležencev. Predavateljica, ki je poklicni coach in prava izvedenka za programe s področja vodenja zaposlenih, uspešnega motiviranja, poslovnega komuniciranja in organizacije časa, je mladim razložila, kako obvladovati konflikte v skupinah. Izvedenka je bila med drugim v živo povezana z odborniki društva, ki so na koncu postavili vprašanja in tista s strani “publike”, ki je lahko med komentariji posnetka interagirala s predavateljico. Po kratkem pozdravu predsednice Neže Kravos je Irena Deželak najprej obrazložila, da konflikte spoznamo že iz otroških let in nam je hitro jasno, da do njih pride v vsakdanjem življenju in da jih je vedno bolje rešiti, preden se preveč ne razvnamejo. Do konfliktov pri-

de zaradi neusklajenosti med osebami v določenem sistemu, področju ali območju, npr. neusklajenost informacij, znanja, zanimanj, prepričanj, vrednot, pozornosti, čustev itd. Konflikt je vedno stanje nemoči oz. neke situacije, ko dva ali več posameznikov niso sposobni nekaj rešiti. Velik vzrok za začetek konfliktov so interesi in strah. V bistvu je vzrokov za konflikte res ogromno, je poudarila Deželakova, ki je dodala, da so med posledicami konflikta zelo pomembni funkcionalni konflikti, tisti, ki povečujejo neko učinkovitost, in disfunkcionalni, ki pa ovirajo in rušijo doseganje nekega cilja. Vsak konflikt sproži v nas tisto reakcijo, ki je izredno slaba. Sproži se hormon stresa, ki spodbuja napetost, sovraštvo in agresivnost. Kako zato lahko pozitivno gledamo na konflikt? Konflikt kaže na prisotnost nekega problema, je lahko priložnost, da se izvlečemo z neke mrtve točke, kjer stagniramo, vodi lahko do novih spoznanj, utrjuje skupino, zahteva rešitve in je osnova za spremembe. Za učinkovito reševanje konfliktov je potrebno razumevanje nastanka konflikta in ustvarjanje ustreznega vzdušja. Ustrezno komunicirati je bistvenega pomena, besede, kot so “se ne strinjam”, ustvarjajo zidove. Če pa povemo “zanimivo, da raz-

mišljaš tako, jaz pa mislim čisto drugače”, začnemo neko produktivno sodelovanje. Pri tem je pomembno tudi, da ne sodimo ljudi na prvi pogled. Tudi če nam niso všeč ali se ne strinjamo z njimi, moramo dobiti pozitivne plati in razumeti, zakaj se tako vedejo, potem šele govoriti. “Treba je vedno gledati skozi

so pomembni čustveno inteligentno vedenje, dinamično poslušanje, empatija, pozitivna ravnanost, konstruktivna kritika in zgledna komunikacija. To se pravi tankočutnost. Irena Deželak je razdelila odzive na konflikte v pet skupin. Prva je tista, ko se oseba pri konfliktu umakne, ker v konfliktu ne vidi

smiselno, ko spoznamo, da smo se zmotili, ko se hočemo izogniti večjim zapletom in ko hočemo dokazati voljo za sodelovanje. Tretja skupina je izvajanje pritiska. To večkrat delajo take osebe, ki so jim lastni interesi najbolj pomembni, ki nimajo občutka za sočloveka in ki so nagnjene k tekmovanju. To je koristno, ko je treba kaj hitrega odločiti, ko gre za koristne učinke in ko izvajamo neprijetne naloge. Tudi kompromis je smiselna skupina, gre za pogajanja, ko rešimo vsaj nekaj, da ne bi izgubili vsega, ali ko se zavedamo pomembnosti medosebnih odnosov. To uporabljamo, ko so cilji zmerno pomembni in ne potrebujejo dodatnih zapletov, ko želimo doseči vsaj začasni dogovor ali ko sta dva enako močna nasprotnika, ki se zavzemata vsak za svoj cilj. Zadnja najkoristnejša skupina pa je seveda tista, ki si prizadeva za razrešitev konflikta, ko zmagamo vsi: ko so za osebo pomembni tako lastni kot interesi nasprotne strani, ko so pomembni odnosi z drugimi, ko skušamo dobro analizirati stanje in se lotimo modrega reševanja. To zahteva veliko časa in energij, toda izboljša delovne odnose in zaupanje ter pomaga, da poiščemo dolgoročno rešitev brez kompromisa. Na koncu je izvedenka povedala,

kakšna je najboljša pot oz. obnašanje, ki pripelje do sporazuma. Najprej moramo aktivno poslušati, prepoznavati čustva in prepričanja govorca, da razume, da smo pozorni in da nas zadeva zanima, kajti “ljudje, ki ne znajo poslušati, tudi ne morejo doseči, da jih drugi poslušajo”, je poudarila Deželakova. Potem je pomembno, da obrazložimo naše občutke, da parafraziramo prejšnjega govorca in da odločno, a s prijaznostjo zastopamo svoje stališče. Na ta način pridobimo in si zaslužimo pozornost. Nazadnje pa je pomembno, da dobimo skupne točke, da gradimo na idejah drugih, ponujamo ideje, a jih ne vsiljujemo, in da rešitev sestavimo iz potreb vseh. Tako oblika pogovora je najboljše za sodelovanje in rešitev konfliktov, kajti besede so najmočnejše zdravilo, ki ga uporablja človeštvo, je sklenila Irena Deželak.

Posnetek kakovostnega predavanja *Kako obvladovati konflikte v skupinah* ostaja na razpolago na Youtube kanalu **DMplus Društvo mladih Slovencev v Italiji**. Predavanje, čeprav namenjeno mladim, je zelo konstruktivno tudi za starejše in za vse, ki se ukvarjajo z društvenim delovanjem. Večkrat namreč nastajajo trenja v naših društvih in posnetek nam gotovo nudi koristne napotke, da izboljšamo delovanje, sodelovanje in produktivnost v naših krogih, zato priporočamo ogled.

MČ
Naslednje srečanje, tokrat o učinkovitem vodenju sestankov, bo potekalo v živo na Youtube v petek, 3. aprila, ob 19. uri, predavateljica Irena Deželak.

Uresničile so se mi otroške sanje

Pot k staroselcem v perujski deževni pragozd (2)

Lima, prestolnica, gospodarsko in kulturno središče Peruja, je ogromno mesto ob Tihem oceanu; v njem živi več kot osem milijonov prebivalcev. Večina je staroselcev, drugi so mestici, belci od vsespovsod, pa tudi priseljenci iz Kitajske in Japonske. Socialne razlike med revnimi in bogatimi so velike. Skoraj polovica prebivalcev živi v barakarskih naseljih na obrobju mesta, v puščavski pokrajini, kjer ni videti prav nič zelenega. Prišli pa so s podeželja ... Mesto je ustanovil španski osvajalec Francisco Pizarro, potem ko je premagal Inke. Inkovska prestolnica Cuzco, ki je ležala v pogorju Andov na 3399 metrov nadmorske višine, je bila malo preveč oddaljena od njegovih roparskih ladij. V Limi si je postavil svojo palačo, končal pa je tako kot vsi smrtniki, le da je za razliko od večine pokopan v lepem sarkofagu. Nekdanjo špansko kolonijo je v 19. stoletju, podobno kot druge južnoameriške države, zajelo gibanje za neodvisnost. Okrog leta 1820 so uporniki, ki jih je vodil argentinski general Jose' de San Martin, zavzeli Limo in jo razglasili za glavno mesto neodvisne republike Peru. V Peruju se zaradi tektonskih prelomnic pogosto zatresejo tla. Potresi niso prizanesli niti Limi in danes v mestu prevladuje moderna arhitektura. Starejše kolonialne stavbe in mogočnejše palače so predvsem okrog osrednjega trga Plaza Mayor. Tu stojijo mestna hiša, predsedniška palača, nadškofijska palača in druge sakralne stavbe, katedralo pa so morali zaradi

potresov večkrat obnoviti. V središču mesta so še druge znamenite cerkve, posvečene sveti Rosi iz Lime, svetemu Martinu iz Porresa, svetemu Dominiku in svetemu Frančišku. V Peruju je namreč več kot 90 odstotkov katoličanov. Celo kamioni se ponašajo z imeni svetnikov in marsikatero vozilo krasi citat iz Svetega pisma. A tudi staroselska verska izročila so še živa. Predmete in dokumente o starejši zgodovini hranijo knjižnice in

skromne hotele in restavracije, banke in trgovske centre gledamo le od daleč, zato pa zvečer skozi steklene stene opazujemo, kako v velikih fitness centrih poganjajo kolesa in napenjajo mišice. Zdajšnji župan četrti Chorrillos je Augusto Miyashiro Ushikobo. Povzpne se na peščen hrib Morro Solar. Tu od leta 2011 stoji mogočen, 37 metrov visok kip Cristo del Pacifico. Ob koncu svojega drugega mandata ga je

različnih barvah. Stojimo pod njim in opazujemo mesto. Vidi se skoraj vsa obala in več mestnih četrti. Široki valovi nemirnega Tihega oceana, ki se zlivajo na peščeno obalo, so primerni za surfanje. Pod nami leži eden od mnogih stadionov. Nogomet je tudi tu najbolj priljubljena športna igra. Nad obalo se dviga klif z mnogimi sprehajališči in v ograjenih parkih se igrajo otroci pod budnim očesom svojih mamic. V parkih so tudi psi, oblečeni po zadnji modi v oblačila znanih modnih oblikovalcev. Povsod v Limi so napisi, ki opozarjajo lastnike psov, naj imajo svoje ljubljence na vrvi in naj pobirajo njihove “kakce”. Ob širokih cestah so vrste modernih nebotičnikov. Na drugi strani so barakarska naselja. Piha veter in nebo je sivo. “Ali v Limi nikoli ne posije sonce?” vprašam patra Josepha. Z roko pokaže nekam daleč in reče: “Tam je predmestje z razkošnimi vilami in bazeni sredi zelenja in oni imajo tudi sonce”. V nedeljo se s patrom Josephom odpeljemo v Pachacutec. “Pachacutec je ime slavnega inkovskega poveljarja iz 15. stoletja”, pripoveduje pater Joseph, ko spretno vozi po avtocesti skozi mestni predel Ventanilla in nas opozarja na gole peščene hribe. Po kakšni uri vožnje pridemo na cilj, na puščavsko obrobje Lime, kjer živi v lesenih barakah več kot deset tisoč ljudi. Priselili so se iz drugih delov Peruja. Svoje revne kmetije so zapustili, ker so jim politiki v zameno za glasove na volitvah obljubili zemljo. Pater Joseph parkira svoje vozilo pred večjo,

a skromno barako, ki služi kot cerkev. Otroci, žene in možje nam pridejo naproti, podajo nam roko in izrečejo dobrodošlico, ko pa nas objamejo in poljubijo, smo ganjene od solz. Vstopimo v cerkev, pater Joseph se preobleče v mašni plašč, zaslisi se petje in udarjanje na boben. Presenečene smo, kako prijazni, veseli, nežni in dobrosrčni so ti revni ljudje. Nikjer ni vrtov ali zelenic, povsod samo pesek. Primanjkuje jim pitne vode in hrane, mnogi so brez dela, in ko zbolijo, si zdravljenja ne morejo plačati. Kmalu odkri-

bolan in bi moral biti operiran. Rojena je v predelu, kjer je deževni pragozd, in se je sem priselila pred več leti. Pogreša svoj kraj, kjer je vse zeleno in vode v izobilju, a ne želi si nazaj, saj ima tu prijatelje, sosedje in vsi si med seboj pomagajo. Nihče ni izgubil vere v boljše življenje. Patri kleretinci jim pomagajo na različne načine. Predvsem bi jih radi naučili, kako skrbeti za zdravo okolje, telesno zdravje in osebno higieno, čistočo in zdravo prehrano. Obiskujejo tudi revne družine, skrbijo za verski pouk otrok in odraslih.

muzeji, med njimi Narodni muzej arheologije, antropologije in zgodovine Peruja in Muzej zlata. V Limi je bila leta 1551 ustanovljena tudi prva univerza na ameriški celin, Universidad San Marcos. Bogata in moderna predela Lime sta San Isidoro in Miraflores. Razkošne ali bolj

dal kot darilo perujskemu narodu postaviti tedanji predsednik države Alan Garcia Perez, kar je sprožilo nemalo govoric in nasprotovanj. Če pomislimo, da je menda kar nekaj zadnjih predsednikov zaradi korupcije pristalo za zapahi, je to razumljivo. Ponoči kip osvetlujejo luči v 26

jemo tudi njihovo gostoljubnost. Po maši se pater odpravi še v drugo barakarsko naselje, nas pa žene povabijo v majhno barako poleg cerkve na zajtrk. Pripravile so pecivo, topel napitek iz banan in kvinojinih semen, kavo, kruh. Ko vprašamo za strnišče, nas odpeljejo nekam za cerkev. Dolgo iščejo ključ, da lahko odklenejo preprosto strnišče na štrbunk. Iz velikih plastičnih sodov nam starejša gospa natoči kanglico vode za izplakovanje. Začnem se pogovarjati z njo. Je vdova, pred pol leta je izgubila sina, drugi je hudo

Po zajtrku se vrnemo v cerkev. V kotu katehistinja poučuje otroke. V zakristiji imajo sestanek. Ker se bliža 1. maj, ki je praznik dela tudi v Peruju, za vernike pa še praznik sv. Jožefa delavca, se dogovarjajo za skupno praznovanje. Potem ob spremljavi bobnov in kitare zapojejo. Tudi me zapojejo nekaj slovenskih pesmi, in ko se poslovimo in odpeljemo s patrom Josephom, ki se je medtem že vrnil, imamo oči spet polne solz ...

/ dalje
Špela Pahor

Nad 3 milijarde evrov pomoči prebivalcem in gospodarstvu za škodo, ki jo povzroča novi virus

Odločno in uspešno delovanje vlade po demokratičnih pravilih in postopkih!

Ni mogoče natančno ugotoviti vsega, kar se po pojavu koronavirusa dogaja v Sloveniji, zato ker dogodki nastajajo sproti, se oblikujejo novi, pri čemer pa splošno ozračje v državi v bistvu ostaja nespremenjeno. Obstaja strah pred novim smrtonosnim virusom, a hkrati upanje in pričakovanje, da bo s skupnimi napor in zavzetostjo zdravstvenega osebja, vlade, drugih odločevalcev, pa seveda tudi z izpolnjevanjem ukrepov, uperjenih zoper virus, uspelo omejiti, če ne celo preprečiti, njegovo delovanje. Hvala Bogu, ustvarjena sta enotnost in skupna zavzetost vlade, največjega dela politike, sindikatov in vseh organov civilne družbe, pa tudi javnosti in Cerkve pri premagovanju stisk in težav, ki jih je povzročil in jih še povzroča novi virus. Izrednega pomena je sprejem velikega števila ukrepov, ki so povzeli v osrednjem zakonu, poimenovanem kot mega zakon, v katerem je država vsem slojem slovenske družbe, denimo tudi študentom, namenila skupaj več kot 3 milijarde evrov pomoči za nadomestilo morda največjega dela škode in pokrite stroškov drugih posledic delovanja uničujočega koronavirusa.

V Sloveniji poteka zelo razširjena mobilizacija ljudi, med njimi gospodin in mnogih gospodarskih družb in samostojnih podjetnikov, ki šivajo na primer zaščitne obrazne maske, rokavice, oblačila in druge pripomočke za zdravstvene delavce, pa za vse druge

manjkanje pomembnih in dragocenih respiratorjev, medicinskih pripomočkov za zdravljenje okuženih oseb.

Kot je očitno, vlada hitro sprejema in dopolnjuje zaščitne ukrepe v boju zoper virus, parlament pa se nagiba k hitremu potrjevanju

ogrožene skupine ali posameznike, tako za varovance v domovih za starejše prebivalce. V Sloveniji je namreč veliko pomanjkanje vseh zaščitnih sredstev, potrebnih v boju zoper virus. Pereče je po-

ustreznih predpisov. Toda vse poteka po poteh in postopkih, ki jih določajo ustava in zakoni, ki so značilni za demokratično državo. Pomenljivo je, da ukrepe, ki jih sprejema vlada in potrjuje Državni

zbor, v največji meri podpira tudi največja sindikalna centrala, vplivna in močna Zveza svobodnih sindikatov Slovenije, s predsednico Lidijo Jerkič na čelu.

Žal pa je v Sloveniji okuženih večje število zdravstvenih delavcev, med njimi doslej 22 zdravnikov. Največji in najbolj tragični primer se je zgodil v Univerzitetnem kliničnem centru Maribor, ki je druga največja bolnišnica v slovenski državi. Tam so nekega pacienta razglasili za zdravega, naslednji dan pa ugotovili, da je okužen z virusom. Zaradi stika z njim so morali kar 93 tamkajšnjih zdravstvenih delavcev napotiti v štiri-najstrednevo prisilno izolacijo. Če se bo kaj zapletlo, bodo morali v prisilni karanteni ostati še dlje. Delovanje Univerzitetnega kliničnega centra v Mariboru je zaradi omenjenega primera zmanjšano in tudi manj uspešno, kar ima posledice po vsem štajerskem.

V domovih za starejše ljudi, ki jih je v Sloveniji nad sto, so v velikih težavah zaradi pomanjkanja zaščitnih sredstev za zaposlene. V nekem primeru je bilo rečeno, "da so za uslužbenca v domovih za starejše ljudi zdaj zelo hudi in težki časi, saj delajo z zadnjimi atomi svojih moči".

Vlada si zelo prizadeva, največ z napor in vlogo zunanjega ministrstva, za vrnitev slovenskih državljanov z raznih območij, kjer jih je presenetil nastanek krize z virusom. Večina jih želi hitre vrnitve domov, posamezniki pa bodo ostali v državah sprejemnicah, kjer pa ponekod tvegajo, da bodo izgnani. Slovencev na tujem naj bi bilo še okoli 600. Zapletlo se je v Velenju, kjer so namestili 41 povratnikov iz z virusom zelo ogrožene Španije. Lokalna oblast se je njihovem prihodu najprej uprla, potem pa so prisleke podprli in jim nudijo tudi pomoč. To skupino povratnikov iz Španije so nastanili v hotelu Paka, ki ga je dal na razpolago lastnik, kitajska družba Hisense. Drugo skupino povratnikov iz Španije, v kateri je bilo tudi okoli 40 oseb, so namestili v nekem zasebnem hotelu v Postojni. Iz ZDA bi se rado čim prej vrnilo okoli 300 naših rojakov, med njimi je večje število fantov in deklet, ki so študirali na raznih ameriških univerzah.

Na zunanjem ministrstvu izjavljajo, da si bodo še naprej prizadevali za vrnitev vseh tistih Slovencev oziroma slovenskih državljanov, ki se bodo za to odločili. Vendar bodo pri vsakem povratniku skrbno preverili, ali ni morda okužen. Minister za notranje zadeve Alojz Hojs, ki je predlagal uporabo 37a člena zakona o obrambi, ki dovoljuje uporabo vojske za sodelovanje s policijo pri varovanju meje, poskuša za svoj predlog pridobiti tudi soglasje opozicijskih strank. Morda mu bo uspelo, tudi zaradi tega, ker uporabo omenjenega člena

podpira tudi predsednik države Borut Pahor, ki je po ustavi vrhovni poveljnik oboroženih sil, to je slovenske vojske. Varovanje slovenske južne meje je treba okrepiti, ker čezno še vedno prihajajo velike skupine nezakonitih migrantov z nevarnostjo vnosa virusa.

V obdobju vsestranske krize, stisk in najrazličnejših težav, ko je v ljudeh veliko tesnobe in bojzani pred mogočo nevarno prihodnostjo, se je v Sloveniji povečala strpnost do Cerkve in njenih predstavnikov, to posebej na javni RTV Slovenija. Tako so ljubljanskemu nadškofu metropolitu Stanislavu Zoretu dali možnost, da je na televiziji ocenil duhovne vidike in sporočila koronavirusa ter blagoslovil slovenske državljanke in državljane. Cerkve se je tudi sama pripravila na obrede pred Veliko nočjo in na sam praznik v nedeljo, 12. aprila. Tega dne, na Veliko noč, bo nadškof in metropolit Stanislav Zore, predvidoma okoli 11.30 ure, po televiziji nagovoril slovensko javnost. Približno v tem času naj bi na TV Slovenija zapeli tudi velikonočni zvonovi.

K vsemu obravnavanemu navajamo še trditev, da imajo banke, tiste mednarodnega pomena, za boj proti koronavirusu menda na voljo ogromno sredstev", prave vreče denarja. "Seveda pa bi morali ta sredstva hitro in učinkovito porabiti. Evropska unija se v boju zoper virus, ki ogroža ves svet in njegovo civilizacijo, doslej ni izkazala. Zato bi virus lahko povzročil tudi razpad povezave.

Marijan Drobež

PG Kranj / Teden slovenske drame

Znani so nominiranci za nagrado Slavka Gruma

Koronavirus, ki vzbuja tudi v gledaliških navdušencih tesnobo in strah in jih je tako kruto oddaljil od kulturnih hramov, je, tudi zaradi ministrskih ukrepov nove vlade Republike Slovenije, prisilil organizatorje, t. j. Prešernovo gledališče Kranj, da so morali prestaviti pomemben gledališki festival, *Teden slovenske drame*. Jubilejni, 50. festival bi moral namreč potekati od 27. marca do 6. aprila 2020. Kot znano, je *Teden slovenske drame*, osrednji festival uprizoritev, nastalih po slovenskih dramskih besedilih, ki ga PG Kranj uresničuje s podporo Ministrstva za kulturo in Mestne občine Kranj. Namen festivala je spodbujanje uprizorjanja slovenske dramatike in njenega ustvarjanja ter njena promocija v tujini. K nastajanju novih dramskih tekstov v slovenščini pomembno prispevajo tudi vsakoletne delavnice dramskega pisanja, ki jih že drugo leto prireditelji organizirajo v okviru rezidence "Jenkova soba" in jih vodijo priznani dramatik. Če se bodo razmere spremenile, bodo festival morda priredili v juniju. Kljub izrednim razmeram pa priprave nanj niso zamrle.

Ne glede na to namreč, kdaj bo lahko festival končno izveden, je žirija za podelitev nagrade Slavka Gruma in nagrade za mladega dramatika, ki jo sestavljajo Matej Bogataj (predsednik), Srečko Fišer in Amelia Kraigher, že izbrala letošnje nominirance. Žirija je prebrala sedemintrideset besedil za nagrado Slavka Gruma ter šestnajst besedil v kategoriji za mladega dramatika. **Za nagrado Slavka Gruma** je nominirala naslednja besedila: *Izkoristi in zavzri me*

Ize Strehar, *Naše skladišče* Tjaše Mislej, *Rabljena roba* Simone Semenič, Sedem dni Katarine Morano in Žige Divjaka ter *Vse OK* Simone Hamer. Dobitnik nagrade Slavka Gruma bo razglašen na sklepni prireditvi festivala, ko bodo znani tudi dobitnik nagrade za mladega dramatika in drugi nagrajenci. Žirija je v svojem poročilu med drugim napisala: "Opažamo, da je dramska bera pestra in razgibana, prisotni so vsi dramski žanri, od drastične pokopališke komedije do predelav iz

izrazito alegorične in druge spet veristično prizemljene. Slednje tudi prevladujejo, prav tako je opazno široko zanimanje za socialno problematiko, ki se kaže v opisih monotonega in izčrpavajočega dela v napol zaporniških ali taboriščnih pogojih, opazna je še osredotočenost na nekakšen novodobni proletarijat, kakor ga predstavljajo vsi tisti, ki so tako ali drugače vpeti v prodajo, premeščanje, skladiščenje proizvodov. Vendar se nam je pogosto zazdelo, da se socialnih tem in zaostrenih delovnih pogojev

površno, brez globljega vpogleda v usode odrinjenih in izkoriščanih. Opazili so tudi, da se pogosto drame ukvarjajo "s samim pisanjem, z lastnimi pravili in njihovim kršenjem, kar je posledica dejstva, da so avtorji pogosto večji različnih tehnik pisanja, manj spretni pa so v prepoznavanju velikih tem. Te, kadar nastopijo, so pogosto izpisane površno in neustrezno, kot da bi se spretnost pri pisanju in najdevanje ustreznih tem nekoliko razhajala. Pogosti so prizori nasilja, tudi spolnega, in opaziti je, da postajajo tudi čustva, če že ne odsotna ali potlačena, pa vse bolj razpoložljiva, pragmatična; s tem ustrezajo trženju in prodaji vsega". Člani žirije so pri nekaterih prebranih delih zabeležili: "Nizko stopnjo obvladovanja jezika, ne le slovnične in pravopisa, večji problem je premajhna pozornost na jezikovne razsežnosti, jezikovno karakterizacijo govorcev. Dialekti in drugi substandardni govori so sicer uporabljeni precej pogosto, a nemalokrat, se zdi, v prostodušnem prepričanju, da je z njimi dialog avtomatično pristnejši". Žirija je ugotovila, da "vse več besedil mladih dramatikov nastaja v okviru raznih delavnic in tečajev dramskega pisanja, zato smo bili razočarani nad večino besedil, ki so prispela na natečaj za mladega dramatika. Bolj kot večina v teh besedilih prevladuje želja po izpovedi, enkrat gre za spolno orientacijo, drugič za razkrivanje področij družbene neenakosti in patologije. Kljub temu pa so redke igre ta razmeroma nizki nivo prebile in uspele predstaviti nove glasove in pristope".

IK

tradicije ali iz zgodovine (po znanih motivov in situacij, od Don Juana do Turandot, nastopajo zgodovinske osebe, drame pa so pritrjevalne, afirmativne do zgodovinskih dejstev in jih ne poskušajo prevrednotiti. Pogoste so navezave na antiko, na primer posodobljen motiv Oj-dipa, spisan v obliki zapletene kriminalke, nekatere drame so

drame ne lotevajo samo zato, ker socialna varnost vse bolj izginja in je obilje pač hierarhično in piramidno namenjeno le peščici, ki ima tudi zares politično in družbeno moč, temveč se jih lotevajo tudi zaradi ugajanja pričakovanjem naslovnikom". Žiranti namreč menijo, da so socialne teme pogosto obravnavane bolj

Pomembno priznanje

Pisatelj Drago Jančar bo za svoj opus prejel avstrijsko državno nagrado za evropsko književnost 2020. "Da ob posamezniku odločno prikaže izkrivljenja naše zgodovine: v tem je ena velikih odlik njegove literature", se glasi obrazložitev žirije. Nagrada znaša 25.000 evrov.

Nazadnje je pri Jančarju za velik pozitiven odmev poskrbel njegov roman In ljubezen tudi, ki je v izvirniku izšel leta 2017, v nemškem prevodu pa leta 2019. Jančar v romanu, ki se začne leta 1943 v takratnem Marburgu, kasneje Mariboru, vedno znova menja obdobja in protagoniste ter se pri tem ponovno izkaže kot velik pripovednik, kronist in humanist. Avstrijsko državno nagrado za evropsko literaturo letno podeljujejo za celoten literarni opus evropske avtorice ali evropskega avtorja, ki je v mednarodnem prostoru še posebej opazen. Delo mora biti prevedeno tudi v nemški jezik.

Solidarnost SSO z Zvezo slovenskih društev

V nedeljo, 22. marca 2020, je Hrvaško prizadel hud potres. Zato je predsednik Sveta slovenskih organizacij Walter Bandelj poslal Barbari Riman, predsednici Zveze slovenskih društev na Hrvaškem, naslednje pismo:

"Ob včerajšnjem potresu, ki je prizadel hrvaško prestolnico Zagreb in okoliške kraje, kjer živi tudi slovenska narodna skupnost na Hrvaškem, Ti izražam iskreno bližino in solidarnost v svojem imenu in imenu Sveta slovenskih organizacij. Živimo v težkih življenjskih razmerah zaradi širitve okužbe s koronavirusom COVID-19. Poleg tega je včeraj Hrvaško prizadel še močan potres, ki je povzročil kar nekaj škode in naložil prebivalstvu ter državi še dodatne skrbi. Verjamem, da je tudi slovenska narodna skupnost pod hudim pritiskom. Zaradi tega smo vam blizu in si želimo, da bi se ta težka preizkušnja čim prej končala in da bi lahko nadaljevali skupno delo v korist Slovincem, ki živijo izven meja naše matične države. Ostajam na razpolago, za karkoli bi potrebovali, in ti posredujem priskrbe pozdrave".

Katja Ferletič

STARE JEDI V NOVIH LONCIH (77)

Prva naftna kriza, ki je zadela svetovno gospodarstvo, je bila leta 1973, v času arabsko-izraelske vojne. Arabske države so prvič v zgodovini uporabile nafto kot orožje proti Izraelu in z embargom na dobavo nafte resno ogrožale ZDA in zahod. Da bi se italijanska vlada učinkovito soočila s posledicami velike energetske krize, je, tako kot druge evropske vlade, sprejela pomembne in stroge varčevalne ukrepe z namenom zmanjšanja porabe energije. Ti ukrepi so v zelo kratkem času spremenili navade državljanov in ozavestili javno mnenje o dejstvu, da se je dolgo obdobje rasti približalo koncu. Ljudje so se zavedali, da je minil čas pomembnih razvojnih procesov in vsesplošne gospodarske rasti, ki se je skoraj neprekinjeno nadaljevala že od konca druge svetovne vojne - končala se je t. i. "zlata doba" in, prvič po veliki krizi iz leta 1929, je nastopilo obdobje recesije. Prvič so se pojavili tudi pomisleki glede modela o trajnostnem razvoju,

zato je država pozvala ljudi k varčevanju z energijo za omejitvev gospodarske krize, a tudi v ekološkem smislu - začela se je razvijati neka nova občutljivost za varovanje okolja in iskanje alternativnih virov energije. Vlada je določila ukrepe, kot sta prekinitev avtomobilskega prometa in sistem vožnje z izmenično registrsko tablico, ki sta še danes aktualna v nekaterih zgodovinskih mestnih središčih. Zanimivost svetovne krize zgodnjih sedemdesetih let je bila njena globalna razsežnost: dogodki, ki so nastali na tisoče kilometrov daleč od nas, so neposredno in v zelo kratkem času vplivali na naše vsakdanje življenje - svet je postal velik skupen ekonomski in socialni prostor.

Omejevalni ukrepi iz časa "austerit" so stopili v veljavo 2. decembra 1973 in so trajali do 10. marca 1974, ko je bil uveden promet z nadomestnimi tablicami. Omejitve so se končale v nedeljo, 2. junija 1974. Do tedaj so morale trgovske dejavnosti in javne pisarne delovati s skrajšanim delovnim urnikom, bari, restavracije in drugi javni lokali so morali zapreti ob 24. uri, prav tako tudi kinodvorane, gledališča in zabavišča, celo televizijski programi so se končali pred 23. uro. Občinske uprave so javno razsvetljavo znižale za 40 odstotkov, medtem ko so trgovci morali popolnoma izklopiti osvetljene reklamne table in napise nad izločbami svojih trgovin. Nenaden padec razpoložljivosti surovin in energetskih virov je v Italiji neposredno vplival na prevozni sektor in avtomobilsko industrijo, enega od največjih simbolov državnega razvoja.

Moj tast se spominja, kako je bilo življenje pred krizo: po goriških ulicah, Štandrežu in drugih bližnjih vaseh je krožilo veliko avtomobilov znamk Alf Romeo in Lancia. Ljudje so z avtomobili hodili v službo in zvečer v bare, gostilne in kinodvorane, po bencin pa "čez mejo" - takratni avtomobili so porabljali dvakrat več bencina kot današnji. Z nastopom prepovedi uporabe osebnih prevoznih sredstev se pa ljudje niso zaprli v svoje

domove, nasprotno, vrnil so se k navadam iz starih časov, ko je življenje potekalo na cestah, v družbi prijateljev in sosedov. V službo so se peljali s kolesi ali z javnimi prevoznimi sredstvi, ob nedeljah pa so se odpravili od doma peš ali s kolesi. Dolge, hrupne vrste kolesarjev, mladih, starejših občanov in družin z otroki, ki so sedeli na "štangi" očetovega kolesa, so preplavile ceste. Ljudje so šli na piknik ali v kako gostilno ali osmico, kjer so si privoščili kozarec vina in pladenj pršuta. V tistih časih je bilo takih lokalov veliko - gostje so igrali na karte, balinanje in marsikdo je pregloboko pogledal v kozarec, tako da se je zvečer vrnil domov peš. Priložnosti za druženje in veselo praznovanje ni primanjkovalo. Znanci in prijatelji so se spet srečevali in združevali v velikih skupinah, ki so se peš premikale od ene osmice do druge - "Bil je neke vrste laičen križev pot!", mi je z nasmejanim obrazom povedal tast. Spomnil se je tudi, kako so

ljudje v tistem času znova povlekli na dan stare vozičke in vozove na konjsko vprego (marsikateri kmet je tedaj v štali še imel konje). Na njih so sedeli na balah slame, prepevali in se zabavali ob glasbi kitar in harmonik. Ceste so ob nedeljah postale plešišče in "veliko lepih deklet se je peš odpravilo v mesto...". Moj tast, ki je bil zelo iznajdljiv, fin mehanik, izumitelj nenavadnih predmetov, orodja in prevoznih sredstev, mi je povedal, kako je s prijatelji ustvaril dolg "tandem" z dvema kolesoma, a za štiri kolesarje. Dva vikenda se je s prijatelji srečno vozil po štandreških in goriških ulicah, zabavali so se, se veselili začudenih pogledov drugih ljudi in zavirali s podplati čevljev, cestni ovinki pa so za originalno prevozno sredstvo predstavljali nepremostljivo oviro. Prav ovinek v Štandrežu je bil usoden za "štirimestno kolo": "V trenutku so se napere koles zlomile in vsi štirje smo se znašli na tleh v čudnem, zavozlanem kupu železja, rok in nog". Naslednji konec tedna se je moj tast odločil za umirjen, tradicionalen izlet - z zaročenko in parom prijateljev se je odpeljal z navadnimi kolesi, vsak se je vozil na svojem. Štartna točka je bila v Sovodnjah, cilj pa v Ločniku - nič preveč navdušujočega, a vseeno je bilo zabavno. Po poti sta fanta pripovedovala šale in dovtipe, dekleti pa sta včasih upočasnili poganjanje kolesa, tako da sta lahko ostali sami in si povedali kakšno skrivnost. Ko so se približali cilju, prijateljičinemu domu, se se odločili, da bodo tekmovali: kdor bo zadnji prišel do konca, bo skuhal kosilo. K sreči sta fanta prva prišla na cilj, tako da je kuhalo deklet. V shrambi ni imela dosti izbire, tako si je zamislila preprosto, a zelo okusno "austerit pašto" s konzervirano tuno, olivami in paradižnikovo mezgo - ta jed je še danes večkrat na naši mizi.

TESTENINE S TUNINO OMAKO
Sestavine:
Testenine, 2 majhni ali ena velika konzerva tune, olivno olje, sol, 1 strok česna, peteršilj, 10-12 kaper, malo paradižnikove mezge, malo mleka.
Priprava:
Medtem ko se v slani vodi kuhajo testenine, damo v ponev malo olivnega olja, strok česna, tunino (odvečno olje iz konzerve zlijemo), sesekljane kaper, paradižnikovo mezgo in sesekljan peteršilj ter sol po potrebi. Pustimo, da omaka nekajkrat zavre, nato ji dodamo še malo mleka. Dobro premešamo in z omako obelimo testenine.

Prejeli smo

Odmev na članek Gosarjev
pogled na slovensko
gospodarstvo

Članek Gosarjev pogled na slovensko gospodarstvo, ki je bil objavljen v NG, dne 5. 3. 2020, obeta se tudi nadaljevanje, je pritegnil mojo pozornost. Ob branju so se mi porajale razne misli in pripombe, ki jih bom skušal v nadaljevanju obelodaniti. Predvsem želim poudariti, da to ni pismo uredništvu, ampak razmišljanje bralca, ki upa, da boste pripombe in pomisleke prebrali. Preidimo k stvari. Ko je Gosar razmišljal in pisal o slovenskem gospodarstvu, družbenem redu, socialnih problemih, socialni pravičnosti, je bilo okolje popolnoma različno, kot ga opazamo danes. Zasičeno je bilo z več pogubnimi izmi, ki so bili med tem časom premagani ali so se sesuli, izginili. Gospodarske razmere pa so bile tedaj z in za današnjo blaginjo nepriemerljive, nepojmljive: produktivnost dela je bila približno osemkrat nižja od današnje in temu primerne so bile tudi plače, standard. (Moj oče mi je pravil, da je njegov oče ves dan na dnini kopal za štruco kruha.) Danes živimo v popolnoma drugačnih časih; avtorji, kot je Luca Ricolfi (La Società signorile di massa), menijo, da živimo v "gospodski družbi". Družbi, v kateri ima človeštvo na razpolago neizmerno več dobrin. Milijoni so v tem času, predvsem po razpadu komunizma in zamenjavi v mnogih pomembnih in širnih deželah planske ekonomije s pravili tržnega gospodarstva pa tu-

di s sprostitvijo mednarodne trgovine kakor tudi z globalizacijo, informacijsko tehnologijo, internetom, mnogi, govorimo o milijonih ljudi, splavali iz skrajne splošne revščine.

Kot zanimivost naj navedem, da se je tudi Ginijev koeficient v zadnjih letih premaknil v korist manj premožnim za približno deset odstotkov.

V zadnjih desetletjih sta se na eni strani močno omilili ost in privlačnost raznih izumov, po drugi pa je tudi res, da se danes množice ne zanašajo več na socialistično idejo (volilni pokazatelji to jasno kažejo) in iščejo nove prijeme. Po sili razmer, hote ali nehote, spregledujejo, da je edini učinkovit gospodarski sistem tržno gospodarstvo.

Za nas je vsekakor zelo aktualno sporočilo družbenega nauka Cerkve. Naša dolžnost, poklicnost, je, da ga obravnavamo in razširjamo. Sveti Janez Pavel II. v encikliki Centesimus annus (34) zelo spoštljivo obravnava tržni gospodarski sistem in meni, da omogoča zadovoljevanje človeških potreb, daje ljudem možnost preživetja in tudi veliko več, kakor tudi primerno alokacijo, razporeditev razpoložljivih redkih proizvodnih sredstev.

Mogoče bi bilo primerno, da bi tržno gospodarstvo obravnavali kot gospodarski sistem in od njega ne pričakovali še drugih storitev, kot je npr. socialna pravičnost.

V članku je tudi govor o sa-

moupravnem gospodarstvu, a zdi se mi, da po znani jugoslovanski izkušnji s samoupravljanjem ni primereno, da bi ga jemali v poštev. Pričakovati, naj bi bilo delo podlaga pravičnemu družbenemu redu, se mi zdi prezahtevno in neprimereno, če ne zaradi drugega zaradi sprememb, ki jih prinašajo nova tehnologija, novi časi (J. Rifkin je že leta 1995 napisal knjigo The end of Work - Konec dela). In res je dela, kot smo ga pojmovali v preteklosti, vedno manj. Danes so na pohodu ustvarjalnost, znanje, podjetnost. Svoj delež zaslug za sedanjo blaginjo pa ima tudi kapitalizem, ki ni isto kot tržno gospodarstvo. Kapitalizem pa je pomemben del tržnega gospodarstva.

Časi so se torej zelo spremenili, in to na bolje. Žal mi slimi, da je marsikaj, kar navaja in zagovarja Gosar, danes malo uporabno. Mogoče je res potrebno, da danes bolj upoštevamo zakonitosti tržnega gospodarstva in dopustimo, da jih izvaja v svojem okolju. Za druge cilje, na primer socialno politiko, pa je treba poskrbeti z drugimi, primernimi sredstvi ter se pri tem naslanjati na družbeni nauk Cerkve.

Kar piše v nadaljevanju članka, objavljenem v naslednji številki, pa mislim, da je samo nadaljevanje neuresničljivih, pobožnih želja, ki so že nakazane v prvem delu članka.

Hvala lepa za čas, ki ste si ga vzeli za moje razmišljanje, in lep pozdrav

Glavko Petaros

Erika Brajnik

NATUROPATSKI NASVETI (285)

Pljučna obolenja v
naturopatiji (2)

Dihanje nas nenehno povezuje z okolico, saj z njim dejansko interagiramo z okoljem, odvisni smo od zraka, ljudje si med seboj delimo isti zrak, ki je naše skupno dobro, naša velika mati, iz katere črpamo življenje. Zrak nas povezuje s kolektivno samozvestjo in svetom.

Pomislimo samo na to, ko smo na predavanju in je veliko ljudi v enem prostoru, vsi dihamo isti zrak, delimo isto vzdušje.

Po TKM pravimo, da se pljuča kažejo na koži, da je čutni organ pljuč koža, dejansko so pljuča naša druga koža, saj predstavlja dihanje globljo intimno zvezo s svetom, ki nas skozi požiralnik simbolno popelje do duše in naših emocij. Pljuča so organ melanholije, žalosti, joka ... Nekateri pravijo, da predstavljajo pljuča most telesa do duše.

Podoba dihanja najdemo tudi v verskih simbolih; v Sv. pismu je npr. označeno kot "Božji veter". Z vsakim vdihom nakazujemo svetu, da se odpiramo novim dimenzijam doživetja, ki krepijo in bogatijo našo dušo. Kronološka časovnica obolenja pljuč je taka:

prehlad, bronhitis, pljučnica, kronično obstruktivni bronhitis, astma itd.

Pljuča so zelo pomemben organ našega telesa in vredno jih je pravilno krepiti, da bomo fizično in psihično pravilno živeli, veliko ljudi namreč živi z nezdravimi pljuči. Deficit pljuč se po določenem času nakopiči in začnejo se težave z dihalnim traktom, ki se zrcalijo na psihični in fizični ravni.

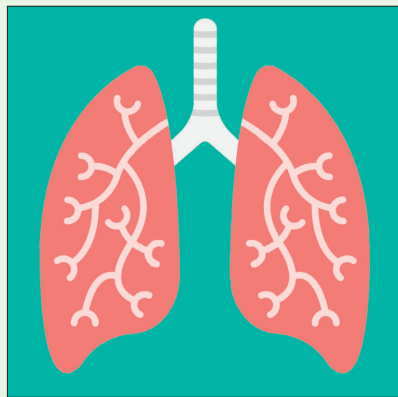
Kako bomo krepili pljuča in se znebili prehlada?

Nekaj naturopatskih navodil za samopomoč:

1. V hiši, v kateri bivamo, je vlaga lahko največ do 30 %, po stenah pa ne smemo imeti vlažnih ali plesnivih madežev.
2. Če so pljuča polna sluzi in kašljamo, moramo najprej ukrepati pri prehrani in prekiniti nastajanje sluzi, tako da iz prehrane odstranimo živila, ki v telesu proizvajajo sluz, to so predvsem mlečni izdelki

živalskega izvora. Ko je kašelj moker, odsvetujem tudi uživanje medu.

3. Inhalacije z vrelo vodo in soljo, na klasičen način s polno posodo vrele vode, soljo in brisačo čez glavo, vdihujemo 1 mesec vsak večer 20 minut na dan, vdih skozi nos, izdih skozi usta.

NOVI
GLAS

ODGOVORNI UREDNIK Jurij Paljk, e-mail paljk@noviglas.eu

Izdajatelj Zadruga Goriška Mohorjeva - Predsednica Francka Žgavec

Registriran na sodišču v Gorici 28.1.1949 pod zaporedno številko 5 - št. ROC 3385

Uredništvo v Gorici: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 550330, faks 0481 548808, e-mail gorica@noviglas.eu

Uredništvo v Trstu: Ulica Donizetti 3, 34133 Trst, tel. 040 365473, faks 040 775419, e-mail trst@noviglas.eu

Uprava: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 533177, faks 0481 548276, e-mail zadruga.gm@gmail.com

www.noviglas.eu

TISK: Centro Stampa delle Venezie Soc. Coop. a.r.l., Via Austria, 19/B - 35129 Padova PD, tel. 049 8700713 - faks 049 8073868; e-mail cdascv@libero.it

LETNA NAROČNINA: Italija 50 evrov, Slovenija 50 evrov, inozemstvo 100 evrov - Poštni tekoči račun 10647493

PODPORNA LETNA NAROČNINA: 100 evrov

Bančni podatki: IBAN: IT 61 H 0892812400013000730643, SWIFT ali BIC koda: CCRTIT2TV00

naslovljen na: Zadruga Goriška Mohorjeva - P.zza Vittoria/Travnik 25 - 34170 GORICA.

OGLAŠEVANJE: tel. št. 0039 0481 533177 - e-mail gorica@noviglas.eu

Jamčenje zasebnih podatkov: v skladu s 13. členom Uredbe EU 2016/679 in z zakonskim odlokom 101/2018 (varstvo osebnih podatkov) jamčimo največjo zasebnost in tajnost za osebne podatke, ki so jih bralci posredovali Novemu glasu. Bralci lahko brezplačno zaprosijo za spremembo ali izbris podatkov, ki jih zadevajo, kakor tudi izrazijo svoje nasprotovanje rabi le-teh.

Novi glas je član Združenja periodičnega tiska v Italiji USPI in Zveze katoliških tiskovnikov v Italiji FISC. Izdajanje našega tednika Novi glas podpira tudi Urad Vlade Republike Slovenije za Slovence v zamejstvu in po svetu ter Dežela Furlanija Julijska krajina po DZ št. 26/2007.

Tednik Novi glas prejema neposredni državni prispevek za založništvo po zakonu št. 198/2016 in zakonskem odloku 70/2017 (prej zakon št. 250/1990). Novi glas prejema javna sredstva za medije.

Novi glas je kot član združenja FISC tudi v inštitutu IAP (Istituto dell'Autodisciplina Pubblicitaria) in spoštuje njegov kodeks

To število smo poslali v tisk v torek, 31. marca 2020, ob 13. uri

V splošni psihozi in uničujoči vihri

Spet je med nami črta

Meje v svoji mladosti nisem nikoli posebej občutila. Bila je, a bila je odprta, prehodna. Morda se me je bolečina te ločnice prvič dotaknila v Benečiji, kjer sem tam pri Livku začutila trpljenje tistih, ki so na kamen napisali zaobljubo, da meje tu ne bo nikoli več. Nikoli več, sem pomislila tudi sama. Spominjam se, da je bil svetel poletni dan, poln barv in veselja.

V Trstu je bilo drugače. Mi smo čez mejo hodili vedno, brez večjih težav. Menda je bila zaprta le v času vojne v Sloveniji. Tedaj me je bolelo, da nisem vedela, kaj se dogaja v domovini, ki je šele nastajala. Iz dežele je postajala država. A je minilo, kmalu. Mejo so ponovno odprli.

Zdaj, v okviru te splošne psihoze in uničujoče vihre, ki so jo poimenovali COVID-19, a bi jo jaz najraje preimenovala v "konec vsega, kar je bilo, in konec vsega, kar nam je bilo dano", je tista prekleta črta, ki je že lepo število let pokopana v zgodovini, postala spet resnična. Mejo imamo spet in tokrat je neprepustna, neusmiljena. Odločno zaprta.

Ko sem živela v Trstu in pozneje na Krasu, v Sloveniji, mi meja ni delala težav. Nikoli. Da je konec koncev v svobodni Sloveniji postala samo nekaj simboličnega, človeškega, sem spoznala, ko sem se preselila v Kostanjevico. Priznam, da sem se na začetku bala, kako bom svoje imetje s starim kombijem prepeljala v svoje novo bivališče na Krasu. Ker sem po značaju zelo neposredna, sem se odločila, da cariniku na mejnem prehodu Gorjansko eno-

stavno povem, kako je z menoj in kam se selim. Naneslo je, da sem za svojega zaupnika izbrala Dragana, Srba s svetlo modrimi očmi, ki je znal biti prijazen in duhovit. Povedala sem mu, kako in kaj. Saj v tem ni nič slabega, se je nasmehnil in povedal, da tudi on ni doma v Sloveniji. Zaupala sva si marsikaj o mejah, rasizmu, ljudeh in prijateljstvu. In ko sem vsako jutro po malem prenašala čez namišljeno črto svoje imetje, me je vedno prijazno pričakal. Kaj pa je danes v prtljazniku? Kak kraški kamen, škrla za na vrt, skrinjica ali ptičja kletka. Postala sva si dobra prijateljca, tako da je prečkanje meje postalo priložnost za prijetno druženje. In priznam, ko so mejo odpravili in je Evropa praznovala, je bilo meni žal, da mi Dragan s svojimi dvotipi ne bo več lepšal juter.

Mejo pa so vendarle odpravili, ukinili, zbrisali. Ni je bilo več, postali smo eno in zadišalo je po Evropi. Po tem, kar smo že prej in zdaj še bolj, poimenovali enotni, skupni prostor.

Veliko lažje se je na nekaj navediti kot odvaditi. Na ugodnosti mislim, seveda. Predvsem če si prepričan, da so samoumevne. Zgodilo se je nenadoma. Nepričakovano. Pripovedovali so nam o vojni, o lakoti, spoznali smo ekonomsko krizo, ampak tega, da bi nas zaradi virusa spravili dobesedno v arest ter obenem zaprli mejo z našo domovino. Tega seveda nikoli nihče ni pričakoval. Kajti Italija v času, ko se je epidemija koronavirusa dogajala na Kitajskem, in imenu svobodomiselnosti še poletov in potovanj na Kitajsko in s Kitajskega k nam ni prepo-

vedala. Nam pa se je zgodilo. Nam Slovencem, ki živimo v Italiji in ki smo od nekdaj vezani na matično državo. Zaradi kulture, jezika in prijateljev. Odpisali so nas, pozabili. Kmalu sem se znašla pred težkimi cementnimi ovirami, ki so mi zapirale pot tja, kjer se je od nekdaj dogajala polovica mojega življenja in kamor sem zahajala vsak dan. Sporočila prijatelj so prihajala drugo za drugim... Vrniti se, pridi, kaj boš sama v tujini. Pridi takoj nazaj, skrbeli bomo za vaju. Pohitita, mejo zapirajo. Kepa se mi je začela nabirati v grlu in priznam, da sem prvi trenutek začela razmišljati, kako bi v najkrajšem času stlačila v avto vse, kar imam, in se vrnila v Slovenijo. A kaj, tu so živali, računalnik, vrt, obveznosti, ki kljub vsemu še obstajajo. Spoznala sem, da je bežati težko, pretežko, v večini primerov skoraj nemogoče. Čeprav imamo ljudi, tako kot vsa živa bitja, beg v genih.

Tako sem ostala v Italiji, v absurdni situaciji, da ne smem iz hiše, pa čeprav še v zlatih časih, sredi poletja, v naših gozdovih ne srečam nikogar, ki bi se premikal na dveh nogah. Prepoved, ki menda velja samo v Italiji in ki nam onemogoča, da bi si jačili imunski sistem s hojo v samotni, soncem in svežim zrakom.

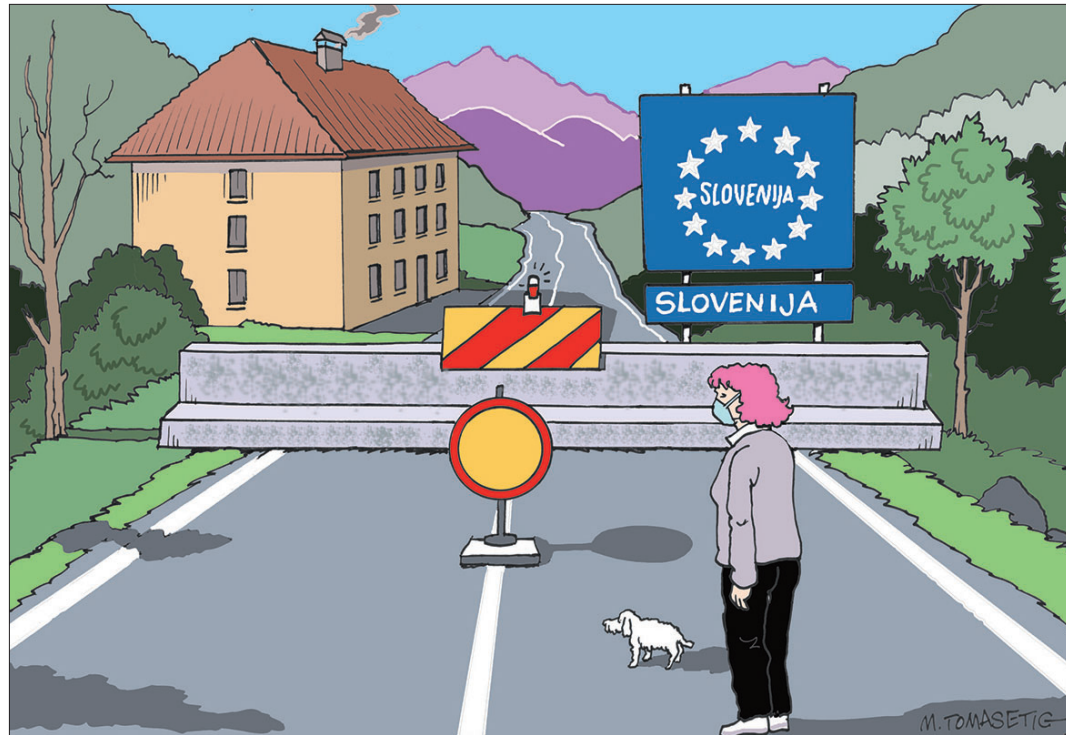
V Kostanjevico od časa do časa še pokličem. Ravno včeraj sem se oglasila, nekaj minut potem, ko mi je sovaščanka tu spekla pito, me poklicala po telefonu in mi jo pustila obešeno na nekem drevesu na robu mojega vrta ... Kako lepo, da te imajo tudi tam radi, so se na drugi

strani telefonske linije razveselili Kostanjevičani, pa poizvedovali, ali je radodarna sosedka zdaj pri meni. Kje pa, sem pripomnila, pri nas se ljudje ne smejo družiti, prepovedani so vsi medsebojni odnosi, celo med družinskimi člani, ki ne živijo v istem gospodinjstvu. Prijateljev, znancev in sosedov pa se moraš skrbno izogibati. Kostanjevičani ne razumejo. Ravno kar je lepa skupina vaščanov zbrana pri moji naj-

konju, smrt pa ga pričaka ravno tam, je že v davnih časih pričala, da je beg pred smrtjo nesmisel. Smrt je del življenja. A na to smo vsi pozabili. Samo Frida veselo sreba kavo, se mi smeje po telefonu in pravi, da bo umreti pač treba, prej ali slej, glavno je, da uživamo vsak trenutek in ne zapravljamo časa. Vem, da so bili njeni na samem začetku precej jezni, saj je nikakor niso prepričali, da bi v hišo ne vabila vsakega mimoidočega

mišlja. Veliko starejših ljudi poznam, ki se, čeprav živijo v mestu, skrivoma prikradejo vsak dan iz hiše in nato do Soče in skriti v goščavi potem uživajo sonce in zrak. Eden izmed teh si je celo nakupil Lekadola in čaja. Če zbolim, je rekel, me ne vidijo v bolnišnici. Tam bi zagotovo umrl. Človek ozdravi doma, tam, kjer se dobro počuti in je svoboden.

S Frido se še nekaj časa smejeva po telefonu, tudi z ostalimi se

bližji sosedi Fridi in gledajo na mojo prazno hišo in na drevesa, ki jih na vrtu upogiba orkanska burja. Frida se kot vedno veselo smeje in mi našteva, kdo vse je pri njej. Šestinoseddeset let ima, če pa jo vprašam, ali se boji tega koronavirusa, zamahne z roko in se nasmeji, ma bež' te dej. Kar bo bo, pravi zdrava kmečka pamet in s tem se strinjam tudi sama. Stara legenda o Samarkandi, kamor jezdec beži pred smrtjo na najhitrejšem

in bi s prijatelji ne kramljala ob kavi. Ona se ne da. Ko jo vprašam, kako ji zdaj prinašajo kosilo, že dolgo let ga namreč dobiva iz menze, ker je zaradi zloma vezana na hoduljo, se smeje. Ja, z masko na obrazu mi ga prinesejo. Pa saj je noro. Itak se dotaknejo pladnja, pribora, krožnika, itak prihaja pošta, časopis ... Kar bo, bo, spet modro doda ... Kaj bi se zdaj sekirali.

Vem, da ni sama, ki tako raz-

pozdravimo. Vrniti se, mi govori njena vnukinja Tea, s katero sva prijateljici. Tu boš lahko hodila po gozdovih, svobodno nabirala šparglje, pa še tistih italijanskih trobojnic ne boš imela pred očmi. Težko mi je ... Tako daleč sta zdaj Kostanjevica in Kras. Prekleta meja nas ločuje. In tako rada imam te preproste ljudi, ki premorete veliko več modrosti kot marsikateri zdravnik.

Suzi Pertot

Letošnje dosedanje rezultate bodo verjetno izničili

Športne sezone amaterjev je konec

Šport mora biti zdaj zadnja skrb. To zapišemo že uvodoma. Za vrhunska tekmovanja, ki so hkrati gospodarska dejavnost, veljajo nekoliko drugačne zakonitosti, za amaterje pa ne sme biti v tem času izrednih razmer predčasen konec sezone nobena žrtev ali razočaranje.

pi se iz dneva v dan naglo spreminjajo, do trenutka oddaje tega članka je sezona za dejavnost deželnih odborov sicer formalno zaprla le košarkarska zveza FIP. Če tega medtem še niso storili, bodo takole kot vse kaže ukrepali tudi nogometaši in odbojkarji ter ostali. Primorje, Jadran, Sloga

se lahko varno in urejeno začela vsaj nova športna sezona 2020/2021.

Na dlani je, da zaradi prekinitev delovanja do nadaljnjega letos ne bodo več tekmovali niti namizno-teniške igralke Krasa in hokejisti Poleta Kwins. Odpovedan je tudi svetovni pokal v umetništvenem kotalkanju, velika

je predstavljena tudi pričakovana Europeada, mednarodno nogometno tekmovanje jezikovnih manjšin iz Evrope, ki bi se je bila morala udeležiti reprezentanca slovenskih nogometašev v Italiji. Na svetovni ravni pa sta kot znano na leto 2021 preložena Olimpijada v Tokiu in nogometno evropsko prvenstvo, razpršeno po dvanajstih državah Stare celine. Kako se bodo nadaljevala prvenstva, v katerih je največ zamejskih ekip v košarki, nogometu in odbojki, še ni znano. Najbolj verjetno je, da bodo letošnje dosedanje rezultate izničili in začeli znova, vsakdo v tisti ligi, v kateri je bil. Odločitve v tej smeri pa še pridejo, saj bo čas. Zdaj je treba ostati doma, da vsi skupaj v čim večji meri zajezimo širjenje okužbe z virusom. Zadnje odredbe ne dovoljujejo niti sprehoda ali teka v bližnjem gozdu. Držimo se pravil. Gibanje je možno tudi doma, treba je biti vztrajni, iznajdljivi, potrpežljivi, v medijih in na spletu pa je vzgibov in nasvetov s tem v zvezi še in še.

HC

S 3. strani / Pogovor: Adriano Kovačič

"Prepričan sem, da bomo to krizo..."

V teh dneh mnogi poudarjajo, da na svetu ob koncu krize zaradi koronavirusa nič več ne bo, kot je doslej bilo. Kako kot predsednik banke naše skupnosti gledate na spremembe, do katerih bo nedvomno prišlo?

Kriza, kateri smo danes priča, nas sili v to, da se že danes soočimo s potrebo po spremembah. Kar kot banka vedno izpostavljamo, je danes toliko bolj pomembno. Bodimo med seboj povezani in ne glejmo vsak svojega vrtička. Vsi gospodarski akterji moramo stopiti skupaj, saj le v povezovanju in sodelovanju bomo naši skupnosti zagotovili kakovostnejšo pomoč in bomo torej lahko učinkovito kljubovali krizi in izzivom, ki so pred nami. Veliko več odličnosti kot doslej zahteva današnji čas od vseh akterjev, na kateremkoli področju že delujemo. V gospodarstvu in na drugih področjih delovanja so potrebne inovacije, nove zamisli in pogum. Samo skupaj lahko kaj dosežemo. Kot banka bomo odigrali našo vlogo. V tem pogledu bomo še bolj intenzivno kot doslej sodelovali z ostalimi organi-

zacijami, s Kmečko zvezo, Slovenskim deželnim gospodarskim združenjem, LAS-om Kras in drugimi partnerji. Ob koncu krize bo nastopilo "ničto leto", ko bo treba spet začeti delati s polno paro ... Dosti je odvisno od nas, kako in kaj bo. Čeprav je v tem trenutku težko, skušajmo na krizo, ki nas je doletela, gledati tudi kot na priložnost, da bomo na novo postavili temelje našemu vsakdanjemu življenju in delovanju. Prepričan sem, da bomo to krizo premostili in da nas bo morda tudi kaj izučila! Svet ne bo isti kot prej. Šibkim članom naše družbe bomo morali pomagati, prav tako našim trgovcem, obrtnikom, kmetovalcem, podjetnikom, gostincem in drugim. V tem času je toliko bolj pomembno, da se poslužujemo njihovih pridelkov, proizvodov in storitev. Močnejši bomo lahko le skupaj. Kot banka bomo vedno delali za višanje ravni strokovnosti, profesionalnosti, odgovornosti in etičnosti, vendar se ta proces tiče vseh in si bomo zato morali med seboj pomagati.

Zdaj je bolj ali manj jasno, da pred septembrom ne bomo poročali o prvenstvih, v katerih igrajo naše ekipe in nastopajo naši posamezniki, odrasli in seveda mladoletni. Razmere in ukre-

Tabor, Olympia, Zalet (da izrecno omenimo samo najvišje postavljene) in ostali v sezoni 2019/2020 ne bodo več trenirali in stopili na igrišče. Želimo si, da bi se vse skupaj umirilo in uneslo in da bi

prireditev, ki bi jo bil moral openski Polet v športnem središču na Pikelcu gostiti v maju. Pri Shin-kai karate klubu so tradicionalni Pokal Zgonik preložili na prihodnje leto. Za dvanajst mesecev

@ivanpersoglia

NOVI
GLAS

#JAZOSTANEMDOMA

Uredništvo

www.noviglas.eu

gorica@noviglas.eu

+39 0481 550330

Uprava

zadruga.gm@gmail.com

+39 0481 533177

